

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัด

ชายแดน

สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัด

ชายแดน

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่
จังหวัดชายแดน"

ของ สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.พฤษี ศรีบรรณพิทักษ์)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ บุญยั้ง)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรุประชีวิน)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษ์ อุดมรัตน์)

อนุมัติ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล มุณีสว่าง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับ เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ผู้วิจัย	สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ บุญยั้ง
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาวิชาพัฒนศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564
คำสำคัญ	ข้อเสนอเชิงนโยบาย, การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน, เยาวชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน 3) ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม และการศึกษาปรากฏการณ์จริงในพื้นที่ ใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย และขั้นตอนที่ 3 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายโดยการตรวจสอบและยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในมิติความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ

ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. สภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า จุดแข็งมีการบูรณาการระหว่างนโยบายภาครัฐและความต้องการของพื้นที่ เป้าหมายโครงการที่ชัดเจน และผลกระทบโครงการส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาผู้เรียน โอกาสทางการศึกษา และความมั่นคงในพื้นที่ จุดอ่อน ด้านกระบวนการบริหารในประเด็นระบบข้อมูล ระบบการแนะแนวการศึกษาต่อและฝึกอาชีพ การประชาสัมพันธ์โครงการ การติดตามรายงานผล การขยายผล และความต่อเนื่องโครงการ ด้านบุคลากรที่ขาดขวัญกำลังใจ และด้านงบประมาณที่ขาดแผนงานสนับสนุน โอกาส สามารถนำนโยบายที่กำหนดจากภาครัฐแปลงสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างเหมาะสม

โดยไม่ขัดกับหลักทางศาสนา และมีนโยบายการสนับสนุนด้านกีฬาและการจัดแข่งกีฬา และอุปสรรคมีข้อจำกัดกฎระเบียบที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ การจัดการเรียนการสอนต้องใช้ทรัพยากรร่วมกับคนอื่นและไม่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม

2. พัฒนาข้อเสนอนโยบาย ประกอบด้วย 6 ข้อ ได้แก่ 1) นโยบาย 2) โครงการเชิงนโยบาย 3) วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย 4) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ 5) กลไกและมาตรการ และ 6) การประเมินผลเชิงนโยบาย

3. ผลประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายทั้งด้านความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

Title	THE PROPOSED POLICY ON SPORTS-BASED LEARNING MANAGEMENT FOR THE YOUTH IN BORDER PROVINCES
Author	SURACHET CHAIWONG
Advisor	Associate Professor Varinthorn Boonying, Ph.D.
Co-Advisor	Associate Professor Panuwat Pakdeewong, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Development Education - (Type 1.1), Naresuan University, 2021
Keywords	Proposed policy, Sports-based Learning Management, Youth in Border Provinces

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the state and contexts of the sports-based learning management in Southern Border Provinces 2) to draft the proposed policy and 3) to evaluate the proposed policy. This research using qualitative research method and was divided into three stages; the first stage concerned an investigation on state and contexts of the sports-based learning management in Southern Border Provinces through document inquiries, focus group discussion, and observation in areas. The second stage was related to drafting the proposed policy. The third stage involved verification and evaluation of the proposed policy. The experts validated and confirmed the proposed policy in terms of its feasibility and suitability.

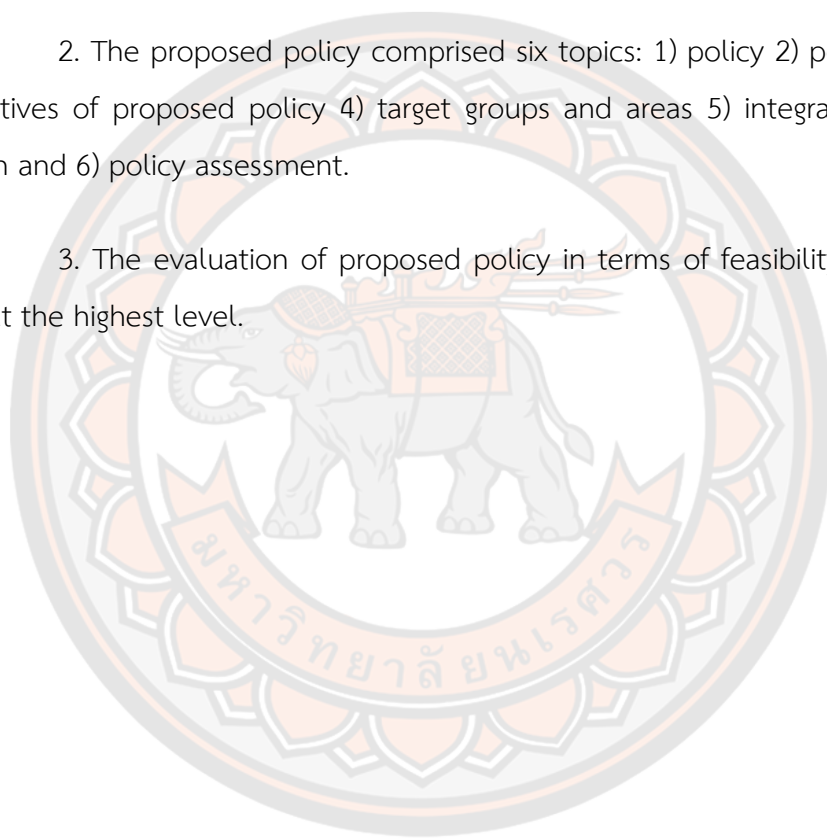
The findings revealed that:

1. The state and contexts the sports-based learning management in Border Provinces as following; Strengths were integration between government policies and the needs of the area, clearly goals, and impact on project affected student development, educational opportunities and stability in the area. Weaknesses which had to concern administrative process: information system, guidance system for further education and vocational training project by public relations, project report,

project expansion, and continuity of the project, human resource: lack of personnel morale and budgetary: lack of budget plan. Opportunities which had government policies were implemented appropriately in the area without conflict with religious principles and had the policy to support sports and organize sports events. Threats which had limitations about regulations for project implementation, teaching and learning must share resources with other and were not appropriate for the cultural context

2. The proposed policy comprised six topics: 1) policy 2) policy program 3) objectives of proposed policy 4) target groups and areas 5) integrated and policy-driven and 6) policy assessment.

3. The evaluation of proposed policy in terms of feasibility and suitability was at the highest level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ รศ.ดร.วรินทร์ บุญยิ่ง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือนานัปการต่อผู้วิจัย เพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำอันทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบพระคุณ ศ.พิเศษ ดร.กาญจนา เถาว์รังษี ที่กรุณาเป็นกรรมการพิจารณาสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ศ.ดร.พทุทธิศิริบรรณพิทักษ์ รศ.ดร.ฉลอง ชาตรุประชีวิน และ ผศ.ดร.ทักษ์ อุดมรัตน์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ ความเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของกรรมการทุกท่านเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิ อันประกอบไปด้วย ศ.กิตติคุณ ดร.วิชญ์ เครื่องงาม พล.อ.อ.ประจัน จันตอง และอาจารย์ตวง อันทะไชย ที่ได้สละเวลาอันมีค่าตรวจสอบและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหารและผู้แทนจากหน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นายกสมาคมสถาบันการศึกษาปอเนาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้แทนจาก กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มและให้ข้อมูลต่องานวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.บรรพต วิรุฬราช และคณะ รวมถึงคณะทำงานของสมาชิกวุฒิสภา หมายเลขประจำตัว 219 (ผู้วิจัย) ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ในทุก ๆ ด้าน แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่บุพการีและผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณุปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่จังหวัดชายแดน.....	10
แนวคิดในการนำกีฬามาใช้ในการพัฒนา.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้.....	31
ทฤษฎีทางสังคม.....	36
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน	57
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน	59
ขั้นตอนที่ 3 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน.....	60
บทที่ 4 ผลการวิจัย	64
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน	64
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน	94
ตอนที่ 3 ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน	98
บทที่ 5 บทสรุป	114
สรุปผลการวิจัย	115
อภิปรายผล	121
ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก.....	143
ประวัติผู้วิจัย	159

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงประเด็นสำคัญที่จะนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย.....	91
ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ...	100

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันการศึกษา.....	26
ภาพ 2 แสดงกิจกรรมวันหยุดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันการศึกษา.....	27
ภาพ 3 แสดงองค์ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	31
ภาพ 4 แสดงทฤษฎีระบบ	44
ภาพ 5 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	54
ภาพ 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ดังนั้น แผนนโยบายการจัดการศึกษาจึงต้องสนองต่อวิสัยทัศน์ของประเทศเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ที่จะนำการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประเทศอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ สถานการณ์และบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้โลกเข้าสู่ยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ยังส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลาย และผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและตอบสนองต่อการพัฒนาโลกในอนาคตอีกด้วย ทั้งนี้ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้ระบุไว้ว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศ จะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และยุทธศาสตร์ชาติ คำนึงถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และพลวัตของโลกยุคใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชากรในทุกช่วงวัย ที่จะต้องเผชิญความท้าทายกับวิถีชีวิตใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและใฝ่เรียนรู้ (Learning Skills) สามารถเชื่อมโยงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีทักษะชีวิต (Life Skills) ในโลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-based Curriculum) ในปัจจุบัน ไปสู่การเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-based Learning) เป็นสำคัญ (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2564)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน เป็นแนวคิดที่จะนำกีฬาเข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือของการพัฒนาผู้เรียนที่มีความถนัดและความสนใจด้านกีฬาได้รับการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและทักษะกีฬาเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงสามารถนำความรู้และทักษะที่มีไปต่อยอดสู่ความเป็นเลิศและประกอบเป็นอาชีพต่อไปในอนาคต ซึ่งจะเห็นว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติและแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ทั้งนี้ จุดเริ่มต้นของการนำกีฬาเข้าสู่ระบบการศึกษามาจากการประชุมรับฟังการสัมมนาแนวความคิดในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้จากกลุ่มสมัชชาพันธ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มูลนิธิศูนย์ประสานงานตาดีกา ชมรมครูวิทยากรอิสลามศึกษา สมาคมสถาบันศึกษาปอเนาะ สมาพันธ์โรงเรียนเอกชน และสมาพันธ์ครูจังหวัดชายแดนใต้ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2557 โดยที่ประชุมมีความเห็นตรงกันว่า การพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป็นสิ่งที่มีประโยชน์และตรงกับความต้องการของเด็ก เยาวชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง และได้ร่วมพิจารณารูปแบบแนวทางในการดำเนินการที่เหมาะสม แบ่งแผนงานออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) แผนงานระยะสั้น ในช่วงปิดภาคเรียน สามารถดำเนินกิจกรรมกีฬาได้ตาม แผนงานโครงการปี 58 ซึ่งมีงบประมาณรองรับอยู่แล้ว 2) แผนงานระยะกลาง ในช่วงเปิดภาคเรียน ปีการศึกษา 2558 ควรพิจารณานำเอากิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางมากขึ้น โดยมีการเพิ่มชั่วโมงเรียนด้านกีฬาหรือพิจารณาจัดทำเป็นโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้อง เช่น โปรแกรมวิทย์-กีฬา เป็นต้น และ 3) แผนงานระยะยาว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ควรมีการพิจารณาเพิ่มศักยภาพด้านการศึกษาของเด็ก ๆ ที่สามารถเป็นดาวเด่นในด้านการกีฬา โดยอาจพิจารณาจัดตั้งสถานศึกษาด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับความต้องการและการพัฒนาเยาวชนด้านกีฬาเพื่อเข้าสู่ความเป็นมืออาชีพต่อไปในอนาคต (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวข้างต้นเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การดำเนินงานโครงการที่ชื่อว่า “โครงการสานฝันการศึกษาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้” เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ที่มีความสามารถและความสนใจในด้านกีฬา ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ พัฒนาตนเองให้มีศักยภาพตามความถนัดและความสนใจ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและความรักชาติ รวมถึง ยังเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชน ด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษาให้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวและช่วยแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัจจุบัน มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 12 โรงเรียนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 1,644 คน เปิดรับสมัครประเภทกีฬาจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล มวยไทย ปันจักสีลัด ฟุตซอล บาสเกตบอล

กรีฑา และฮอกกี ก็มีการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้ภาควิชาการ และรายวิชากีฬาเป็นวิชาเพิ่มเติม จัดให้มีครูและบุคลากรทำหน้าที่ครูวิชาการ ผู้ฝึกสอนกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ ครูหอพัก และวิทยากรด้านศาสนา ต่อมา เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบ การศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ดำเนินการใน 5 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2561-2565) เริ่มต้นและ สิ้นสุดโครงการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2569 และอนุมัติในหลักการให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดสรร ทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-กีฬา และศิลป์ภาษา-กีฬา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 โรงเรียน ได้รับความทุนการศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับอาชีวศึกษา ทั้งนี้ จากการติดตามผลการดำเนินโครงการ พบว่า โครงการดังกล่าวสามารถ สร้างเยาวชนต้นแบบทั้งในด้านการกีฬา การเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่เยาวชน ในพื้นที่ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย 12 โรงเรียน มีการจัดกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) การแข่งขันกีฬาที่เปิดให้ผู้ปกครอง ประชาชน เข้าชมโดยตลอดรวมในปีการศึกษา 2558-2561 ระยะเวลา 4 ปี มีผู้ปกครองเข้าร่วมนับหมื่นคน 2) นักเรียนที่เรียนในโครงการนี้ จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว สามารถเรียนต่อในระดับปริญญาตรี จำนวน 825 คน และ 3) ได้รับความ สนับสนุนจากภาคเอกชนโดยก่อตั้งสมาคมสานฝันการศึกษาเพื่อระดมเงินมาช่วยนักเรียน ที่เล่นกีฬาอีกด้วย (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2561) นอกจากนี้ ผลความสำเร็จของการดำเนินโครงการยังได้รับการขยายผลให้มีการดำเนินการในภูมิภาคอื่นของ ประเทศไทย ภายใต้ชื่อ “โครงการห้องเรียนกีฬา” และได้มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งสองโครงการ ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านการจัดกิจกรรมการทัศนศึกษา การแข่งขันกีฬา และ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ถือว่าเป็นนวัตกรรมทาง การศึกษาที่มีการผสมผสานแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดการจัดการ เรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ทางวิชาการควบคู่กับการพัฒนาทักษะกีฬาตามความสนใจ และ ความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่ต้องการ ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนไปสู่การเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียน แนวคิดการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำ หลักศาสนาอิสลามเข้ามาประยุกต์ใช้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน ซึ่งกล้า ทองขาว (2558) กล่าวไว้ว่า แบบแผนของการจัดหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ ยึดโยงเข้ากับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนและสังคมของพื้นที่ และแนวคิด การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยอาศัยกีฬาเป็นเครื่องมือในการจัดการความแตกต่างทาง วัฒนธรรม ศาสนา และเชื้อชาติ และมีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น ซึ่ง ศิลป์ชัย สุวรรณมณี (2556) กล่าวว่า การจัดการ การศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน โดยเน้นการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีลักษณะของความเท่าเทียมทางการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตนเอง โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ขจัดการแบ่งแยกและ แสดงให้เห็นถึงความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม อีกทั้งโครงการดังกล่าวยังเป็นการจัดการศึกษา เพื่อความมั่นคง โดยให้โอกาสนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เข้าถึงการศึกษารวม งามภาค ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัด ชายแดนใต้มาใช้เป็นโครงการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ในการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กีฬาเป็นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาต่อยอดเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อใช้กับพื้นที่ จังหวัดชายแดนทั่วประเทศ นอกเหนือจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งโครงการดังกล่าว ยังสามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่จริงได้อย่าง เป็นรูปธรรมและได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน ทั้งนี้จะเห็นว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนถือเป็น พื้นที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการความมั่นคงของชาติ ซึ่งโดยส่วนใหญ่พื้นที่ชายแดน จะเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลศูนย์กลางอำนาจรัฐมีสภาพทุรกันดาร จึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ความมั่นคงหลายปัญหา มีแนวโน้มขยายตัวเข้าสู่พื้นที่จังหวัดชั้นในอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภา ความมั่นคงแห่งชาติ, 2563) ในขณะเดียวกัน ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่ชายแดน สามารถสรุป ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านผู้เรียน พบว่า มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ส่งผลต่อทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย และการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำ ขาดโอกาสทางการศึกษาและ ช่องทางในการเรียนรู้ อัตรานักเรียนที่ออกกลางคันสูง ขาดทักษะชีวิตและไม่มีทักษะในการประกอบ อาชีพ ขาดคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ไม่สอดคล้องกับ สภาพบริบทและความต้องการในพื้นที่ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลไม่เหมาะสมกับผู้เรียนและพื้นที่ ขาดการส่งเสริมด้านวิชาชีพ 3) ด้านบุคลากร พบว่า ครูและบุคลากรสนับสนุนไม่เพียงพอ ครูไม่มีความรู้ภาษาถิ่นเกิดปัญหาการสื่อสารกับนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูช่วยบอ 4) ด้านอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค สื่อ และอุปกรณ์การเรียน พบว่า สื่อการเรียนการสอนขาดแคลน ไม่ทันสมัย ไม่มีคุณภาพ และไม่ได้มาตรฐาน อาคารเรียน ไม่อยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดแคลนห้องสมุดและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ระบบไฟฟ้าและ

อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ฯลฯ และ 5) งบประมาณ การบริหาร และการจัดการ พบว่า งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ขาดความร่วมมือทางวิชาการและการสร้างเครือข่าย ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้น รัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดน เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนได้เข้าถึงการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเมือง ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมสากล (Universal Values) คือ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leaving no one behind: LNOB) ซึ่งเป็นคำมั่นสัญญาสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในวาระ 2030 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นอย่างชัดเจนของประเทศสมาชิกสหประชาชาติในการขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ยุติการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน และลดความไม่เท่าเทียมกัน และความเปราะบางที่ทำให้ผู้คนล้าหลัง และเป็นบ่อนทำลายศักยภาพของบุคคลและมนุษยชาติโดยรวม (United Nation, 2019)

สำหรับการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดการก่อรูปนโยบายของ Dror (1973) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนประมวลค่านิยม (Processing values) 2) ขั้นตอนประมวลสภาพจริง (Processing reality) 3) ขั้นตอนประมวลปัญหา (Processing problems) 4) ขั้นตอนสำรวจ ประมวลและพัฒนาทรัพยากร (Surveying, processing and developing resources) 5) ขั้นตอนออกแบบ ประเมิน และทบทวนการออกแบบระบบการจัดการจัดทำนโยบาย (Designing, evaluating and redesign The policymaking system) 6) ขั้นตอนระบุปัญหา ค่านิยมและทรัพยากร (Allocating problems, values and resources) 7) ขั้นตอนกำหนดกลยุทธ์การจัดการจัดทำนโยบาย (Determining policymaking strategy) มาประมวลเข้ากับแนวคิดทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีวัฒนธรรม ทฤษฎีโครงสร้าง หน้าที่ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีปรากฏการณ์ ทฤษฎีระบบ นโยบายของชาติสำคัญที่กำหนดทิศทางการพัฒนา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และโครงการศึกษานำร่อง (Pilot study) มาออกแบบและพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาโดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ทั้งนี้ ข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยในครั้งนี้ จะส่งผลกระทบในวงกว้างต่อการพัฒนาทั้งในมิติของการจัดการเรียนรู้ การสร้างโอกาสทางการศึกษา และการศึกษาเพื่อความมั่นคง โดยเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาเยาวชนที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนให้มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านกีฬา และช่วยบ่มเพาะปลูกฝังอุปนิสัยที่ดีให้รู้รักสามัคคี มีระเบียบวินัย รู้จักรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต

ของตนเองและครอบครัว อีกทั้งยังเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสร้างความมั่นคงในพื้นที่ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน
3. เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ความสำคัญของการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน เพื่อสร้างเยาวชนให้มีพฤติกรรมแสดงออก ทั้งทางกายใจ ในเชิงบวก
2. การวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานของเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในพื้นที่
3. การวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดการกำหนดนโยบายจากผู้มีส่วนได้-ส่วนเสียทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานของเยาวชนในจังหวัดชายแดน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย โดยแต่ละขั้นตอนของการวิจัย มีการแบ่งขอบเขตการวิจัยออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา 2) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และ 3) ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา ในขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ สภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน โดยศึกษาจากการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม และสังเกตจากปรากฏการณ์จริงในพื้นที่

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร ได้แก่ เอกสารทางราชการและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนำกีฬาเข้าไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2561

2.2 แหล่งข้อมูลเชิงบุคคล ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ และการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้กีฬาเพื่อไปพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นายกสมาคมสถาบันการศึกษาปอเนาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้แทนจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า

2.3 แหล่งข้อมูลเชิงพื้นที่ ได้แก่ การสังเกตจากปรากฏการณ์จริงของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้

3. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ สภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน ใน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบาย 2) เป้าหมาย 3) กระบวนการบริหาร 4) การจัดการเรียนการสอน 5) การอบรมและพัฒนาบุคลากร 6) งบประมาณ และ 7) ผลกระทบต่อโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร ประกอบด้วย ข้อมูลที่เป็นผลจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้อง และรวมถึงผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 ประกอบกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎีต่าง ๆ

3. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย 1) นโยบาย 2) โครงการเชิงนโยบาย 3) วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย 4) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ 5) กลไกและมาตรการ และ 6) การประเมินผลเชิงนโยบาย

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งข้อมูลเชิงบุคคล ที่ให้ความเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบาย จำนวน 3 คน คือ 1) รองนายกรัฐมนตรี 2) ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา และ 3) ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา โดยประเมินในรูปแบบ

คณะบุคคลที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้และเหมาะสมในทางการปฏิบัติ ในฐานะผู้ที่มีบทบาทอำนาจในการควบคุม และออกกฎหมาย

3. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ใน 2 ประเด็น คือ 1) ความเป็นไปได้ และ 2) ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ โดยใช้แบบประเมินและเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วิถีชีวิต วัฒนธรรม และบริบทในพื้นที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดน

กีฬา หมายถึง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดให้เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเภทกีฬาที่เปิดทำการสอน เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล บาสเกตบอล กรีฑา หรือประเภทกีฬาอื่นที่สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนให้กับผู้เรียนตามศักยภาพ ความสนใจ และความถนัด โดยอาศัยกีฬามาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสามารถนำไปสู่การศึกษาต่อยอดและการมีงานทำ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว รวมถึงสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดน

เยาวชน หมายถึง ผู้เรียนที่มีช่วงอายุระหว่าง 15-18 ปี

จังหวัดชายแดน หมายถึง พื้นที่ติดแนวชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านในภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสามารถนำไปสู่การศึกษาต่อยอดและการมีงานทำเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว รวมถึงสร้างความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยมีองค์ประกอบ 6 ข้อ ดังนี้ 1) นโยบาย 2) โครงการเชิงนโยบาย 3) วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย 4) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ 5) กลไกและมาตรการ และ 6) การประเมินผลเชิงนโยบาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชน
ในพื้นที่จังหวัดชายแดน ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่จังหวัดชายแดน
  - 1.1 พื้นที่จังหวัดชายแดน
  - 1.2 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. แนวคิดในการนำกีฬามาใช้ในการพัฒนา
  - 2.1 บริบทการนำการกีฬามาใช้ในสถานศึกษาและการพัฒนาสังคม
  - 2.2 โครงการทางการศึกษาที่ใช้กีฬาในการจัดการเรียนรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
  - 3.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - 3.2 การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนวัยมัธยมต้นและปลาย
  - 3.3 การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
4. ทฤษฎีทางสังคม
  - 4.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมธรรม
  - 4.2 ทฤษฎีโครงสร้าง หน้าที่
  - 4.3 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์
  - 4.4 ทฤษฎีปรากฏการณ์ (Phenomenology theory)
  - 4.5 ทฤษฎีระบบ
5. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
  - 5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย (Policy making state)
  - 5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่จังหวัดชายแดน

1. พื้นที่จังหวัดชายแดน

1.1 ขอบเขตพื้นที่จังหวัดชายแดน

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี (2563) ได้ให้ความหมายของคำว่า พื้นที่จังหวัดชายแดนไว้ว่า “พื้นที่จังหวัดชายแดน หมายถึง พื้นที่เขตปกครองจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีพื้นที่ติดแนวชายแดนหรือเส้นเขตแดนไทยกับประเทศรอบบ้าน” มีจำนวนทั้งสิ้น 31 จังหวัด ดังนี้

1. ภาคเหนือ จำนวน 8 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา น่าน พิชณุโลก ตาก และอุตรดิตถ์
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 จังหวัด ประกอบด้วย หนองคาย เลย บึงกาฬ มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์
3. ภาคกลาง จำนวน 7 จังหวัด ประกอบด้วย สระแก้ว กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ จันทบุรี และตราด
4. ภาคใต้ จำนวน 6 จังหวัด ประกอบด้วย ชุมพร ระนอง สงขลา สตูล ยะลา และนราธิวาส

ในขณะที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาพื้นที่ชายแดน (พ.ศ. 2560-2564) ได้ให้ความหมายพื้นที่ชายแดนในที่นี้ หมายถึง พื้นที่ชายแดนของจังหวัด/อำเภอที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 3 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และราชอาณาจักรกัมพูชา ไม่รวมพื้นที่ชายฝั่งทะเล และเกาะแก่ง สำหรับชายแดนมาเลเซียถือเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีหน่วยงานที่ดำเนินการเรื่องนี้อยู่แล้ว และได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายไว้ จำนวนทั้งหมด 27 จังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครอบคลุม 12 จังหวัด ได้แก่ เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี* เชียงราย** พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก
2. จังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ครอบคลุม 10 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย** และตาก
3. จังหวัดชายแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา ครอบคลุม 7 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว จันทบุรี ตราด อุบลราชธานี* ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

1.2 สภาพปัญหาทั่วไป

พื้นที่ชายแดนเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจรัฐมีสภาพทุรกันดาร จึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้

1.2.1 ด้านความมั่นคง เช่น ความขัดแย้งตามแนวชายแดน ความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน การขยายของชุมชนตามแนวชายแดน การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองและการค้ามนุษย์ การค้าอาวุธสงคราม ปัญหายาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบและค้ำนํ้ามันเถื่อน รวมถึงปัญหาความเข้าใจและทัศนคติที่มีอคติของประชาชนที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน

1.2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เช่น การขาดบริการพื้นฐานต่าง ๆ ขาดการคมนาคมที่สะดวก การสื่อสารโทรคมนาคมไม่ครอบคลุมทั่วถึง การสาธารณสุขขั้นพื้นฐานยังไม่เพียงพอ โรคระบาดตามแนวชายแดน ปัญหาภาวะทุพโภชนาการ ขาดแคลนอาหารกลางวัน ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง ปัญหาทำลายทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ ปัญหาการใช้สารเคมี

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประชากรในจังหวัด ขาดทักษะวิชาชีพเฉพาะ ขาดความรู้ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตเกษตรธรรมชาติอาชีพเสริม และแรงงานในพื้นที่เป็นแรงงานคุณภาพต่ำ รวมถึงขาดช่องทางการจำหน่ายสินค้า

1.2.4 ด้านสังคม เช่น ปัญหาชนชาวยุโรปและกลุ่มชาติพันธุ์ การสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาถิ่น ปัญหาบุคคลไร้สัญชาติ มีการย้ายถิ่นอยู่ตลอดเวลา สถาบันครอบครัวและสถาบันชุมชนดั้งเดิมมีความเข้มแข็งลดลง ประชาชนขาดความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน

1.3 สภาพปัญหาการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) จำแนกปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดน สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ส่งผลให้มีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยไม่คล่อง และมีปัญหาการสื่อสารระหว่างนักเรียนไทยกับนักเรียนประเทศเพื่อนบ้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ขาดโอกาสทางการศึกษา และช่องทางในการเรียนรู้ จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันมีค่อนข้างสูง นักเรียนมีโอกาสเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีน้อย นักเรียนเมื่อจบการศึกษาไม่มีทักษะในการประกอบอาชีพ ทักษะทางเทคโนโลยีและภาษาที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพ นักเรียนขาดทักษะชีวิต อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อปัญหาเสพติด และนักเรียนบางส่วนขาดคุณธรรม จริยธรรม และวินัย

1.3.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการกำลังคนในพื้นที่ ตลาดแรงงาน และสถานประกอบการ สถานศึกษาหลายแห่งไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่กำหนดเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศไม่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและพื้นที่ และขาดการส่งเสริมด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมในท้องถิ่น

1.3.3 ด้านบุคลากร พบว่า ครูผู้สอนไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้น ขาดบุคลากรสายผู้สอนที่มีความรู้เฉพาะด้าน เช่น การโรงแรม ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ครูและผู้บริหารสถานศึกษาย้ายบ่อย และครูไม่มีความรู้ภาษาถิ่น ขาดทักษะการสอนภาษาถิ่น รวมทั้งมีปัญหาการสื่อสารกับนักเรียนจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาพม่า ครูไม่ใช่คนในพื้นที่ ครูขาดรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กในชุมชน และไม่รองรับการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจ ขาดแคลนบุคลากรสนับสนุนด้านการสอนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เช่น ชุกรการ บัญชี เป็นต้น หลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ในการกำหนดจำนวนครู ไม่เหมาะสมกับสภาพการดำเนินงานจริง เช่น โรงเรียนที่มีห้องเรียนสาขา ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษาและความถนัด รวมทั้งครูไม่มีประสบการณ์ เป็นครูบรรจุใหม่

1.3.4 ด้านอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค และสื่อและอุปกรณ์การเรียน พบว่า สื่อการเรียนการสอน ครูภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องจักร ขาดแคลน ไม่ทันสมัย ไม่มีคุณภาพ และไม่ได้มาตรฐาน อาคารที่ใช้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ไม่เอื้อต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ ขาดแคลนห้องสมุด แหล่งสืบค้นข้อมูล และแหล่งเรียนรู้ ระบบไฟฟ้าชำรุด ไม่เพียงพอ ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ไม่มีน้ำดื่มสะอาด ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ในฤดูแล้ง ระบบสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดแคลนบ้านพักครู และสถานศึกษาในพื้นที่ชายแดนส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก

1.3.5 ด้านงบประมาณ การบริหารและการจัดการ พบว่า งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่การดำเนินงาน เช่น ค่าขนส่งวัสดุก่อสร้างที่สูงกว่าพื้นที่ราบ ขาดความร่วมมือทางวิชาการและการสร้างเครือข่ายกับสถานประกอบการและหน่วยงานอื่น ๆ และขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากชุมชน องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และหน่วยงานต่าง ๆ

2. พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายความว่า จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา”

2.1 บริบทสังคมและวัฒนธรรม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นของประเทศไทย ด้วยมีความหลากหลายทางด้านภาษา สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ ประกอบด้วยกลุ่มคนใหญ่ ๆ 3 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ ไทย ไทยเชื้อสายจีน และไทยมุสลิม โดยส่วนใหญ่แล้วนับถือศาสนาอิสลาม มีประชากรชาวไทยพุทธอาศัยอยู่เป็นส่วนน้อยกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งในเขตเมืองและชนบทของพื้นที่ วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนมีอัตลักษณ์ที่เฉพาะและชัดเจน ด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ ใช้ 3 ภาษาหลัก คือ ภาษาไทย ภาษาจีน และภาษามลายู โดยส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายู เป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน อีกทั้ง ยังเป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ทั้งในแง่ของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมหลักของคนไทย ภาวะทางด้านเศรษฐกิจประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร รับจ้างทั่วไป และทำสวนผลไม้ สวนยางพารา และปาล์มน้ำมัน ส่วนหนึ่งไปประกอบอาชีพที่ประเทศมาเลเซียและต่างจังหวัด ประชาชนในพื้นที่มีรายได้น้อย เป็นผลมาจากรายได้เกษตรกรที่ยังอยู่ในระดับต่ำจากราคาสินค้าเกษตร โดยเฉพาะยางพารา ทำให้เกิดปัญหาสภาพทางการเงินในครัวเรือน ประกอบกับการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน

2.2 สภาพปัญหาทั่วไป

2.2.1 ปัญหาความยากจน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีสาเหตุหลักมาจากระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคายางพาราตกต่ำมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ประกอบกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ไม่มีการลงทุน จึงส่งผลต่อการจ้างงาน

2.2.2 ปัญหาครอบครัว จากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้บางครอบครัวต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป คนเหล่านี้ถูกเปลี่ยนสถานภาพเป็นผู้ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้หญิงกลายเป็นผู้นำครอบครัวเพื่อประคับประคองสมาชิกที่เหลือให้มีชีวิตต่อไป ครอบครัวเหล่านี้จะเกิดปัญหา โดยเฉพาะการเลี้ยงดูลูก เมื่อเป็นหัวหน้าครอบครัวต้องออกจากบ้านเพื่อหารายได้ ในบางกรณีต้องยอมให้ลูกอยู่กับพ่อแม่ที่แก่ชราแล้ว เพื่อจะได้ออกไปหารายได้จุนเจือครอบครัว ส่งผลต่อการเลี้ยงดูลูก นอกจากนี้ความกังวลของผู้เป็นแม่ที่อยากให้ลูกๆ มีความปลอดภัยมากขึ้น บางครอบครัวเลือกที่จะให้ลูกย้ายไปใช้ชีวิตในพื้นที่อื่น เพราะไม่อยากให้ลูกเป็นเป้าหมายทั้งภาครัฐและกลุ่มเห็นต่างจากรัฐ

2.2.3 ปัญหายาเสพติด มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่เป็นจำนวนมาก โดยยาเสพติดที่ระบาดหนักในพื้นที่ คือ ใบกระท่อม ทั้งนี้ เยาวชนที่ติดยาเสพติดบางส่วนอาจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

2.2.4 กลุ่มอิทธิพลค้ายาของเถื่อน สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มักจะถูก เบี่ยงเบนเป็นประเด็นอื่น ซึ่งการเบี่ยงเบนประเด็นนี้ส่งผลต่อกลุ่มอิทธิพลค้ายาของเถื่อน เพราะเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะมุ่งประเด็นไปที่การป้องกันภัยให้แก่ประชาชน จึงมีกลุ่มอิทธิพลค้ายาของเถื่อนเป็นจำนวนมากในพื้นที่ เช่น ค่าน้ำมันเถื่อน ค้ายาเสพติด

2.2.5 ปัญหาจากขบวนการบิดเบือนคำสอนทางศาสนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเห็นว่า มีขบวนการบิดเบือนคำสอนทางศาสนาให้แก่กลุ่มเยาวชน มีการใช้เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์เพื่อทำให้เกิดความเกลียดชังระหว่างไทยพุทธและไทยมุสลิม ขบวนการบิดเบือนคำสอนของศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการแนวร่วมโฆษณา ปลุกปั่น เพื่อที่ที่ต้องการจะมีรูปแบบการปกครองตามที่ตนต้องการ

2.2.6 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีน้อย เนื่องจากกลัวว่าหากให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาแล้วจะเกิดผลกระทบทั้งต่อตนเองและครอบครัว จึงทำให้ประชาชนยังไม่ตัดสินใจเข้าร่วมหรือให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่

2.2.7 ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เกิดจากประชาชนในพื้นที่ยังไม่เชื่อมั่นต่อมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของภาครัฐ ส่งผลให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ และเกิดการอพยพย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องจากต้องไปหาที่ทำงานแห่งใหม่

2.2 สภาพปัญหาการจัดการศึกษา

2.2.1 ด้านคุณภาพการศึกษา

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559-2563 ของทุกระดับชั้น พบว่า กลุ่มจังหวัดในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส มีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ และถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีคะแนนต่ำสุด (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) ทั้งนี้ อำนาจ วิชยานุวัติ และคณะ (2553) ได้กล่าวถึง คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่ได้มาตรฐานและมีแนวโน้มตกต่ำลง กล่าวคือ จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลประเมินต่ำกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทยมาโดยตลอด ประกอบกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้ครูไม่สามารถสอนได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โรงเรียน ขาดสื่อเทคโนโลยี ครูที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการสอนสูงย้ายออกนอกพื้นที่จำนวนมาก ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำลง นอกจากนี้ ข้อมูลผลการสอบ NT ชี้ว่า เด็กในสามจังหวัดมีคะแนนผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยในกลุ่มวิชาหลักเพียงร้อยละ 30 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้และค่าเฉลี่ยของประเทศ รวมถึงผลการทดสอบแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า โรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 90) จะอยู่ในอันดับหลัง-หลังสุด อีกทั้งผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาต่างๆ ที่ประเมินโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่าสถานศึกษาทุกประเภทในพื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอยู่มาก

อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามยุทธศาสตร์พระราชทาน คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ในช่วงระยะเวลา 4 ปีการศึกษา (พ.ศ. 2558-2562) เห็นได้จากการดำเนินโครงการต่างๆ ในการแก้ไขคุณภาพการศึกษา เช่น การจัดการเรียนรู้วิธีการ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลัก “ศาสตร์พระราชา” การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) การพัฒนามัธยมศึกษาไทย 4.0 สู่มาตรฐานการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล การยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในศตวรรษที่ 20 ฯลฯ เป็นต้น (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562ก)

2.2.2 ด้านโอกาส ความเสมอภาค และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

โอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษา และปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้ารับบริการทางการศึกษายังเป็นปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรวัยเรียนที่ไม่ได้รับการศึกษาในทุกช่วงอายุและอัตราการศึกษาต่ออยู่ยงอยู่ในระดับต่ำ สถานศึกษาที่คุณภาพแตกต่างกัน การมีสถานศึกษาขนาดเล็กได้รับงบประมาณสนับสนุนจำกัด ส่งผลให้โรงเรียนไม่มีความพร้อม และยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งเป็นเหตุให้ประชาชนได้รับบริการการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกับโรงเรียนในเขตเมืองหรือพื้นที่อื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขต 2 (2548) กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่เป็นคนท้องถิ่นยังขาดโอกาสที่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบโดยเฉพาะปัญหา ในด้านการใช้ภาษา ความยากจน อันเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่น เพื่อหางานทำกับครอบครัวทำให้อัตราการขาดเรียนสูง โดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องเรียนทั้งวิชาสามัญและเรียนทางศาสนา อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยผ่านการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่สำคัญในช่วงระยะเวลา 4 ปีการศึกษา (พ.ศ. 2558-2562) เช่น การจัดการเรียนการสอนในศูนย์ฝึกอบรมอาชีพประจำอำเภอ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำ อาชีวศึกษาประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาจังหวัดภาคใต้ชายแดน โรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การแก้ปัญหาประชากรวัยเรียนที่อยู่นอกระบบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯลฯ เป็นต้น (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562ก)

2.2.3 ด้านผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ปัญหาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัญหา ยาเสพติด ซึ่งกลุ่มผู้ไม่หวังดียังคงใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือในการมอมเมาเยาวชน ในการสร้างความขัดแย้งและเป็นเป้าหมายในการค้ายาเสพติดรวมทั้งปัญหา เรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของเยาวชน

ในส่วนของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า โรงเรียนประสบปัญหา การขาดแคลนครู สอดคล้องกับการศึกษาของ อำนวย วิชยานุวัต และคณะ (2553) ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาในการจัดการศึกษาด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา จากการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ย้ายออกจากพื้นที่จำนวนมาก ทำให้ทางโรงเรียนมีครูอัตราจ้างสอนเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลต่อการบริหารจัดการและคุณภาพการศึกษาโดยรวม ในขณะที่เดียวกันปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงและเกิดความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อชีวิตและขวัญกำลังใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรัก พลาศัย (2552) ได้กล่าวไว้ว่า จากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้ โดยมีการลอบยิงทำร้ายครู เฝ้าโรงเรียนดักสู่มวางระเบิด ระหว่างการเดินทาง ทำให้โรงเรียนต้องหยุดการเรียนเป็นระยะ ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครูปฏิบัติงานได้ไม่เต็มศักยภาพ ครูขอย้ายออกนอกพื้นที่บุคลากรที่มีคุณภาพในพื้นที่อื่น ไม่กล้าเข้าไปทำงานในพื้นที่ ขาดแคลนครูกลุ่มสาระที่สำคัญ ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ครูขาดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน และขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลา 4 ปีการศึกษา (พ.ศ. 2558-2562) ที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการได้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียนนักศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการรักษาความปลอดภัยทั้งทหาร ฝ่ายปกครอง และตำรวจ มีการแต่งตั้งผู้ประสานงานรักษาความปลอดภัยครูของกระทรวง ศึกษาธิการ เพื่อประสานงานกับหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่เพื่อกำหนดและจัดทำแผนการรักษาความปลอดภัยฯ เน้นการประสานงานที่แน่นแฟ้นกับหน่วยงานความมั่นคง มีการชี้แจงแผนรักษาความปลอดภัยฯ และมาตรการรักษาความปลอดภัยฯ ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินมีการลดลงตามลำดับอย่างเห็นได้ชัด โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา ไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562ก) นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน ได้มีการนำกระบวนการลูกเสือมาประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

โดยส่งเสริมให้ลูกเสือทำความดีมีจิตอาสา รวมพลังรักสามัคคี อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (ศูนย์ประสานงาน และบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562ข)

2.2.4 ด้านการจัดการศึกษา หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาหลายหน่วยงานทั้งที่เป็นของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแยกเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเอกชนสามัญและเอกชนสอนศาสนา ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และสถาบันการศึกษาปอเนาะ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2550) ได้แบ่งรูปแบบการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1) สถานศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย สถานศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการพลศึกษา โรงเรียนกีฬา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สถาบันอาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วิทยาลัยสงฆ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2) สถานศึกษาเอกชนที่มีการสอนสามัญศึกษาและอิสลามศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

3) สถานศึกษาเอกชนทั่วไป ประกอบด้วย โรงเรียนเอกชนสามัญศึกษา ทั้งระดับชั้นปฐมวัย อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา

4) สถานศึกษาที่เน้นการสอนอิสลาม ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดและสถาบันการศึกษาปอเนาะ

ทั้งนี้ ผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชาวมุสลิม ซึ่งให้ความสำคัญกับวิถีศาสนา โดยเฉพาะศาสนาอิสลามจึงนิยมให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่สอนวิชาสามัญควบคู่กับศาสนา ทั้งนี้ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาจะจัดการเรียนการสอน 6 วัน ต่อสัปดาห์ วันละ 10 คาบเรียนต่อวัน มีวิชาสามัญ 8 สาระวิชา วิชาอิสลามศึกษา 8 สาระวิชา กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาของเด็กไทยมุสลิมให้สูงขึ้น และได้จัดโครงการอุดหนุนส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสามัญ วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพให้ได้ผลดี เหมาะสมสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเร่งรัดพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ทิฆัมพร สมพงษ์, 2559) นอกจากนี้ ในช่วงระยะเวลา 4 ปีการศึกษา (พ.ศ. 2558-2562) ที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามที่มีจำนวนรายวิชาเรียนมากเกินไปไม่สามารถเรียนครบหลักสูตร และครูสอนไม่ทัน ส่งผลให้ผลการเรียนของ

นักเรียนในพื้นที่ต่ำกว่าภูมิภาคอื่น ๆ จึงได้มีการส่งเสริมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบบูรณาการ โดยพัฒนาหลักสูตรห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ โดยเน้นให้เรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (วิชาสามัญ 70 : วิทยาศาสตร์ 30) ในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งผลการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการครบ 3 ปี และเริ่มใช้โปรแกรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในคณะต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ฯลฯ (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562ก)

นอกจากนี้ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และสถาบันการศึกษาปอเนาะ เป็นสถานศึกษาที่เน้นการสอนศาสนาอิสลาม จึงเป็นสถานศึกษาที่ประชาชนในพื้นที่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนเช่นเดียวกัน ดังนั้น ในช่วงระยะเวลา 4 ปีการศึกษา (พ.ศ. 2558-2562) ที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับฝ่ายความมั่นคงและศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ได้จัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาฟัรฎูฮีนประจำมัสยิดระดับอิสลามศึกษาตอนต้น เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีสถานศึกษานำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2,117 แห่ง (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562ก)

ในส่วนของสถาบันการศึกษาปอเนาะ พันตำรวจโทหญิง สายสวาท ปัจวิทย์ (2549) ได้กล่าวถึง ปัญหาอุปสรรคและความต้องการของสถาบันศึกษาปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ 3 ด้าน สรุปพอสังเขป ดังนี้ 1) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น บ้ายสถาบันศึกษา เสาธง อาคารสถานที่ ที่พักของนักเรียน ไฟฟ้า ประปาและถนน 2) ปัญหาด้านโครงสร้างการบริหารสถาบันศึกษาปอเนาะ ไม่มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและมีจำนวนผู้ช่วยโต๊ะครูไม่เท่ากัน และ 3) ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ไม่มีหลักสูตรที่เป็นลายลักษณ์อักษร และการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความถนัดของโต๊ะครู ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดกิจกรรมพัฒนาเยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพเพื่อสร้างรายได้เสริมให้ครอบครัว พัฒนากระบวนการบริหารจัดการในสถาบันศึกษาปอเนาะ จัดมุมเรียนรู้ในสถาบันศึกษาปอเนาะ จัดสอนทักษะด้านอาชีพ จัดกิจกรรม 1 ปอเนาะ 1 โครงการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในระหว่างปี พ.ศ. 2558-2561 มีสถาบันศึกษาปอเนาะเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 396 แห่ง (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562ก)

2.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากภาคประชาชนและชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะโรงเรียนของรัฐ ถึงแม้ว่าการบริหารจัดการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างเงื่อนไขให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา แต่ไม่มีการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุปแล้ว พื้นที่จังหวัดชายแดนในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง พื้นที่เขตปกครองจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีพื้นที่ติดแนวชายแดนหรือเส้นเขตแดนไทยกับประเทศรอบบ้านจำนวน 31 จังหวัด รวมกับจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวคิดในการนำกีฬามาใช้ในการพัฒนา

1. บริบทการนำการกีฬามาใช้ในสถานศึกษาและการพัฒนาสังคม

1.1 มิติการศึกษา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550) กล่าวไว้ว่า กีฬา (Sport) สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือหรือสื่อ (Media) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ในหลายๆ มิติ ดังนี้

1.1.1 มิติกีฬาเพื่อสุขภาพ เป็นมิติของการส่งเสริมกีฬา เพื่อการออกกำลังกายและก่อให้เกิดสุขภาพที่ดีของประชาชน เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและคุณภาพของประชาชนทั้งประเทศ จึงเป็นมิติที่ควรได้รับการพัฒนาและการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนและทุกระดับ เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้ประชาชนเล่นกีฬา เพื่อการออกกำลังกายจนเป็นวิถีชีวิต

1.1.2 มิติกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ เป็นมิติกีฬาที่มีพื้นฐาน เพื่อสร้างความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความสามัคคี รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งกายและจิตใจ และเป็นมิติที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความสำเร็จในการแข่งขันกีฬา ทั้งของตนเองและของคนทั้งชาติ ในทุกระดับความสำเร็จของนักกีฬาจะนำไปสู่ความมีชื่อเสียงและความเจริญในด้านต่างๆ ของประเทศ

1.1.3 มิติกีฬาเพื่อการอาชีพ เป็นมิติกีฬาที่มุ่งเน้นการแพ้ชนะจากการแข่งขัน เป็นมิติที่มุ่งพัฒนาให้คนมีความอดทนมุ่งมั่นและรับผิดชอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งจากการแข่งขันความมีชื่อเสียง และผลตอบแทนที่ได้จากการแข่งขัน

มิติด้านกีฬาทั้งสามมิตินี้ เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง แตกต่างกันที่จำนวนประชากรที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการพัฒนากีฬาของชาติ จะต้องพิจารณาให้ความสำคัญของกีฬาแต่ละมิติอย่างเหมาะสม มิติกีฬาเพื่อสุขภาพจะเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกกลุ่มทั้งประเทศ

มิติกีฬาเพื่อความเป็นเลิศเกี่ยวข้องกับเยาวชนและประชาชนส่วนหนึ่ง ส่วนมิติกีฬาเพื่อการอาชีพจะเกี่ยวข้องกับประชาชนเพียงส่วนน้อย แต่ทั้งสามมิตีมีความสำคัญซึ่งกันและกันต่อการพัฒนาการกีฬาของประเทศ

1.1.4 มิติกีฬาเพื่อความมั่นคง เป็นมิติกีฬาที่มีเป้าหมายนำการกีฬามาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของประเทศ แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ก่อให้เกิดความรักสามัคคี และความเข้าใจระหว่างประชาชนทุกกลุ่ม

1.1.5 มิติกีฬาด้านเศรษฐกิจ ความสำเร็จด้านการกีฬาของประเทศเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความสำเร็จและความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการจัดการแข่งขัน มีผู้ชมกีฬาเป็นวิถีชีวิต มีรายได้จากการแข่งขัน มีการลงทุนด้านสื่อและประชาสัมพันธ์ด้านการกีฬา มีการท่องเที่ยวและมีอุตสาหกรรมเครื่องมือและอุปกรณ์กีฬา และประการสุดท้าย ประชาชนมีทัศนคติการเล่นกีฬาเป็น ดูกีฬาเป็น และใช้กีฬาเพื่อการออกกำลังกาย ประชาชนมีความสุข มีสุขภาพแข็งแรง ปลอดภัยจากโรคที่รักษาได้ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลลดลง สามารถนำงบประมาณไปพัฒนา และสร้างความเจริญในด้านอื่นของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 บริบทการนำการกีฬามาใช้ในสถานศึกษา

จากมิตการกีฬาที่กล่าวในข้างต้น จะเห็นว่าบริบทการนำการกีฬามาใช้ในสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับมิติกีฬาเพื่อสุขภาพและมิติกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560-2564) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้เกิดความรู้และความตระหนักรู้ด้านการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐาน 2) การส่งเสริมให้มวลชนมีการออกกำลังกายและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกีฬา 3) การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศและต่อยอดเพื่อความสำเร็จในระดับอาชีพ 4) การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (5) การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา และ 6) การยกระดับการบริหารจัดการด้านการกีฬาให้มีประสิทธิภาพ โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการนำกีฬามาใช้ในสถานศึกษา ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมให้เกิดความรู้และความตระหนักรู้ด้านการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กและเยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ได้รับการศึกษาด้านพลศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง จากครูพลศึกษาที่มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ มีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาขั้นพื้นฐานได้อย่าง ถูกต้อง รู้กฎ และกติกา จนสามารถถึงขั้นดูกีฬาเป็นเล่นกีฬาได้มีทัศนคติที่ดีมีระเบียบวินัยและน้ำใจนักกีฬา รวมถึง มีการจัดวางระบบโครงข่ายในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว ในการผลักดันให้การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตตั้งแต่ปฐมวัย โดยมีแนวทางการพัฒนา

ดังนี้ 1) เร่งสร้างและพัฒนาพลศึกษาและสุขศึกษาในสถานศึกษาทั่วประเทศ 2) ส่งเสริมการพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐานในชุมชนท้องถิ่นนอกสถานศึกษา และ 3) จัดวางระบบโครงข่ายและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศและต่อยอดเพื่อความสำเร็จในระดับอาชีพ มุ่งเน้นด้านการสร้างและการพัฒนานักกีฬาของชาติให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันในระดับต่างๆ เพื่อสร้าง ชื่อเสียง เกียรติยศ และเกียรติภูมิของประเทศชาติให้ทัดเทียมกับนานาชาติ สามารถสร้างความภาคภูมิใจและเป็นเครื่องมือในการรวมจิตใจซึ่งจะเป็นการสร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาต่อยอด นักกีฬาที่มีความเป็นเลิศไปสู่การมีอาชีพทางการกีฬาอย่างเต็มตัว สามารถสร้างรายได้จากความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์โดยจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรองรับการพัฒนา ประกอบกับการจัดให้มีระบบสวัสดิการช่วยเหลือ และส่งเสริมการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการร่วมพัฒนาตลอดเส้นทางอาชีพนักกีฬา โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) เลือกรรและพัฒนานักกีฬาที่มีความสามารถทางการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ 2) พัฒนาบุคลากรการกีฬาอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐานสากล เพื่อการพัฒนา กีฬาเพื่อความเป็นเลิศ และการอาชีพอย่างยั่งยืน 3) สร้างและพัฒนาศูนย์บริการการกีฬาและศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติที่เป็นมาตรฐาน 4) ส่งเสริมและจัดเตรียมการดูแลสวัสดิการและสวัสดิภาพของนักกีฬาและบุคลากรการกีฬา และ 5) การส่งเสริมและพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพอย่างเป็นระบบ

ในขณะเดียวกัน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) ภาษาต่างประเทศ โดยประเด็นเรื่องการกีฬาจะเกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 5 สาระ และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ โดยสุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน ทั้งนี้ สุขศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน และพลศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกมและกีฬา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งสมรรถภาพเพื่อสุขภาพและกีฬา

สาระที่เป็นกรอบเนื้อหาหรือขอบข่ายองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย

การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องธรรมชาติของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโต ความสัมพันธ์เชื่อมโยงในการทำงานของระบบต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงวิถีปฏิบัติตนเพื่อให้เจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่สมวัย

ชีวิตและครอบครัว ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องคุณค่าของตนเองและครอบครัว การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น สุขปฏิบัติทางเพศ และทักษะในการดำเนินชีวิต

การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมทางกายและกีฬา ทั้งประเภทบุคคลและประเภททีมอย่างหลากหลายทั้งไทยและสากล การปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย และกีฬา และความมีน้ำใจนักกีฬา

การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการเลือกบริโภคอาหาร ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ การสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ และการป้องกันโรคทั้งโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ

ความปลอดภัยในชีวิต ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ทั้งความเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ ความรุนแรง อันตรายจากการใช้ยาและสารเสพติด รวมถึงแนวทางในการสร้างเสริมความปลอดภัยในชีวิต

นอกจากนี้ มีนักวิชาการต่างประเทศได้ศึกษาเกี่ยวกับการกีฬากับการพัฒนาเยาวชน เช่น Coakley (2011) กล่าวว่า กีฬาก่อให้เกิดการพัฒนา หรือ Sport contributes to development และได้ศึกษาเกี่ยวกับกีฬาเยาวชนกับการพัฒนาเชิงบวกโดยเชื่อว่าการจัดให้มีส่วนร่วมโดยบังคับในการเล่นกีฬาของเยาวชน เป็นตัวช่วยที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนในการสร้างสามัญสำนึกแห่งความดีที่สำคัญ (Essential goodness) เป็นผลให้การกีฬากลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับเยาวชนที่จะส่งผ่านให้เกิดความบริสุทธิ์ทางความคิดเมื่อเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาดังนั้น การส่งเสริมและใส่ใจด้วยผู้ที่มีความชำนาญด้านการกีฬาจะมีส่วนในการสร้างความมุ่งมั่น (Spirit) ของเยาวชน โดยความเชื่อนี้จะเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดกลยุทธ์ในการใช้กีฬาเพื่อสร้างและพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จของบุคคล โดยที่การพัฒนาเพื่อสร้างความยั่งยืนบนพื้นฐานที่เป็นเสรีนิยมด้วยการใส่ใจและสังเกตในรายละเอียดอย่างเป็นระบบจะนำมาซึ่งแนวทางและการสนับสนุนที่เป็นเหตุและผล แม้ว่าความเชื่อในการมีส่วนร่วมในการเล่นกีฬาจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีในกลุ่มเยาวชน และ Michael Messner (2011) กล่าวว่า การกีฬาสำหรับเยาวชน

เป็นปัจจัยที่สำคัญสามารถใช้ในการพัฒนาความละเอียดอ่อนในความคิดที่สำคัญ (Soft essential) ของเด็กที่ทำให้เกิดการวิปฏิบัติในด้านต่างๆ ที่มีการอาศัยหรืออ้างอิงเหตุและผล ด้วยความเป็นวิชาการความคิดหรือทฤษฎีมากขึ้น และยืนยันว่าการกีฬาสามารถพัฒนาให้เกิดความอ่อนละมุน

1.3 บริบทการนำการกีฬามาใช้ในการพัฒนาสังคม

ความสำคัญของการนำการกีฬามาใช้ในการพัฒนาสังคม สามารถปรากฏเห็นชัดเจนได้จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เช่น ความตอนหนึ่งของพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วันที่ 22 ตุลาคม 2522 ความว่า "...การรักษาความสมบูรณ์แข็งแรง เป็นปัจจัยของเศรษฐกิจที่ดีและสังคมที่มั่นคง เพราะร่างกายที่แข็งแรงจะอำนวยผล ให้สุขภาพจิตใจสมบูรณ์ และเมื่อมีสุขภาพสมบูรณ์ ดีพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ย่อมมีกำลังทำประโยชน์ สร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองได้เต็มที่..." (มติชน, 2559ก) หรือพระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะกรรมการสมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 18 กันยายน 2516 ความว่า "...การกีฬานี้มีประโยชน์หลายด้านและสมควรที่จะส่งเสริมในทางที่ถูกต้องในหลักการการกีฬาเพื่อความสามัคคี และเพื่อให้คุณภาพของมนุษย์ดีขึ้นมา เวลานี้การกีฬาก็นับว่ามีความสำคัญในทางอื่นด้วย คือ ในทางสังคม ทำให้คนในประเทศชาติได้หันมาปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ในทางสุขภาพของร่างกายและจิตใจ ทำให้สามารถที่จะอยู่เป็นสังคมอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญของบ้านเมือง และโดยเฉพาะในการกีฬาระหว่างประเทศก็ได้เพิ่มความสำคัญกับมนุษย์อื่นซึ่งอยู่ในประเทศอื่น ฉะนั้น กีฬามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชีวิตของแต่ละคน และชีวิตของบ้านเมือง ถ้าปฏิบัติกีฬาอย่างถูกต้องหมายถึงว่า อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถ ก็จะได้้นำชื่อเสียงแก่ตน และแก่ประเทศชาติ ถ้าปฏิบัติกีฬาด้วยความเรียบร้อย ด้วยความสุภาพ ก็ทำให้มีชื่อเสียงเหมือนกัน และจะส่งเสริมความสามัคคีในประเทศชาติ..." (มติชน, 2559ข) ดังนั้น กีฬาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชาติและช่วยเสริมสร้างความสามัคคีให้แก่คนในชาติได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญชัย อินทรประวัตติ (2528) ได้ศึกษาการใช้กีฬาฟุตบอลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทัศนคติ ที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ของเยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า โครงการฝึกอบรมกีฬาฟุตบอลที่จัดขึ้นสามารถพัฒนาทัศนคติที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้านสังคมและจิตวิทยาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนไทยมุสลิมได้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับเยาวชนไทยผู้นับถือศาสนาพุทธ อย่างมีศักดิ์ศรีเสมอกัน และมีเสรีภาพในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาจะช่วยพัฒนาทัศนคติที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติด้านสังคมและจิตวิทยาได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ได้มีการวิเคราะห์การพัฒนาการกีฬาของประเทศที่สำคัญที่นำมาพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร มีความพยายามในการพัฒนาการกีฬาของประเทศโดยการกระตุ้นให้ประชากรหันมามีส่วนร่วมกับการกีฬามากขึ้น การสร้างนักกีฬาเพื่อความสำเร็จในระดับนานาชาติและส่งเสริมการพัฒนาการกีฬาในเชิงพาณิชย์ ซึ่งผลปรากฏว่า ส่งผลเชิงบวกให้กับประชากรในประเทศทั้งในเชิงสังคมและเศรษฐกิจประเทศสิงคโปร์ มีการสนับสนุนและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport tourism) โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสร้างสื่อโฆษณาต่าง ๆ เพื่อดึงนักท่องเที่ยวเข้ามาสร้างรายได้ให้กับประเทศ ประเทศสหรัฐอเมริกามีการผลิตนักกีฬาที่มีความสามารถสูงออกมาได้อย่างต่อเนื่อง มีการวางเส้นทางอาชีพนักกีฬาและบุคลากรการกีฬาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีบรรทัดฐานของกีฬาอาชีพที่สามารถช่วยสร้างรายได้และอาชีพให้แก่ทั้งนักกีฬาและผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นระบบ

2. โครงการทางการศึกษาที่ใช้กีฬาในการจัดการเรียนรู้

2.1 ความเป็นมาของโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้

โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ เป็นโครงการที่นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีข้อสั่งการให้กระทรวงศึกษาธิการนำกีฬาสู่ระบบการศึกษา โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการ ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาด้วยทุนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการนำความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ทักษะด้านกีฬา และทักษะชีวิตไปใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ดูแลตนเองและครอบครัว 2) เป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน ส่งผลทางจิตใจ ความรู้สึกโดยตรงต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชน เกิดความร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ และ 3) เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน และสร้างยุวชนต้นแบบที่มีคุณภาพเป็นแบบอย่างให้แก่เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งระยะการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 จุดประกายความฝัน กำหนดจัดมหกรรมกีฬาภาคฤดูร้อนเพื่อให้นักเรียนมีความตื่นตัวหันมาสนใจในการเล่นกีฬาอย่างทั่วถึงสร้างความตระหนักให้ถึงความสำคัญของการกีฬาที่จะนำไปพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเองและครอบครัว ตลอดจนค้นหาช้างเผือกที่มีความสามารถด้านกีฬา เข้าร่วมโครงการเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของตนเองและสานฝันสู่การเป็นนักกีฬาในระดับชาติ โดยจัดกิจกรรม “มหกรรมกีฬานักเรียนชายแดนใต้” ช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ เมษายน 2558 และจัดต่อเนื่องทุกปี

ระยะที่ 2 มุ่งมั่นสู่อานาคต เป็นการนำกีฬาสู่ระบบการศึกษา โดยเปิดแผนการเรียน วิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลปภาษา-กีฬา ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และกำหนดรายวิชาการกีฬาเป็นวิชาเพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดกิจกรรม การเรียนการสอนรูปแบบโรงเรียนประจำ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพ นำความรู้ ความสามารถ ทั้งด้านวิชาการ ทักษะกีฬา มีระเบียบวินัย ปลูกฝังความเป็นไทย มีความรักชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม ไปสู่การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัว เสริมสร้าง ความสมานฉันท์และก่อให้เกิดความสันติสุขอย่างยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในปีการศึกษา 2558 เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ยะลา จังหวัดยะลา และโรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์ จังหวัดนราธิวาส มีนักเรียน เข้าร่วมโครงการรวมทั้งสิ้น 91 คน

ระยะที่ 3 ปรากฏสู่ความสำเร็จ เป็นการต่อยอดให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลปภาษา-กีฬา ได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ทั้งในระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาสายเทคโนโลยีและสายปฏิบัติการ ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้” ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ต่อมาเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติในหลักการ ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ระยะที่ 3 เป็นการต่อยอดให้นักเรียนซึ่งได้รับทุนการศึกษาในโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษา จังหวัดชายแดนใต้ ระยะที่ 1 และ 2 ที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียน วิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลปภาษา-กีฬา ของโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 2,519 คน ให้ได้รับทุนการศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อ จนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา และอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนดำเนินงาน ใน 5 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2561-2565) โดยเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2569

2.2 ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

2.2.1 การรับสมัคร เปิดรับนักเรียนทั้งชายและหญิง ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีศักยภาพเหมาะสม โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก เช่น พิจารณาจากผลการเรียน ความสามารถด้านกีฬาแต่ละประเภท ที่เปิดสอนของแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

2.2.2 การสอบคัดเลือก สอบข้อเขียน ความสามารถด้านกีฬา และการสัมภาษณ์

2.2.3 ประเภทกีฬาที่เปิดรับสมัคร ได้แก่ ฟุตบอล วอลเลย์บอล มวยไทย ฟุตซอล ตะกร้อ บาสเกตบอล ฮอกกี้ กรีฑา เทควันโด และป็นจ๊ากส์ลิต

2.2.4 หลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียน การสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้อาชีวการและรายวิชากีฬาเป็นวิชาเพิ่มเติม มีโครงสร้างหลักสูตร ทั้งวิทย-กีฬาและศิลป์-กีฬา โดยมีครูและบุคลากรทำหน้าที่ครูวิชาการ ผู้ฝึกสอนกีฬา นักวิทยาศาสตร์ การกีฬา นักกายภาพบำบัด นักโภชนาการ ครูหอพัก และวิทยากรด้านศาสนา

2.2.5 กิจวัตรประจำวัน รายละเอียดดังภาพที่ 3 และ 4

2.2.6 การสนับสนุน มีดังนี้ 1) โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจัดหอพัก (ชาย-หญิง) 2) อาหาร 3 มื้อ ตามหลักโภชนาการ และ 3) สนามฝึกซ้อมกีฬา ทั้งกลางแจ้งและในร่ม รวมทั้ง อุปกรณ์กีฬา

2.2.7 เมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนจะได้รับทุนการศึกษาต่อ ในระดับปริญญาตรี เป็นเงินทุน 55,000 ต่อปี รวม 4 ปี

ตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียน วันจันทร์ - วันศุกร์

เวลา	กิจกรรม	ผู้ดูแล
05.15 น.-05.30 น.	ตื่นนอน/ภารกิจส่วนตัว/เช็ควงนักเรียน	ครูหอพัก
05.30 น.-06.30 น.	ฝึกซ้อมตามโปรแกรมฝึกแต่ละรูปแบบ	ครูผู้ฝึกสอนกีฬา
06.30 น.-07.10 น.	อาบน้ำ/แต่งตัว/รายงานตัวออกจากหอพัก	ครูหอพัก
07.10 น.-07.30 น.	รับประทานอาหารเช้า	ครูเวรประจำวัน,นักโภชนาการ
07.30 น.-07.50 น.	นักเรียนทำเวรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ	ครูประจำชั้น
07.50 น.-08.30 น.	กิจกรรมหน้าเสาธง	ครูประจำชั้น
08.30 น.-11.50 น.	เรียนหนังสือ	ครูประจำรายวิชา
11.50 น.-12.40 น.	รับประทานอาหารเช้า	ครูเวรประจำวัน,นักโภชนาการ
12.40 น.-14.20 น.	เรียนหนังสือ	ครูประจำรายวิชา
14.20 น.-15.00 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย (หรือฝึกซ้อมแล้วแต่กรณี)	ครูหอพัก
15.00 น.-18.00 น.	ฝึกซ้อมตามโปรแกรมฝึกแต่ละรูปแบบ	ครูผู้ฝึกสอนกีฬา
18.00 น.-19.00 น.	อาบน้ำ/แต่งกาย(ชุดนอน)	ครูหอพัก
19.00 น.-19.30 น.	รับประทานอาหารเช้า	ครูเวรประจำวัน,นักโภชนาการ
19.30 น.-21.00 น.	ทำการบ้าน ทบทวนบทเรียน	ครูหอพัก
21.30 น.	เข้านอน	ครูหอพัก

ภาพ 1 แสดงตารางกิจวัตรประจำวันของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันการกีฬา
สู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กิจกรรมวันหยุด วันเสาร์ – วันอาทิตย์

เวลา	กิจกรรม	ผู้ดูแล/รับผิดชอบ
05.10 น.-05.30 น.	ตื่นนอน/ภารกิจส่วนตัว/เช็คยอดนักเรียน	ครูหอพัก
05.30 น.-06.30 น.	ฝึกซ้อมตามโปรแกรมฝึกแต่ละรูปแบบ	ครูผู้ฝึกสอนกีฬา
06.30 น.-07.30 น.	อาบน้ำ/แต่งตัว/ทำภารกิจส่วนตัว	ครูหอพัก
07.30 น.-08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า	ครูเวรประจำวัน,นักโภชนาการ
08.00 น.-11.30 น.	ทบทวนบทเรียนทำการบ้านในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้	ครูหอพัก
11.30 น.-12.30 น.	รับประทานอาหารเช้า	ครูเวรประจำวัน,นักโภชนาการ
12.30 น.-15.00 น.	ทำภารกิจส่วนตัว/ทำการบ้าน/ทบทวนบทเรียน/พักผ่อนตามอัธยาศัย	ครูหอพัก
15.00 น.-18.30 น.	ฝึกซ้อมตามโปรแกรมฝึกแต่ละรูปแบบ	ครูผู้ฝึกสอนกีฬา
18.30น.-19.00 น.	อาบน้ำแต่งตัว/ทำภารกิจส่วนตัว	ครูหอพัก
19.00 น.-19.30 น.	รับประทานอาหารเช้า	ครูเวรประจำวัน,นักโภชนาการ
19.30 น.-21.00 น.	ทำภารกิจส่วนตัว/ทำการบ้าน/ทบทวนบทเรียน/พักผ่อนตามอัธยาศัย	ครูหอพัก
21.30 น.	เข้านอน	ครูหอพัก

ภาพ 2 แสดงกิจกรรมวันหยุดของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันการศึกษา
สู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนที่ดำเนินโครงการ จำนวน 12 โรงเรียน ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
ประกอบด้วย

- 2.3.1 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา
- 2.3.2 โรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์
- 2.3.3 โรงเรียนมัธยมสุโหงปาดี
- 2.3.4 โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา
- 2.3.5 โรงเรียนนาทวีวิทยาคม
- 2.3.6 โรงเรียนละงูพิทยาคม
- 2.3.7 โรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ประสาน”
- 2.3.8 โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์
- 2.3.9 โรงเรียนบันนังสตาวิทยา
- 2.3.10 โรงเรียนร่มเกล้า
- 2.3.11 โรงเรียนสวนพระยาวิทยา
- 2.3.12 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม

2.4 ผลการดำเนินงานและผลงานเชิงประจักษ์

ปัจจุบันมีนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งสิ้น 418 คน จำแนกเป็นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา รุ่นที่ 1 จำนวน 91 คน และนักเรียนที่สำเร็จการศึกษารุ่นที่ 2 จำนวน 327 คน

ผลงานเชิงประจักษ์ด้านกีฬา สามารถสรุปได้ดังนี้

กีฬาฟุตบอล มีนักเรียนได้รับคัดเลือกเป็นนักกีฬาฟุตบอลตัวแทนทีมชาติไทย ได้เข้าร่วมแข่งขันฟุตบอลเยาวชนโลกโกเธียร์คัพประเทศสวีเดน รุ่นอายุ 13 ปี คือ 1) เด็กชายอามิน หะยีสือแม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณไพลุย์ 2) เด็กชายณัฐณภัทร ขุนสมาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณไพลุย์ 3) เด็กชายรุฎฎาพ จาแน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ยะลา

กีฬาฮอกกี้ นางสาวรุจสนิญา หะยีดาโอะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรือเสาะ ซนูปถัมภ์ เป็นตัวแทนทีมชาติไทยกีฬาฮอกกี้ USM-Penang International 2016 ณ รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย ในรุ่นอายุ 18 ปี หญิง ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 2

ทีมกีฬาฮอกกี้ชายประเภททีมโรงเรียนรือเสาะซนูปถัมภ์ ได้รับรางวัลเหรียญทอง การแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 33 จังหวัดชุมพร ระนอง วันที่ 16-26 มีนาคม 2560 รางวัลเหรียญทอง การแข่งขันกีฬาฮอกกี้ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 8 ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมราชินีนาถ จังหวัดปทุมธานี วันที่ 15 ตุลาคม 2560 รางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 44 จังหวัดนครสวรรค์ วันที่ 11-22 ธันวาคม 2558 รางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันฮอกกี้นานาชาติ (เฟสตีวัล) ครั้งที่ 44 ณ กรุงเทพมหานคร วันที่ 1 ธันวาคม 2560 เหรียญทอง การกีฬานักเรียนนักศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 39 จังหวัดนครนายก วันที่ 22-30 มกราคม 2561 รับรางวัลเหรียญทองการแข่งขันกีฬานักเรียนนักศึกษาแห่งชาติครั้งที่ 37 จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ 23-31 มกราคม 2559 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 และรางวัล FAIR PLAY 18 การแข่งขันกีฬาฮอกกี้นานาชาติครั้งที่ 43 รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย (PESTA HOKI USM-PENANG INTERNATIONAL 2016) รางวัลเหรียญทองแดง การแข่งขันกีฬาแห่งชาติครั้งที่ 45 จังหวัดสงขลา วันที่ 20-30 มิถุนายน 2560 รางวัลเหรียญทองแดง การแข่งขันกีฬาฮอกกี้ชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยครั้งที่ 8 ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมราชินีนาถ จังหวัดปทุมธานี วันที่ 15 ตุลาคม 2560 ได้รับเหรียญทองแดง การแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 34 จังหวัดน่าน วันที่ 19-29 มีนาคม 2561

กีฬาปันจักสีลัด นางสาวสุธาวดี กาเส็มส๊ะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา นางสาวคุณากร จันทร์หอม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา ตัวแทนทีมชาติไทย รายการปันจักสีลัดเยาวชนชิงแชมป์โลกครั้งที่ 4 ประจำปี 2560 ณ จังหวัดสงขลา ประเทศไทย ได้รับรางวัลเหรียญทองแดง

ประเภทปืนจักลีลาคู่ (Ganda) นายอับดุลการิม คูลี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา ได้รับรางวัลเหรียญทอง รุ่นเยาวชน ประเภทต่อชาย รุ่น F น้ำหนัก 59 ไม่เกิน 63 กิโลกรัม ขุนด่านเกมส์ รายการแข่งขันกีฬานักเรียนนักศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ระหว่าง วันที่ 22-30 มกราคม 2561 จังหวัดนครนายก

กีฬาวอลเลย์บอล นางสาวพาชียะห์ ตือเราะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา และนางสาวปิวิภา ขุนไธสง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์ เป็นตัวแทนทีมชาติไทยเข้าร่วมการแข่งขัน Australia Junior Volleyball Championship (AJVC) 2018 ณ เมืองคูเมรา ประเทศออสเตรเลีย

กีฬากรีฑา นายมูฮัมหมัดพิตรี อุซัยง์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาทวีวิทยาคม เป็นตัวแทนทีมชาติไทยเข้าร่วมการแข่งขันกรีฑานานาชาติ Asian Youth Athletics Championships 2017 ณ กรุงเทพมหานคร ตัวแทนทีมชาติไทยเข้าร่วมการแข่งขันรายการ 2017 Cross Country Championship นักเรียนแห่งเอเชีย ครั้งที่ 3 ณ เขตบริหารฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประเทศจีน ตัวแทนทีมชาติไทยเข้าร่วมการแข่งขัน 2018 Ayala Philippine Athletics Championship รางวัลเหรียญทอง 2 รายการ ประเภทวิ่ง 5,000 เมตร และ 10,000 เมตร การแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ “น่านเกมส์” เมื่อวันที่ 20-29 มีนาคม 2561 นางสาวผกาวัลย์ แก่นไชย มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาทวีวิทยาคม ได้รับรางวัลเหรียญเงิน ประเภทพุ่งแหลน การแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 34 “น่านเกมส์” รางวัลเหรียญเงิน ประเภทพุ่งแหลน การแข่งขันกรีฑาชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยและนานาชาติ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กีฬามวยไทย นายสุทธิพงศ์ ปานะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา เหรียญเงิน รุ่นน้ำหนัก 48 กิโลกรัม การเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา นักเรียนนักศึกษาปีที่ 39 “ขุนด่านเกมส์”

กีฬาตะกร้อ ทีมตะกร้อชายรุ่นอายุ 16 ปี โดยมีนายอุสมาน ปูลาประเปะ นายตะหลัน จิงจาละ นายธันวัด บัญรอด นายมูฮัมหมัดซารีฟ เปาะกุมามะ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา ได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อนักเรียนนักศึกษา คัดเลือกตัวแทนจังหวัด รุ่นอายุ 16 ปี โดยมีนายชอบรี เสงบารู นายฮาซัน ดอเลาะเจ๊ะแต นายอำมีรูติน สามะอาลี นายอับดุลบาชิ สะแลเม็ง นายมูฮัมหมัดแคฟรี หะมะ ได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกีฬาเซปักตะกร้อ นักเรียนนักศึกษาคัดเลือกตัวแทนจังหวัด รุ่นอายุ 18 ปี

กีฬาฟุตบอล ทีมฟุตบอลชายโรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 การแข่งขันฟุตบอล กีฬานักเรียนนักศึกษาส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ระดับเขต 9 ณ จังหวัดตรัง 2560

กีฬาเทควันโด นายอัลฮาฟิร แก้วสิทธิ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การแข่งขันคัดเลือกนักกีฬา ระดับภาคโครงการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ (SPORT HERO) ประจำปี 2561

กีฬาบาสเกตบอล ทีมบาสเกตบอลชาย โรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ประสาน” ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 การแข่งขัน Obec-Mona Champion cup 2017

4.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้รับโอกาสทางการศึกษา และความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ทักษะด้านกีฬา และทักษะชีวิตไปใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ดูแลตนเองและครอบครัว สรุปได้ดังนี้

4.5.1 เยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนได้ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ทำให้สุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี ซึ่งมีอาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาเป็นผู้ควบคุมตรวจสอบประเมินตลอดเวลา

4.5.2 ศึกษาค้นคว้า ทำการบ้านหลังเวลาเรียนประจำวันสม่ำเสมอ มีผลทำให้การเรียนไม่ตก

4.5.3 มีทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกัน แบ่งหน้าที่กันทำงาน ในขณะที่อยู่บ้านพัก และกินนอนในโรงเรียน

4.5.4 ได้ปฏิบัติประเพณีทางศาสนาไม่บกพร่อง

4.5.5 ทำให้เยาวชน (นักเรียน) ได้พบโอกาสดีๆ ในสังคมภายนอก ลดความเสี่ยงต่างๆ ลงได้

4.5.6 มีช่องทางอาชีพเกี่ยวกับกีฬาหรือมีโอกาสเป็นนักกีฬาอาชีพในอนาคต

4.5.7 สามารถเรียนต่อด้านกีฬามีสถานที่รับเข้าเรียนต่อ

4.5.8 ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนาอิสลามและพุทธเห็นชอบร่วมมือ สังเกตได้จาก การที่จัดให้มีการแข่งขันกีฬา ผู้ปกครองทั้งพุทธ อิสลาม ต่างออกจากบ้านมาดูบุตรหลานเล่นแข่งกีฬา โดยเฉพาะกีฬาฟุตบอลที่ประชาชนทั้งพุทธ อิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมชมชอบ

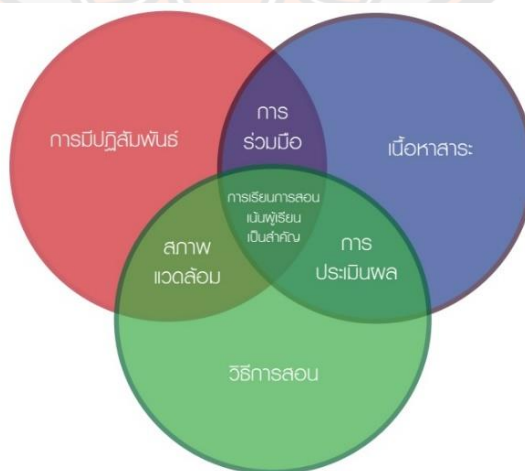
กล่าวโดยสรุปแล้ว การดำเนินโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการนำกีฬามาใช้พัฒนาเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ พัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีศักยภาพ คุณธรรม จริยธรรม และความรักชาติ นำความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการและทักษะกีฬาไปสู่การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพยกระดับคุณภาพชีวิตตนเองและครอบครัว

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กิริติ คุวานนันท (2560) กล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีองค์ประกอบหลัก อยู่ด้วยกัน 7 ประการ

- 1.1 ผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - 1.2 ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้
  - 1.3 การเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดให้ กล่าวคือ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง
  - 1.4 เป็นการพึ่งพาตนเองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
  - 1.5 การประเมินตนอย่างสม่ำเสมอของผู้เรียน โดยวิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและเรียนรู้ถึงจุดเด่นและจุดด้อยของตนเองเพื่อนำมาพัฒนาตนเอง
  - 1.6 เน้นความร่วมมือของผู้เรียนในห้องเรียน
  - 1.7 รูปแบบการเรียนรู้ซึ่งอาจจัดได้ทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม
- นอกเหนือจากหลักทั้ง 7 ประการแล้วนั้น องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เช่น ความปลอดภัยในห้องเรียนความพร้อมของอุปกรณ์การเรียน ความเหมาะสมของสื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียน องค์ประกอบเหล่านี้เป็นการช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังภาพ 5

ภาพ 3 แสดงองค์ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนวัยมัธยมต้นและปลาย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชน โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ในขณะที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ระบุว่า เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ซึ่งจะเห็นว่าการกำหนดช่วงอายุของเยาวชนเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างการเป็นวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่ง ลักษณะ สรีรวัฒน์ (2557) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียนวัยต่างๆ ดังนี้

2.1 วัยรุ่นตอนต้นหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงอายุ 13-15 ปี) เป็นวัยซึ่งอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไป เด็กผู้หญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กผู้ชาย คือ จะย่างเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุ ประมาณ 12-13 ปี ส่วนเด็กผู้ชายเตรียมเข้าสู่วัยรุ่น เมื่ออายุประมาณ 13-15 ปี วัยนี้บางทีเรียกว่า “วัยก่อนวัยรุ่น” (Puberty) คือ ระยะเวลาก่อนวัยหนุ่มสาว ลักษณะทางเพศจะปรากฏขึ้นให้เห็น เด็กวัยนี้จะคุ้งก้างทำอะไรซัดเงินไม่เรียบร้อย ร่างกายต้องการอาหารที่มีประโยชน์เพื่อช่วยในการเจริญเติบโต

2.1.1 พัฒนาการทางกาย ร่างกายของเด็กวัยนี้จะสูงขึ้น และมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น แขนยาว มือใหญ่ขึ้น เด็กผู้หญิง จะมีตะโพกผาย หน้าอกขยายใหญ่ขึ้น มีขนขึ้นที่อวัยวะเพศ มีประจำเดือน ส่วนเด็กผู้ชายมีกล้ามเนื้อใหญ่กว้างและแข็งแรงขึ้น มีขนตามแขน หน้าแข้ง เสียงจะห้าวแตก จะมีน้ำอสุจิ และจะมีการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ทั้งเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมีภาวะพร้อมที่จะเป็นพ่อคนและแม่คนได้

2.1.2 พัฒนาการทางอารมณ์ เด็กวัยนี้มักจะเป็นคนเจ้าอารมณ์ อารมณ์ไม่คงที่ ปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกเร ก้าวร้าว มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต ในวัยรุ่นตอนต้น การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไร ตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อยๆ ดีขึ้น เมื่ออายุมากขึ้น อารมณ์เพศวัยนี้จะมีมาก ทำให้มีความสนใจเรื่องทางเพศ หรือมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติในวัยนี้ แต่พฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นปัญหา เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ กามวิปริต หรือการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น นอกจากนี้ยังเกิดความสับสนในบทบาทของตน จึงเกิดความข้องคับใจ วิตกกังวล กำลังหาเอกลักษณ์ประจำตน (Identity) และบทบาทของตนเอง ความต้องการของเด็กวัยนี้ เด็กวัยนี้ต้องการสิ่งเหล่านี้ คือ ต้องการความรักความเข้าใจ ต้องการคำแนะนำชี้แจงในเรื่องเพศและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ต้องการ

ยอมรับและค้ำยกย่องชมเชย ต้องการอาหาร การออกกำลังกาย และการพักผ่อนอย่างพอเพียง และต้องการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.1.3 พัฒนาการทางสังคม เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงมักจะแยกกันเล่น แต่ก็เริ่มสนใจซึ่งกันและกันโดยไม่กล้าเปิดเผย สนใจการเล่นรวมเป็นกลุ่ม จะปฏิบัติตามกฎของกลุ่ม และจะเลียนแบบสมาชิกในกลุ่มไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย การพูดจา หรือกิริยาท่าทาง เนื่องจากเด็กวัยนี้มักจะขาดความมั่นใจและต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม การกระทำและความต้องการ จึงมักจะขัดแย้งกับความต้องการของพ่อแม่และผู้ใหญ่เสมอ

2.1.4 พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กวัยนี้มีเหตุผลและควบคุมตนเองได้ดีขึ้น รู้จักอดทนในการคบเพื่อน ช่วงความสนใจนานขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้กว้างขวางขึ้น เพราะเด็กเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะคำพูด เข้าใจและรู้จักพูดถ้อยคำที่ลึกซึ้ง ถ้อยคำเปรียบเทียบต่างๆ ดีขึ้น เฉลียวฉลาดมากขึ้นกว่าเดิม แต่บางครั้งก็นั่งฝันกลางวันเพื่อเป็นการชดเชยสิ่งที่ขาด

2.2 วัยรุ่นตอนกลาง หรือระดับมัธยมศึกษาปลาย (ช่วงอายุ 15-18 ปี)

เด็กจะเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุ 15-18 ปี เป็นระยะที่เด็กกำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นระยะที่เด็กวัยรุ่นค้นหาลักษณะประจำตนและบทบาทที่แท้จริงของตนทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน เช่นเดียวกับวัย 12-15 ปี เหตุนี้วัยรุ่นจึงเปลี่ยนแบบแผนพฤติกรรมของตนสู่ผู้ใหญ่ แต่ถ้าวัยรุ่นค้นหาลักษณะประจำตนไม่ได้ และไม่ทราบว่าบทบาทที่แท้จริงของตนคืออย่างไร จะเกิดความสับสนในบทบาทและจะปรับตัวไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเพศ และอาชีพ ในบางกรณีที่เด็กปรับตัวไม่ได้ สับสนในบทบาทเพศและอาชีพ เด็กจะรับเอาบทบาทที่ไม่พึงประสงค์ และเป็นอันตรายจากสังคมมาเป็นของตน เช่น ติดยาเสพติด ซึ่งเด็กรู้สึกว่าเป็นหนทางที่จะแสวงหาความหมายให้กับชีวิตได้

2.2.1 พัฒนาการทางกาย ร่างกายของเด็กวัยนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ มีน้ำหนักและส่วนสูงมากที่สุด กระดูกแข็งแรง ผิวพรรณผ่องใส ต่อมต่างๆ ทำหน้าที่มากขึ้นวัยนี้ เริ่มพิถีพิถันในเรื่องความงาม เด็กจะสนใจรูปร่างหน้าตาและการแต่งกายมาก

2.2.2 พัฒนาการทางอารมณ์ วัยนี้ต้องการอิสรภาพมากขึ้น มักจะแสดงอาการแข็งกร้าว เมื่อถูกจำกัดเสรีภาพ มักมีอารมณ์เพื่อฝันเกี่ยวกับอนาคต เช่น อาชีพ การแต่งงาน เด็กวัยนี้ปรับตัวได้ดีขึ้น อารมณ์สุขุมเยือกเย็น กล้าเผชิญความจริงมากขึ้น

2.2.3 พัฒนาการทางสังคม เด็กวัยนี้พอใจที่จะอยู่ในกลุ่มเพศเดียวกันและมักจะทำตามกลุ่ม นิยมและคลั่งไคล้อะไรที่เหมือน ๆ กัน มักจะนิยมของแปลกๆ และวิตถาร ไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิม แต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนนาน ๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก ไม่อยากไปไหนกับทางบ้าน เริ่มสนใจเพศตรงข้าม ดังนั้น การอยู่ในเพศเดียวกันจะพัฒนา

ไปสู่กลุ่มต่างเพศอย่างค่อยเป็นค่อยไป คือ เมื่อมีการรวมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง วัยรุ่นแต่ละกลุ่มที่เป็นคนละเพศก็จะมาพบปะกัน วัยรุ่นจึงอยู่ในฐานะสมาชิกของกลุ่มที่รู้จักกัน โดยเริ่มทั้งสองเพศต่อมาเมื่อค่อย ๆ รู้จักพูดคุยกันแล้ว สมาชิกของแต่ละกลุ่มซึ่งเป็นคนละเพศก็เริ่มจับคู่กันและเริ่มมีนัดสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่มของสังคมได้ดีขึ้น มีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.2.4 พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางสมองเกือบเท่าผู้ใหญ่เป็นวัยที่เริ่มมีแนวทางชีวิตสำหรับตัวเอง มักจะสนใจเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยาและด้านการเมือง แต่ก็ยังไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้เนื่องจากขาดประสบการณ์ เป็นวัยที่แสวงหาลักษณะประจำตนเพื่อเลือกและเตรียมตัวสำหรับอาชีพ

3. การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

“การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่” เป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวคิดเรื่อง “การพัฒนาเชิงพื้นที่” (Area Based Collaborative Research - ABC) ซึ่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นหน่วยงานริเริ่ม พัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี 2550 และได้ผ่านการทดลองปฏิบัติการจริงจนสามารถนำสู่การบูรณาการเพื่อการแก้ปัญหา ความยากจนในระดับจังหวัดจนประสบผลสำเร็จ สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับและพัฒนาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา และได้ชักชวนผู้ที่มีความสนใจปฏิรูปการศึกษาในจังหวัดของตนเอง เข้าร่วมภายใต้โครงการ “จังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้” (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2562) มนต์นภัส มโนการณ (2561) กล่าวว่าแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based education) เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่างๆ เป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมีการกระจายอำนาจให้จังหวัดเป็นผู้จัดการศึกษา อาจดำเนินการในรูปแบบของ “สภาการศึกษา” ที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วน มีอิสระและอำนาจในการกำหนดและตัดสินใจ ร่วมออกแบบการพัฒนาการศึกษา สนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษา และร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัด สิ่งที่สำคัญที่สุดต้องกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลโดยแท้จริง ให้มีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร รวมถึงในมิติทางวิชาการ ได้แก่ การบริหารและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองต่อโจทย์ปัญหาและความต้องการของบริบทพื้นที่ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ โอกาส คุณภาพและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

สุพิรพัทธ์ พิมพ์มาศ (2561) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในเชิงพื้นที่ (Site or area-based education) หมายถึง การปรับบทบาทการบริหารการศึกษา ให้รัฐส่วนกลางหรือหน่วยงานระดับชาติ ตัดสินใจในเชิงปฏิบัติน้อยลงและถ่ายโอนบทบาทเหล่านั้นไปให้แก่หน่วยงานในพื้นที่ระดับล่างมากยิ่งขึ้น

ซึ่งจะครอบคลุมทั้ง “ระดับโรงเรียน” และ “ระดับภูมิภาค” โดยประยุกต์ใช้แนวคิด (Concept) ที่ใช้ควบคู่กับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ได้แก่ การกระจายบทบาทและอำนาจทางด้านการศึกษา (Decentralization) การจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน (School-based management: SBM) การวิจัยเชิงพื้นที่ (Area-based research) และการพัฒนาพื้นที่บนฐานความร่วมมือกับประชาสังคม (Area-based collaborative) เป็นต้น

นอกจากนี้ กล้า ทองขาว (2558) ได้กล่าวถึง หลักคิดและหลักปฏิบัติของการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน (Area-based educational management) ที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีแบบแผนของการจัดหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ยึดโยงเข้ากับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรม รวมทั้งทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนและสังคมของพื้นที่
2. ผู้เรียนและผู้ปกครองจะเป็นผู้เลือกหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนตามความสนใจ ความถนัด และตามศักยภาพของตนเอง
3. โรงเรียนมีหน้าที่ทำการศึกษา วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรและโปรแกรมการเรียนตามศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของพื้นที่ แสวงหาและประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาผู้สร้างหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและพื้นที่
4. สถาบันอุดมศึกษาที่โรงเรียนเลือก จะรับผิดชอบร่วมกับโรงเรียน ในการสร้างหลักสูตร จัดโปรแกรมการเรียน จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร จัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ จัดทำห้องปฏิบัติการ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ จัดอบรมเพื่อพัฒนาความพร้อมในการใช้หลักสูตรให้แก่ครูในการพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
5. การจัดการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน จะต้องดำเนินไปตลอดหลักสูตร ตั้งแต่เริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจนผู้เรียนสำเร็จ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่เส้นทางในการประกอบอาชีพ ที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ สนับสนุนการสร้างอาชีพการสร้างรายได้ และมีความสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ทฤษฎีทางสังคม

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพหุวัฒนธรรม

1.1 ทฤษฎีพหุวัฒนธรรมนิยม

พหุวัฒนธรรมนิยม เป็นมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1970 ในประเทศออสเตรเลียและแคนาดา โดยมีสาเหตุจากความขัดแย้งเรื่องนโยบายการกีดกันทางวัฒนธรรมของรัฐ ปัญหาการแบ่งแยก กีดกันชนพื้นเมืองออกจากพื้นที่ทางสังคม ปัญหาการควบคุมรูปแบบทางวัฒนธรรม (บิงอร์ ร้อยกรอง, 2553) โดยทั่วไปแล้ว นักวิชาการไม่ได้มีการนิยามพหุวัฒนธรรมอย่างเฉพาะเจาะจง แต่จะมีการใช้อย่างกว้าง ๆ เพื่อหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันตามความเชื่อของผู้คน วิถีปฏิบัติของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน (Sleeter, & Grant, 1987) อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการบางกลุ่มได้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

Elliott (1995) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมนิยม หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันในสังคม

Canen, & Canen (2002) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมนิยมเป็นทฤษฎี และแนวปฏิบัติ ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม แนวคิดดังกล่าวมุ่งเน้นแสดงให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม และจัดการกับความท้าทายเกี่ยวกับอคติที่มีต่อวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา และลักษณะเฉพาะอื่น

ประเวศ วะสี (2548, อ้างถึงใน บิงอร์ ร้อยกรอง, 2553) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงมิติวิถีชีวิต มรดกทางสังคมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ก่อนที่จะมีมนุษย์เกิดขึ้นก็มีความหลากหลายในธรรมชาติเป็นพื้นฐานมาก่อน มนุษย์ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ในที่แต่ละแห่ง มนุษย์ก็ย่อมเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติ จึงมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน เรียกว่าเป็นความหลากหลายทางชีวภาพกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน เพราะว่าชีวิตต้องเกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ

อานันท์ กาญจนพันธ์ (2551) กล่าวถึง พหุวัฒนธรรม มีความหมายใกล้เคียง และซ้อนทับกันอยู่ 2 คำ คือ Cultural pluralism และ multiculturalism ซึ่งหมายถึงความ หลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural diversity) ที่ดำรงอยู่ร่วมกันได้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2555) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมนิยม คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติ ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้คนในสังคม นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงแนวทางในการจัดการกับความท้าทายเกี่ยวกับอคติที่มีต่อวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา และลักษณะอื่นๆ

กล่าวโดยสรุปแล้ว พหุวัฒนธรรมนิยมเป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ให้ความสำคัญและตระหนักถึงความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้คนที่ดำรงอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้เป็นความแตกต่างทางชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา และรวมถึงวิถีชีวิต มรดกทางสังคมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย

1.2 แนวคิดการศึกษาพหุวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรมศึกษา

คำว่าพหุวัฒนธรรมถูกนำมาใช้อย่างหลากหลายในสาขาที่แตกต่างกัน โดยการศึกษาพหุวัฒนธรรม หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “พหุวัฒนธรรมศึกษา” เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนืออันเป็นผลมาจากการเรียกร้องสิทธิพลเมืองในสหรัฐอเมริกาเพื่อมุ่งจัดการเลือกปฏิบัติในด้านที่อยู่อาศัย อาชีพและการศึกษา ทั้งนี้ นักการศึกษาได้นำแนวคิดนี้มาพัฒนาอย่างต่อเนื่องหลายทศวรรษ และได้แสดงแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural education) ไว้ดังนี้

Bennett (1995) กล่าวถึง การศึกษาพหุวัฒนธรรมว่ามีความหมายครอบคลุมกว้างขวาง ซึ่งเกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ ศาสนา กลุ่มตามภูมิภาค กลุ่มสตรี กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มผู้มีรายได้น้อย นั่นคือหมายถึงความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำไปสู่ความเป็นธรรมทางการศึกษา ซึ่งมีความหมายสามารถอธิบายได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

1. เป็นขบวนการที่มุ่งไปสู่ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มอัตลักษณ์ต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนน้อย และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งหมดของโรงเรียน ซึ่งหมายรวมถึงทัศนคติและความคาดหวังของครูด้วย
2. เป็นแนวทางหลักสูตรเพื่อพัฒนาความรู้และความเข้าใจเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม
3. เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผู้มีลักษณะพหุวัฒนธรรม และพัฒนาความสามารถในการมองเห็น ประเมิน เชื้อถือ และกระทำได้อย่างหลากหลายทางเลือก
4. เป็นพันธกิจที่จะต่อสู้กับลัทธิเชื้อชาตินิยม เพศนิยม และทุกรูปแบบของอคติและการเลือกปฏิบัติ โดยการพัฒนาความเข้าใจ ทัศนคติ และทักษะด้านปฏิบัติการทางสังคมที่เหมาะสม

Blanks (2001) กล่าวว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาประเภทหนึ่ง ที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบไปด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน เช่น เชื้อชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ชั้นชนทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ โดยปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าว ได้รับการตีแผ่และเปรียบเทียบ ซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งหมดในโรงเรียนได้รับการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ว่าอคติ การแบ่งแยกและความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มาจากวัฒนธรรมแตกต่างกัน

Cushner et al. (2006) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นกระบวนการปฏิรูปทางการศึกษาที่สร้างให้เกิดความมั่นใจกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งด้านเชื้อชาติ สัญชาติ สถานะทางสังคม ความสามารถและบทบาททางเพศ เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ตลอดจนประสบความสำเร็จทางการเรียนและสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2555) กล่าวว่า พหุวัฒนธรรมศึกษา คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้คนในสังคมมีความเท่าเทียม ความเสมอภาค เสรีภาพและรักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่แตกต่างกัน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการเรียนการสอนและเตรียมผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมุ่งมั่น บนพื้นฐานของความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดเชิงวิพากษ์ เข้าใจยอมรับและเคารพความแตกต่างกัน ทั้งด้านเชื้อชาติ สัญชาติ สถานะทางสังคม ความสามารถและบทบาททางเพศ ตลอดจนประสบความสำเร็จทางการเรียนและสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่แบ่งแยกชนชั้นและวรรณะ

การจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาในสถานศึกษา สามารถออกเป็น 5 มิติ (Bank, 1997 อ้างถึงใน เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2555) ดังนี้

1. การบูรณาการความรู้ (Knowledge integration) หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการเนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นข้อมูลและเนื้อหาที่สะท้อนถึงกลุ่มคนทางสังคม นอกจากนี้ การบูรณาการความรู้ที่ควรเริ่มต้นที่การสร้างความรู้เข้าใจพื้นฐานทางด้านประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ต่างๆ ในสังคม
2. การสร้างความรู้ หมายถึง กระบวนการที่อธิบายถึงการสร้างความรู้ที่เชื่อมโยงกับมิติทางสังคมหรือวิทยาศาสตร์ เมื่อแนวคิดดังกล่าวถูกใช้ในการเรียนการสอน กระบวนการการสร้างความรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงที่มาที่ไปของความรู้ที่ถูกสร้างขึ้น รวมถึงการอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึงอิทธิพลของกลุ่มคนที่มีเชื้อชาติ สัญชาติ และชนชั้นทางสังคมว่ามีผลต่อการสร้างความรู้อย่างไร
3. การลดอคติ เป็นมิติและกระบวนการที่อธิบายถึงกลยุทธ์ในการเรียนการสอนที่ถูกใช้เพื่อเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวก เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวคิดประชาธิปไตย รวมถึงการสร้างให้เกิดคุณค่าต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นได้แก่แนวคิดเชิงบวกต่อเชื้อชาติที่แตกต่างกัน
4. การใช้วิธีสอนที่ส่งเสริมความเท่าเทียม หมายถึงการใช้เทคนิค วิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ไม่ว่าผู้เรียนนั้นจะมีความแตกต่างกันทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ หรือชนชั้นทางสังคม ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องได้รับการส่งเสริมใส่ใจอย่างเท่าเทียม ดังนั้น ผู้สอนหรือผู้บริหารต้องสร้างเครื่องมือเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จหรือช่วยยกระดับความสำเร็จทางการเรียน

5. การให้ความสำคัญวัฒนธรรมโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการสร้าง วัฒนธรรมและสร้างองค์กรให้มีความเข้มแข็งเพื่อให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษาและกลุ่มชนชั้นทางสังคมได้รับประสบการณ์ทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

ในขณะที่ อามัตไญนี ดาโอะ (2551) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ผู้บริหารและคณะครูต้องวางแผนเพื่อสร้างความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรทั้งในระดับชาติหรือในระดับประเทศ และระดับโรงเรียน ในระดับชาตินั้นต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาพหุวัฒนธรรม เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบด้วยกัน คือ

1. นโยบายต้องสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรม จุดประสงค์ของนโยบาย ควรประกอบด้วย การให้สิทธิทางกฎหมายแก่การศึกษาพหุวัฒนธรรม การอำนวยความสะดวกในการสร้าง โปรแกรมและการฝึกหัดส่งเสริมความแตกต่างทางวัฒนธรรมและโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน สำหรับทุกคน รวมถึง การสื่อสารกับผู้ปกครอง และประชาชน ว่าการศึกษาพหุวัฒนธรรมถือว่า มีความสำคัญในสังคมปัจจุบัน นโยบายควรประกอบด้วยคำชี้แจง สำหรับการศึกษพหุวัฒนธรรม และแนวทางที่ทีมงานสามารถใช้ได้ในการพัฒนาและประยุกต์ใช้กับแผนการศึกษาพหุวัฒนธรรม

2. บุคลากรทุกคนในโรงเรียนจะต้องแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางชนชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อความแตกต่างในเรื่องของกลุ่มชน ชนชาติ และ ศาสนา นักเรียนจะต้องได้เห็นว่า ผู้บริหาร ครู และคนอื่น ๆ ซึ่งมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมและชนชาติ ต่างกันสามารถทำงานร่วมกันได้ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความเข้าใจว่าสังคมของเรา มีการเคารพผู้คนที่มาจากต่างกลุ่ม ความเชื่อของนักเรียนมักได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์โดยตรง ของนักเรียนในโรงเรียน

3. หลักสูตร แนวคิด ประสบการณ์ ประเด็นและปัญหาต่างๆ จากทัศนคติและ มุมมองเรื่องกลุ่มจนจะต้องรวมอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียน หลักสูตรจะต้องแสดงให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงและวิธีการดำเนินการทางสังคมที่มีต่อการศึกษาพหุวัฒนธรรม มากกว่าที่จะเป็น ส่วนเสริมของรายวิชาหรือหลักสูตร นั้นย่อมาหมายความว่า จะต้องมีการปรับแนวคิดของหลักสูตร โดยการทำให้เนื้อหาชนกลุ่มน้อยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ไม่ใช่แยกออกจากหลักสูตรหรือ เป็นส่วนเสริมของหลักสูตร บทบาทของครูในการใช้หลักสูตรพหุวัฒนธรรมถือว่ามีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง ครูมีอิทธิพลมากกว่าหลักสูตรอันเนื่องมาจากค่านิยม ทัศนคติและรูปแบบการสอน นั่นจึง เป็นเหตุผลว่า ทำไมจึงไม่ใช่เรื่องง่ายนักในการสร้างหลักสูตร สื่อการสอนพหุวัฒนธรรมจะกลายเป็น ของที่ไร้ประสิทธิภาพทันทีหากได้รับการนำไปใช้โดยครู ซึ่งขาดความรู้เรื่องการศึกษาพหุวัฒนธรรม หรือใครก็ตามซึ่งไม่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อชนชาติ กลุ่มชน ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลนี้เอง จึงต้องมีการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง

4. จากปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนการช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางการศึกษา และการเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพกลายเป็นเรื่องที่ยากขึ้น หากว่าไม่ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครอง และชุมชน อย่างไรก็ตามถือเป็นงานที่ท้าทายมิใช่น้อยในการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เนื่องจากจำนวนผู้ปกครองที่ทำงานนอกบ้านได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยให้ความสนใจ การเรียนของลูกหลานของตน โรงเรียนจึงต้องพยายามพิจารณาแนวทางให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากขึ้น โรงเรียนจะต้องระมัดระวังถึงการขาดความสนใจของผู้ปกครอง ทั้งนี้ ถือเป็นหน้าที่ของโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและตอบรับการมีส่วนร่วมจากภายนอก

5. ครูจะต้องมีความชำนาญในการใช้หลักสูตรการศึกษาพหุวัฒนธรรมในส่วนของ กลยุทธ์ทางการสอน ความร่วมมือและการมีปฏิสัมพันธ์ ในหลักสูตรการศึกษาพหุวัฒนธรรมนั้น นักเรียนจะต้องได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ของการมีส่วนร่วม ในการสนทนาและการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนในชั้น ครูที่ขบขี้ขี้เป็นจุดอ่อนในการสอน อย่างไรก็ตามจะสังเกตได้ว่า เมื่อมีการสอนเรื่องพหุวัฒนธรรม ความหลากหลายถือเป็นเรื่องที่มีค่าและเป็นส่วนสำคัญของเนื้อหา

6. สื่อการสอนในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับประสบการณ์ด้านกลุ่มชน ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

7. การศึกษาพหุวัฒนธรรมจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นกับแผนการประเมิน ติดตาม และตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมสามารถบรรลุผลได้จริง การศึกษาพหุวัฒนธรรมถือเป็น ความรับผิดชอบร่วมของโรงเรียนและทุกคนที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องภายในโรงเรียน โปรแกรม การประเมินจะได้รับการสร้างจากแนวคิดที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะทำให้ได้ผลการตอบรับและสามารถ กำหนดว่ามาตรฐานทางพหุวัฒนธรรม จะสามารถตอบสนองแนวทางของโรงเรียนในการติดตามดูแล การพัฒนาของการศึกษาพหุวัฒนธรรมหรือไม่

กล่าวโดยสรุปแล้ว การศึกษาพหุวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นแนวคิด และแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเข้าใจ ทักษะคติ และทักษะทางสังคมที่เหมาะสม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และปราศจากอคติซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมจะต้องคำนึงถึงนโยบาย ที่ต้องสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสร้างและบูรณาการหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน ของครูที่ส่งเสริมความเท่าเทียม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนส่งเสริมความแตกต่าง ทางชนชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ความพร้อมของสื่อการเรียนการสอน การได้รับความร่วมมือ จากผู้ปกครองและชุมชน และการติดตามประเมินผล

2. ทฤษฎีโครงสร้าง หน้าที่

Robert (1959) มีแนวความคิด ทฤษฎีโครงสร้าง หน้าที่ ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 เรื่อง ดังนี้

2.1 ความเป็นเอกภาพเชิงหน้าที่ของระบบสังคม (Functional unity of social system) บูรณาการเป็นความต้องการจำเป็นพื้นฐานของระบบสังคมจริงหรือไม่ ปัญหาอยู่ที่ว่าบูรณาการระดับไหนที่สังคมต้องการเพื่อให้สังคมอยู่ได้ ปัญหานี้ควรมีการศึกษาตัดสินกันด้วยข้อมูลสนามแต่ละสังคมอาจต้องการบูรณาการระดับต่างกัน

2.2 ความเป็นสากลเชิงหน้าที่ของสิ่งต่าง ๆ ทางสังคม (Functional universality of social items) มักคิดว่าถ้าวัตถุใดมีอยู่ในระบบสังคมแล้วจะต้องถือได้ว่าสิ่งนั้นมีหน้าที่ คือ มีผลทางบวกต่อบูรณาการของระบบสังคม ทำให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อน เมอร์ตันบอกว่าควรศึกษาให้รู้ว่าแต่ละสิ่งทางสังคมมีหน้าที่หรือประโยชน์จริงหรือไม่ เมอร์ตันคิดว่า 1) ของแต่ละอย่างทางสังคมอาจไม่มีหน้าที่ต่อสังคมก็ได้ 2) ของทางสังคมบางอย่างอาจมีหน้าที่หรือไม่มีหน้าที่ชัดเจนของบางอย่างอาจมีหน้าที่หรือไม่มีหน้าที่อย่างแอบแฝงก็ได้ สรุปได้ว่า สิ่งทางสังคมอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) มีหน้าที่ชัดเจน 2) มีหน้าที่แฝง 3) ไม่มีหน้าที่ชัดเจน และ 4) ไม่มีหน้าที่อย่างแอบแฝงต่อบุคคล กลุ่มบุคคล สังคมและวัฒนธรรม

2.3 ความขาดไม่ได้ของสิ่งต่าง ๆ เชิงหน้าที่สำหรับในสังคม (Indispensability of Functional items for social system) สิ่งทางสังคมบางอย่างเป็นสิ่งขาดไม่ได้สำหรับสังคม ถ้าขาดแล้วทำให้สังคมแตกสลาย เมอร์ตันจึงชี้ให้เห็นว่านั่นเป็นความเชื่อที่ผิดเพราะสังคมอาจใช้สิ่งทางสังคมอื่นมาทดแทนได้ เขาจึงเสนอความคิดเรื่องตัวเลือกเชิงหน้าที่และตัวทดแทนเชิงหน้าที่ สรุปข้อคิดใหม่ของเมอร์ตันที่เพิ่มเติมให้กับทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ ในส่วนนี้ก็คือ สิ่งทางสังคมบางอย่างอาจมีสิ่งที่เท่าเทียมกันมาทำหน้าที่ได้ บางอย่างเอาสิ่งอื่นมาทดแทนที่เดิมได้

3. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

Ritzer, & Goodman (2004) กล่าวว่า ในการอธิบายทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism) เป็นปรากฏการณ์หนึ่ง ๆ จะประกอบไปด้วยหลักการพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มนุษย์นั้นแตกต่างจากสัตว์ชนิดอื่น ๆ เนื่องจากมนุษย์มีความสามารถในการคิด

3.2 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยในการกำหนดแบบแผนความสามารถในการคิดของมนุษย์

3.3 มนุษย์เรียนรู้ถึงความหมายและสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ได้ใช้ศักยภาพในการคิดและทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ชนิดอื่นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3.4 ความหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทำให้มนุษย์สามารถกระทำและปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ได้อย่างแตกต่างต่อไป

3.5 ผู้คนในสังคม สามารถปรับหรือเปลี่ยนความหมายและสัญลักษณ์ที่พวกเขาใช้ในการกระทำและการมีปฏิสัมพันธ์ได้ บนพื้นฐานของการตีความสถานการณ์ที่ประสบ

3.6 การปรับหรือเปลี่ยนความหมายและสัญลักษณ์ได้ เนื่องจากมนุษย์มีการปฏิสัมพันธ์และสิ่งนี้เองที่ทำให้มนุษย์สามารถพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในวิถีของการกระทำที่เกิดขึ้น ได้มีการประเมินผลดีและผลเสีย หรือข้อได้เปรียบและเสียเปรียบที่จะได้รับหรือเกี่ยวข้อง จากนั้นจึงทำการตัดสินใจเลือก

3.7 แบบแผนการกระทำและปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างกันนี้ ได้ทำให้เกิดกลุ่มและสังคมขึ้นมา

4. ทฤษฎีปรากฏการณ์ (Phenomenology Theory)

ทฤษฎีปรากฏการณ์ (Phenomenology Theory) มีต้นความคิดมาจากนักปรัชญาชื่อ Edmund Husserl โดยมีนักปรัชญาอีกคนหนึ่ง คือ Alfred Schultz เป็นผู้ถ่ายทอดมาอีกต่อหนึ่งตามแนวความคิดของพวกปรากฏการณ์นิยมนั้น มนุษย์จะเป็นผู้สร้างบริบทหรือสภาวะการณ์ขึ้น โดยที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของสภาวะการณ์หรือระเบียบสังคม เมื่อเป็นดังนั้น มนุษย์จึงเป็นผู้สร้างสังคมขึ้นแล้วกำหนดความหมายสิ่งต่าง ๆ ในสังคมนั้นตามที่ตนเห็นสมควร (Social order) ขึ้นได้อย่างไร นักปรากฏการณ์นิยมเน้นการศึกษากระบวนการเหล่านี้ ภายหลังในสังคมหรือจากความรู้สึกนึกคิดของสมาชิกสังคมที่เขาศึกษานั้น ส่วนใหญ่มักจะอาศัยเทคนิคการให้สมาชิกได้หยุดดำเนินชีวิตตามปกติชั่วคราว แล้วให้คิดว่าความจริงนี้ควรเป็นอย่างไร เช่น กำลังรับประทานอาหารอยู่ มีคนแปลกหน้ามาหยิบแก้วน้ำของท่านไปดื่มหน้าตาเฉย กรณีเช่นนี้ จะทำให้ผู้ที่กำลังรับประทานอาหารอยู่คิดถึงขึ้นมาว่า ความเป็นจริงระเบียบการกินอาหารนี้เป็นอย่างไร ควรหรือถูกต้องหรือไม่ ที่คนไม่รู้จกกัน จะมาหยิบแก้วน้ำดื่มเฉย ๆ ดังนั้น ก็จะทำให้ได้ความจริงเกี่ยวกับระเบียบนั้นขึ้น (รชฎ สาตราวุธ, 2554)

5. ทฤษฎีระบบ

5.1 ความหมายของทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีเชิงระบบ หรือ System theory เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมขององค์การ โดยเป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเพียงเท่านั้น อาจจะทำให้ไม่ครอบคลุมทั้งหมด พฤติกรรมองค์การทั้งระบบ ทฤษฎีระบบจะเอื้อต่อการอธิบายพฤติกรรมองค์การทุกระดับ ทั้งบุคคลและกลุ่ม และองค์กร ดังนั้น การเอาทฤษฎีระบบเข้ามาใช้ในการบริหารงาน ด้วยเหตุผลที่ว่าสิ่งแวดล้อมด้านเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างตลอดเวลาและอย่างรวดเร็ว องค์กรบางองค์การอาจมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงยากที่จะพิจารณาถึงพฤติกรรมองค์การได้ทุกแง่มุม โดยหน่วยระบบ จะประกอบด้วย 4 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และการย้อนกลับ (Feedback) (Boulding, & Bertalanffy, 1920; Miller, & Rice, 1967; Kimberly, 1979)

Scott (1967) กล่าวว่า การนำแนวคิดและทฤษฎีระบบหรือที่เรียกว่า System Theory เข้ามาเกี่ยวข้องกับในระบบการจัดการขององค์การ โดยอาศัยการจัดการบทบาทหน้าที่ การกำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์การ และการบริหารงาน โดยเน้นให้มองภาพรวมขององค์การในสภาพที่เป็นระบบ

Sehgal, & Bharucha-Reid (1972) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีระบบ หรือที่เรียกว่า System Theory หมายถึง การรวมตัวกันของหลาย ๆ สิ่ง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือความเป็นจุดศูนย์กลางเดียวกัน โดยในแต่ละสิ่งที่น่ามารวมกันจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หรือขึ้นต่อกันและกัน หรือจะต้องมีผลกระทบซึ่งกันและกัน นำมาผ่านซึ่งผลของกระบวนการและ เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง นั่นก็คือ ผลลัพธ์

Hicks (1972, p. 461; Semprevivo, 1976, p. 1; Kindred, 1980, p. 6) กล่าวว่า ทฤษฎีระบบ คือ การรวมตัวของสิ่งหลายสิ่งเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยแต่ละสิ่งนั้น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หรือขึ้นต่อกันและกัน หรือมีผลกระทบต่อกันและกัน เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

Robbins, Bergman, Stagg, & Coulter (2006, p. 54) ให้นิยามทฤษฎีระบบ คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งกำหนดวิธีการปฏิบัติให้เป็นเอกภาพหรือบรรลุวัตถุประสงค์

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีระบบ หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน และขึ้นต่อกัน โดยส่วนประกอบต่าง ๆ ร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

5.2 ประเภทของระบบ

โดยทั่วไป ระบบจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ระบบปิดและระบบเปิด ในองค์การแบบปิด (Closed system) จะไม่เกี่ยวข้องและไม่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ส่วนในองค์การแบบเปิด (Open system) จะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสิ่งแวดล้อม หากพิจารณา โดยรายละเอียด พบว่า ระบบปิด (Closed system) คือ ระบบที่มีความสมบูรณ์ภายในตัวเอง ไม่พยายามผูกพันกับระบบอื่นใด และแยกตนเองออกจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม ส่วนระบบเปิด (Open System) คือ ระบบที่ต้องอาศัยการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลองค์การหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในลักษณะ เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความสมดุล รวมทั้ง สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปก็มีผลหรืออิทธิพลต่อการทำงานขององค์การเช่นกัน

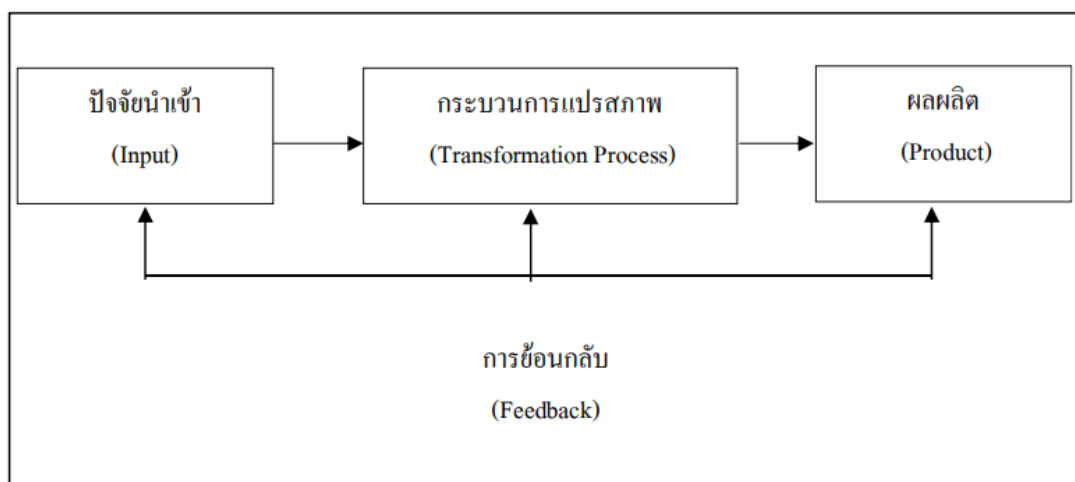
5.3 องค์ประกอบของระบบ

Norbert Wiener (1948) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีระบบขององค์การหนึ่งจะเป็นระบบได้ ต้องประกอบไปด้วย

5.3.1 สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ และองค์ประกอบแรกที่จะนำไปสู่การดำเนินงานของระบบโดยรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อันเป็นที่ต้องการของระบบนั้นด้วย ในระบบการศึกษาตัวป้อนเข้าไป ได้แก่ นักเรียน สภาพแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียน สมุด ดินสอ และอื่น ๆ เป็นต้น

5.3.2 กระบวนการ (Process) เป็นองค์ประกอบที่สองของระบบ หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ผลงาน หรือผลผลิตของระบบและในระบบการศึกษา ได้แก่ วิธีการสอนต่าง ๆ เป็นต้น

5.3.3 ผลงาน (Output) หรือผลผลิต (Product) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายของระบบ หมายถึง ความสำเร็จในลักษณะต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผลในระบบการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในลักษณะต่าง ๆ หรือนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในอนาคตได้ตามอัตรภาพ เป็นต้น

ภาพ 4 แสดงทฤษฎีระบบ

ที่มา: Kathryn, & David, 1998, p. 55

ทั้ง 3 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขาดสิ่งใดไม่ได้ นอกจากนั้น ทั้ง 3 องค์ประกอบ ยังมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์การด้วย ในขณะที่องค์การต้องดำเนินกิจกรรมนั้น สิ่งที่จะช่วยให้องค์การสามารถตรวจสอบว่ากิจกรรมต่าง ๆ นั้น บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงจึงต้องอาศัยข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ซึ่งจะช่วยให้องค์การสามารถปรับปรุงตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process)

สรุประบบการปฏิบัติงานขององค์การนั้น จะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) โดยแต่ละส่วนจะต้องมีความสัมพันธ์และผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย (Policy making state)

Dye (2014) กล่าวว่า การกำหนดนโยบาย หมายถึง การที่ทางเลือกของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้พัฒนาไปเป็นวาระของรัฐบาล การก่อรูปของนโยบายมักมาจากการริเริ่ม และมีการพัฒนานโยบายที่เกิดจากระบบราชการ คณะกรรมการตามกฎหมาย การประชุมของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ องค์การที่ทำหน้าที่วางแผนด้านนโยบายกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ประธานาธิบดี และรัฐสภา โดยมีรายละเอียดของนโยบายที่ก่อตัวขึ้นปกติจะมาจากระดับเจ้าหน้าที่ (Staff members) มากกว่าจะเกิดจากระดับผู้นำ (Bosses) แต่ระดับเจ้าหน้าที่ก็มักจะถูกชี้แนะ ซึ่งเขารู้ว่าต้องการผู้นำ

Dunn (1994, pp. 15-16) กล่าวถึง การกำหนดนโยบาย หมายถึง การก่อรูปของนโยบาย ซึ่งมีลักษณะที่ก่อรูปมาจากราชการ มีทางเลือกของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหา นโยบายเป็นทางเลือกของนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ศาล และนิติบัญญัติ

Stuat S. Nagel (2002, p. 3) กล่าวว่า การประกาศเป็นนโยบายสาธารณะ หมายถึง การกำหนดและตัดสินใจว่าทางเลือกของนโยบาย การตัดสินใจหรือมรรควิธีใดดีที่สุด เพื่อช่วยให้ชุดของเป้าประสงค์ (Goal) ที่กำหนดบรรลุสำเร็จโดยเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ กับเป้าประสงค์

Anderson (2000, pp. 26-27) กล่าวว่า การกำหนดนโยบาย หมายถึง เป็นขั้นตอนการกำหนดทางเลือกของนโยบาย (Policy alternatives) ว่ามีทางเลือกใดบ้างในการแก้ปัญหา และใครเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ทางเลือกมีหลายทางก็ต้องวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือกด้วย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-benefit analysis)

Dror (1964) ได้เสนอความเรียบง่ายต่อการทำความเข้าใจให้เป็นระบบของความสัมพันธ์ของพฤติกรรมศาสตร์และนโยบาย คือ ได้เปรียบเทียบให้เห็นว่า นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิต (Output) กระบวนการกำหนดและดำเนินการของนโยบายนั้นเป็น Conversion process ส่วนปัจจัย

นำเข้า (Input) ได้แก่ ปัจจัยกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องคำนึงถึง ซึ่งเป็นปัญหาของสังคม เช่น ในเรื่อง
ของสุขภาพ การศึกษา การคมนาคม ระเบียบสังคม และระบบของต่างประเทศที่มีผลกระทบ เป็นต้น

ต่อมา Dror (1968, pp. 312-318) ได้พัฒนาจำแนกกระบวนการพัฒนานโยบาย
ออกเป็น 5 ขั้นตอน

1. ขั้นการศึกษาปัญหา สภาพและบริบท
2. ขั้นการกำหนดคุณค่าและความสำคัญ ของเป้าหมายในการกำหนดนโยบาย
3. ขั้นการแสวงหาทางเลือกเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ
4. ขั้นการเปรียบเทียบข้อ ดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก
5. ขั้นการตัดสินใจเลือกหนทางที่ดีที่สุดเพื่อการปฏิบัติงาน

Dror (1973) ระบุว่า การกำหนดนโยบาย มี 3 ขั้นตอนใหญ่ และมี 18 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. ขั้นก่อรูปนโยบาย ขั้นการเตรียมการเพื่อจัดทำนโยบาย (Meta-policymaking) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการประมวลค่านิยม (Processing values) 2) ขั้นการประมวลสภาพจริง (Processing reality) 3) ขั้นการประมวลปัญหา (Processing problems) 4) ขั้นการสำรวจ ประมวล และพัฒนาทรัพยากร (Surveying, processing and developing resources) 5) ขั้นการออกแบบ ประเมิน และทบทวนการออกแบบระบบการจัดทำนโยบาย (Designing, evaluating and redesign The policymaking system) 6) ขั้นการระบุปัญหา ค่านิยมและทรัพยากร (Allocating problems, values and resources) 7) ขั้นการกำหนดกลยุทธ์การจัดทำนโยบาย (Determining policymaking strategy)

2. ขั้นการจัดทำนโยบาย (Policymaking) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนย่อย คือ 8) ขั้นการจัดสรรทรัพยากร (Sub allocating resources) ให้กับทุกขั้นตอนในการกำหนดนโยบาย 9) ขั้นการกำหนดเป้าหมายเชิงปฏิบัติการ และมีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย 10) ขั้นการกำหนดกลุ่มค่านิยมที่สำคัญ 11) ขั้นการเตรียมชุดทางเลือกนโยบายที่สำคัญ และหาทางเลือกที่ดีที่สุด 12) ขั้นเตรียมการคาดคะเนที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของทางเลือกนโยบายต่าง ๆ 13) ขั้นการเปรียบเทียบผลประโยชน์ และค่าใช้จ่ายของทางเลือกต่าง ๆ และระบุทางเลือกที่ดีที่สุด 14) ขั้นการประเมินผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของทางเลือกที่ดีที่สุด และตัดสินใจเลือกทางเลือก

3. ขั้นหลังการจัดทำนโยบาย (Post-policymaking) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย คือ 15) ขั้นการจูงใจการดำเนินการนโยบาย 16) ขั้นการดำเนินการนโยบาย 17) ขั้นการประเมิน การกำหนดนโยบายหลังจากการดำเนินการนโยบาย 18) ขั้นการติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลย้อนกลับ ตามช่องทางการติดต่อสื่อสาร

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2552) กล่าวถึง กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะว่าเป็นกิจกรรมทางการเมือง ที่อาจสรุปได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นระบุปัญหา เป็นขั้นตอนที่มีการแสดงออกถึงความต้องการต่าง ๆ ที่เรียกร้องการกระทำของรัฐบาล
2. ขั้นจัดทำข้อเสนอนโยบาย เป็นขั้นตอนที่มีการจัดระเบียบวาระเพื่อให้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางและจัดทำข้อเสนอแผนงานเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญห
3. ขั้นประกาศเป็นนโยบาย เป็นขั้นตอนที่มีการคัดเลือกข้อเสนอแนะนโยบาย เสริมสร้างแรงสนับสนุนทางการเมือง และการประกาศใช้นโยบาย
4. ขั้นดำเนินการตามนโยบาย เป็นขั้นตอนของการจัดหน่วยงานรับผิดชอบ จัดทำค่าใช้จ่ายหรือบริการที่จำเป็นให้และทำการจัดเก็บภาษีอากร
5. ขั้นประเมินผล ในขั้นตอนนี้จะมีการศึกษาแผนงานต่าง ๆ รายงานผลที่เกิดจากแผนงานเหล่านั้น ประเมินผลผลกระทบของโครงการที่มีต่อสังคมทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มที่ไม่เป็นเป้าหมายด้วย รวมตลอดถึงเสนอแนะทางการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation)

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการตอบคำถามว่านโยบายบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ ซึ่ง Vedung (1997, p. 36) ได้กล่าวถึงตัวแบบการประเมินประสิทธิผลนโยบายว่าสามารถวัดประสิทธิผลของนโยบายได้จาก 1) เป้าประสงค์เป็นการประเมินว่าผลที่ได้รับตรงกันกับเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ (Goal-attainment model) และผลที่เกิดขึ้นบรรลุผลในพื้นที่เป้าหมาย และมีผลกระทบข้างเคียงอย่างไร (Side-effects model) 2) ผลเป็นการประเมินว่านโยบายนำไปสู่ผลอะไร (Goal-free evaluation model) 3) การวิเคราะห์เชิงระบบ เป็นการประเมินผลรวม (Comprehensive evaluation model) ได้แก่ CIPP Evaluation model 4) การตอบสนองความต้องการของลูกค้า เป็นการประเมินว่านโยบายตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าหรือไม่ (Client-oriented model) 5) ความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการประเมินว่านโยบายตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร ในขณะที่ตัวแบบวิชาชีพ (Professional models) หรือการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Peer review) ใช้ในกรณีที่วัตถุประสงค์มีความซับซ้อนมาก และมีเทคนิคยุ่งยากซับซ้อนมาก จนต้องให้มืออาชีพที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเป็นผู้ประเมิน

นอกจากนี้ เกณฑ์การประเมินผลตามทรรศนะของ Dunn (1994) ได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในการประเมินผลนโยบายและแผนต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ 1) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ การตอบคำถามเกี่ยวกับผลเป็นไปตามเป้าประสงค์หรือไม่ ซึ่งเป็นการใช้เหตุผลทางเทคนิควิชาการ 2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การตอบคำถามเกี่ยวกับความพยายามหรือพลังที่ใช้ในการบรรลุเป้าประสงค์ ซึ่งเป็นการใช้หลักเหตุผลทางเศรษฐกิจ เช่น จำนวนค่าใช้จ่ายต่อหน่วย ผลตอบแทนรวม

และอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อผลตอบแทน เป็นต้น 3) ความพอเพียง (Adequacy) คือ การตอบคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น 4) ความเป็นธรรม (Equity) คือ การตอบคำถามเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับกระจายไปสู่กลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมหรือไม่ 5) การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) คือ การตอบคำถามเกี่ยวกับผลว่าตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจต่อกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ เช่น การวัดจากแบบสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น 6) ความเหมาะสม (Appropriateness) คือ การตอบคำถามเกี่ยวกับผลว่ามีคุณค่าแท้จริงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

อนุสรณ์ ธรรมใจ (2559) กล่าวว่า การประเมินผลนโยบาย (Policy evaluation) เพื่อให้ทราบผลว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่ ในกรณีที่ไม่น่าเป็นไปตามเป้าหมายจะได้มีการปรับแผน/แผนงาน/โครงการ ให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์มากขึ้นเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้รู้ว่า แผน/แผนงาน/โครงการ นั้นควรจะดำเนินการต่อไป หรือยุติจุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการมักจะมีคำถามอยู่ตลอดเวลาว่า ประเมินผลเพื่ออะไร หรือประเมินผลไปทำไม ปฏิบัติงานตามโครงการแล้วไม่มีการประเมินผลไม่ได้หรือ ตอบได้เลยว่าการบริหารแนวใหม่ หรือการบริหารในระบบเปิด (Open system) นั้นถือว่าการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ซึ่งจุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการ มีดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก การประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจว่าควรยกเลิกโครงการหรือสนับสนุนให้มีการขยายผลต่อไป โดยเฉพาะการมีโครงการใหม่ ๆ ยังมีได้จัดทำในรูปของโครงการทดลอง ซึ่งมีโอกาสจะผิดพลาดหรือล้มเหลวได้ง่าย ความล้มเหลวของโครงการจึงมิใช่ความล้มเหลวของผู้บริหารเสมอไป ดังนั้น ถ้าเราประเมินผลแล้วโครงการนั้นสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้ ก็ควรดำเนินการต่อไป แต่ถ้าประเมินผลแล้วโครงการนั้นมีปัญหา หรือมีผลกระทบเชิงลบมากกว่า เราก็ควรยกเลิกไป

2. เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการ ว่าเป็นไปตามที่กำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใดกลุ่มนโยบายสาธารณะ

3. เพื่อปรับปรุงงาน ถ้าเรานำโครงการไปปฏิบัติแล้ว พบว่า บางโครงการไม่ได้เสียทั้งหมด แต่ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ เราควรนำโครงการนั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น โดยพิจารณาว่าโครงการนั้นบกพร่องในเรื่องใด เช่น ขาดความร่วมมือของประชาชน ขัดต่อค่านิยมของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์หรือสมรรถนะขององค์การที่รับผิดชอบต่ำ เมื่อเราทราบผลของการประเมินผล เราก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น

4. เพื่อศึกษาทางเลือก โดยปกติในการนำโครงการไปปฏิบัตินั้น ผู้บริหารโครงการ จะพยายามแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด จากทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางเลือก ดังนั้น การประเมินผล จะเป็นการเปรียบเทียบทางเลือกก่อนที่จะตัดสินใจเลือกทางเลือกใดปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยง ให้น้อยลง

5. เพื่อขยายผลในการนำโครงการไปปฏิบัติ ถ้าเราไม่มีการติดตามและประเมินผล อย่างต่อเนื่อง เราอาจจะไม่ทราบถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ถ้าเราประเมินผลโครงการเป็นระยะ สม่าเสมอ ผลปรากฏว่าโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ เราก็ควรจะขยายผล โครงการนั้นต่อไป แต่การขยายผลนั้นมีได้หมายความว่า จะขยายไปได้ทุกพื้นที่ การขยายผลต้อง คำนึงถึงมิติของประชากร เวลา สถานที่ สถานการณ์ต่าง ๆ ปลุกพืชเมืองหนาวจะประสบความสำเร็จดี ในพื้นที่ภาคเหนือ แต่ถ้าขยายผลไปยังภูมิภาคอื่นอาจจะไม่ได้ผลดีเสมอไป เพราะต้องคำนึงถึงลักษณะ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เชื้อชาติ ค่านิยม ฯลฯ ดังนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ สิ่งที่น่าไปในพื้นที่หนึ่ง อาจได้ผลดี แต่นำไปขยายผลในพื้นที่หนึ่งอาจไม่ได้ผล หรือ สิ่งที่เคยทำได้ผลดีในช่วงเวลาหนึ่ง อาจจะไม่ ได้ผลดีในอีกช่วงเวลาหนึ่ง

วรเดช จันทรศร (2552, น. 104-112) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการนำนโยบาย ไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยการประเมินผลนโยบายสามารถ ประเมินได้ทั้งระดับมหภาค (Macro) และระดับจุลภาค (Micro) ในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติระดับมหภาคครอบคลุมองค์ประกอบระหว่างองค์การและผู้นำนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าประสงค์ของนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติระดับมหภาคแสดงให้เห็น ความยากลำบากในการเจรจาตกลงที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าประสงค์ของโครงการ ส่วนการประเมินผล นโยบายระดับจุลภาคให้ความสนใจในการตีความการนำนโยบายไปปฏิบัติในด้านความเห็นร่วมกัน และการปฏิบัติร่วมกัน โดยการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับจุลภาคเกี่ยวข้องกับการให้ความสนใจ ต่อหน่วยปฏิบัติที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์ของโครงการ ซึ่งอาจพบ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความคลุมเครือของเป้าประสงค์ 2) ข้อกำหนดของ นโยบายไม่ชัดเจน 3) ผู้ร่วมรับผิดชอบโครงการมีจำนวนมาก และ 4) ความขัดแย้งในสิ่งแวดล้อมทาง การเมืองที่จะเกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิฆัมพร สมพงษ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, เอกกรินทร์ สังข์ทอง, และเรชา ชูสุวรรณ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความแตกต่างกันระหว่าง ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง จึงเป็นการยากที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในโรงเรียนซึ่งเป็นหลักให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการยอมรับความแตกต่าง และการเปลี่ยนแปลง จึงถือเป็นบทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาที่ต้องใช้หลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบในการบริหารสถานศึกษา คือ ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับในความหลากหลายของอัตลักษณ์ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย

อมรวิรัช นาครทรพรพ และคณะ (2550) ได้ดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ได้ค้นพบรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบของการปรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำหลักศาสนาอิสลามเข้าไปสู่จิตใจและวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กผ่านรูปแบบการสอนที่หลากหลาย อาทิ การสอนอิสลามศึกษา และศาสนาศึกษาควบคู่สามัญศึกษา ทั้งโดยรูปแบบ “สองระบบ” คือ การนำเนื้อหาหลักสูตรอิสลามศึกษามาจัดเป็นการเฉพาะ โดยปรับให้เข้ากับช่วงชั้นต่าง ๆ ในโรงเรียนของรัฐ และพัฒนาให้สามารถเทียบวัดมาตรฐานระดับความรู้ทางศาสนาได้หรือรูปแบบ “เสริมความเข้มแข็ง” โดยการปรับรูปแบบการสอนที่เพิ่มบทบาทการสอนสายสามัญที่เข้มแข็งขึ้นควบคู่กับการสอนศาสนาที่เป็นวิถีหลักของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ตลอดจนการพัฒนารูปแบบ “บูรณาการ” หรือการบูรณาการการเรียนรู้บนฐานพหุวัฒนธรรมศึกษา รวมถึงการเรียนรู้พหุภาษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะเฉพาะทางที่หลากหลายเพื่อการเรียนรู้ต่อไปในระดับสูงและการทำงานในอนาคต และการจัดการเรียนรู้สหวิทยาการเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมที่สอดคล้องกับความสนใจและภายใต้บริบทของท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังพบว่า การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการมีงานทำเป็นอีกมิติหนึ่งที่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยโรงเรียนในโครงการได้มีการพัฒนารูปแบบการสอนอาชีพต่างๆ อย่างหลากหลายทั้งรูปแบบ “ทักษะทั่วไป” คือ การสอนทักษะพื้นฐานแรงงานเพื่อตลาดงานสมัยใหม่ไปจนถึงรูปแบบ “ท้องถิ่น” หรือการสอนอาชีพที่เชื่อมโยงกับตลาดท้องถิ่น รูปแบบการสอนทักษะอาชีพปรากฏทั้งในแง่การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มการทำงาน อาชีพและเทคโนโลยีรวมถึงการจัดในรูปแบบการเรียนรู้ผ่านชมรม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการสอนอาชีพนอกจากจะส่งเสริมการใช้เวลาว่างและพัฒนาทักษะการมีงานทำของผู้เรียนแล้ว ยังส่งเสริม

ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการได้เข้ามาร่วมในการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ และร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ด้วย นอกจากนี้ โครงการยังได้ให้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการเรียนรู้ เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบดูแลผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม ทั้งรูปแบบ “เจาะกลุ่มเสี่ยง” ที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้หลักสูตรพิเศษสำหรับเด็กเสี่ยงที่มีความต้องการ การช่วยเหลือดูแล และส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกรณีเฉพาะ ทั้งรูปแบบ “หน่วยครอบครัว” ที่เน้นการจำลอง ความสัมพันธ์ของระบบครอบครัวมาอยู่ในการจัดการเรียนรู้และดูแลผู้เรียนของโรงเรียน ในบางแห่ง ยังพัฒนาให้มี “บ้านหลังเรียน” ให้เป็นพื้นที่กิจกรรมทางเลือกต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ในช่วง ว่างรวมทั้งช่วงพักของเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงให้มีกิจกรรมดี ๆ ทำอย่างหลากหลายหลังเลิกเรียนท่ามกลาง กลุ่มเพื่อนสร้างสรรค์ ทั้งนี้ บทเรียนสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ คือ การอาศัย “พลัง เครือข่ายครู” เป็นผู้นำการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภายใต้การรวมพลังกันและสนับสนุนของ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำศาสนา รวมถึงแรงหนุนจากนักวิชาการภายนอก เครือข่าย การเรียนรู้ตลอดจนการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงพลังจากครอบครัวและ ชุมชนที่ถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญยิ่งต่อการรวมกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การศึกษาระดับพื้นที่ (area-based strategy) ให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการเจริญงอกงามอย่างมั่นคงของเด็ก ๆ ในท้องถิ่นต่อไป โดยสรุปข้อคิดเชิงยุทธศาสตร์จากโครงการได้ชี้ให้เห็นความจำเป็นจะต้องมีการเชื่อมต่อ ระหว่างหลักสูตรพื้นฐาน ศาสนา และ อาชีพ ตลอดจนการเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาในระดับและ ประเภทต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในโรงเรียนของรัฐและเอกชน โรงเรียนตาดีกา การศึกษา นอกกระบวน การศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา กับในการใช้ทรัพยากรการศึกษาร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ รูปแบบการผสมผสานเชื่อมโยงการสอน สายสามัญการสอนหลักศาสนา และการสอนอาชีพอย่างกลมกลืนดังกล่าว สามารถนำไปขยายผลและ ประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับพื้นที่ที่หลากหลาย บนฐานการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายของกลุ่มครูและ โรงเรียนแต่ละพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเข้มแข็ง พร้อมด้วยการลงทุนและการจัดการ อย่างถึงพร้อมจากภาครัฐต่อไป

รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย, แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย, และสุรัชย์ อนุตระกูลชัย (2562) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ประกอบด้วย 9 ตัวแปร เรียงลำดับชื่อตัวแปรตามค่า Factor Loading ดังนี้ มีส่วนร่วมในการสะท้อน ผลการทำงานของครู (.690) มีการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่าย (.686) มีการร่วมเผยแพร่การจัดการกระบวนการเรียนรู้สะเต็มศึกษาระหว่างเครือข่าย (.649) มีการร่วมเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาระหว่างเครือข่าย (.584) มีการขยายผลการจัด กระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาสู่โรงเรียนเครือข่าย (.545) มีโรงเรียนแกนนำคอยช่วยเหลือ

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (.542) ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกและชุมชน (.525) สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของครู (.491) มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และเครือข่าย (.476)

ศิริชัย กาญจนวาสี, ชญาพิมพ์ อุสาโท, กิตติ อมตชีวิน, สุพจน์ เกิดสุวรรณ, และสิวะโชติ ศรีสุทธิยากร (2562) ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไทย สรุปผลการวิจัย ดังนี้ ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไทย ควรจัดทำเป็น 3 ระดับ คือ 1) ยุทธศาสตร์ระดับรัฐบาลส่วนกลาง (สำหรับองค์กรในส่วนกลาง ได้แก่ 5 แห่ง ของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย) คือ เร่งรัดและพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายที่ไปสู่การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง สร้างความต่อเนื่องในการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และสร้างกลไกในการติดตามและประเมินนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา 2) ยุทธศาสตร์ระดับหน่วยงานจัดการศึกษาในพื้นที่ คือ สร้างความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา สร้างกลไกการนำนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ บริหารแผนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และสร้างกลไกในการติดตามและประเมินแผนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และ 3) ยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษาทุกประเภทและทุกสังกัด คือ สร้างความตระหนักในการรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา สร้างความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา บริหารแผนปฏิบัติการการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และสร้างกลไกในการติดตามและประเมินแผนปฏิบัติการการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ส่วนข้อเสนอด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาได้เสนอให้มีการปฏิรูปกฎหมาย การยกเลิกกฎหมาย และการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายจำนวน 6 ฉบับ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน ดังนี้ 1) ปฏิรูประบบและกฎระเบียบการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา 2) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในพื้นที่ 3) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้อต่อการเป็นสถานศึกษานิตិบุคคลที่สมบูรณ์ มีความเป็นอิสระและคล่องตัว 4) เร่งรัดปรับปรุงกระบวนการทางกฎหมายที่จำเป็น และโครงสร้างการบริหารระดับหน่วยเหนือเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อกระจายอำนาจทางการศึกษาที่รวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลง 5) พัฒนารูปแบบ ระบบ และกฎระเบียบการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อให้ส่งเสริมการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต และ 6) ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจเพื่อให้สอดคล้องกับ

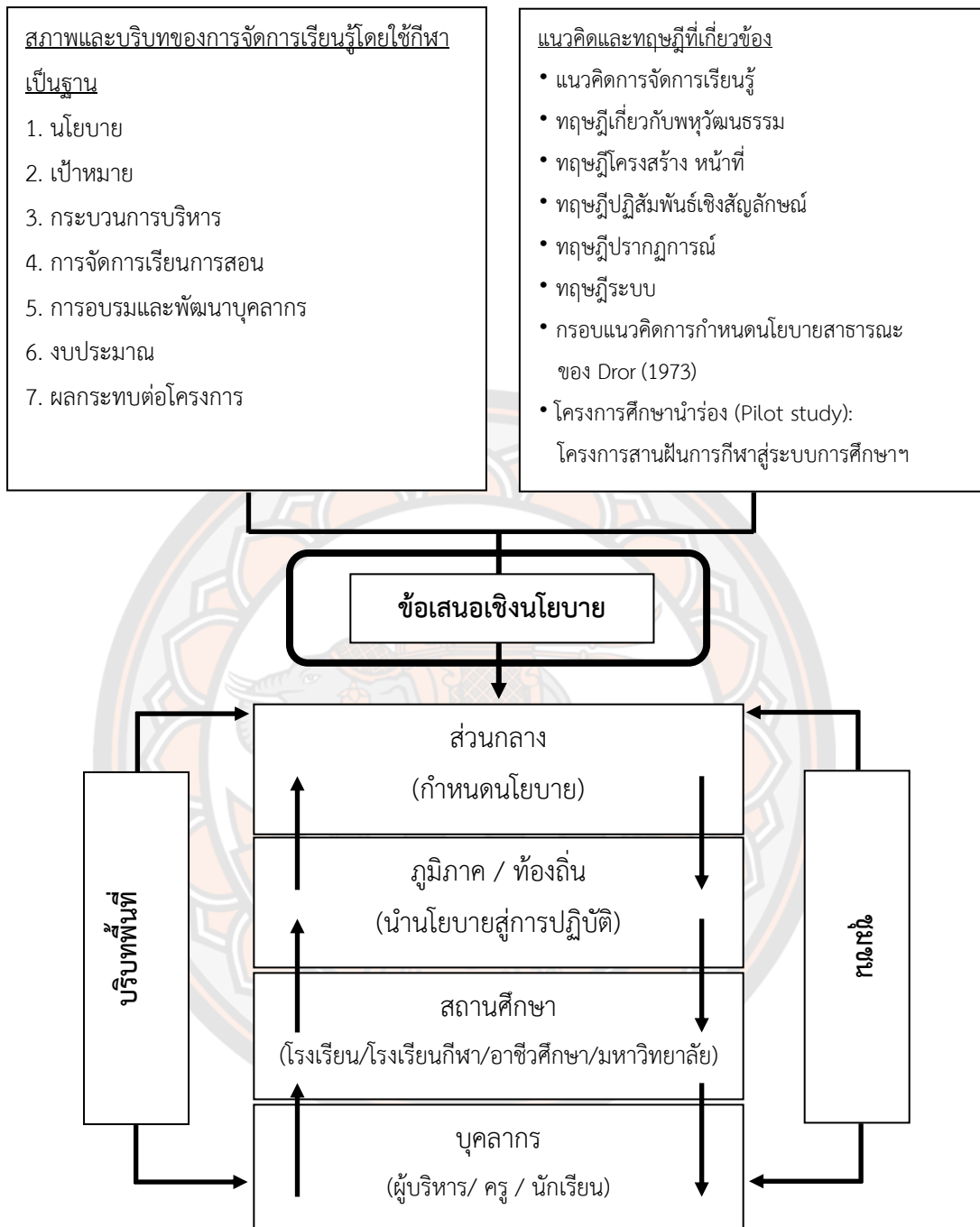

สภาพจริงในทางปฏิบัติ และกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินการกระจายอำนาจที่มีความชัดเจน เพื่อความเป็นเอกภาพในการดำเนินงาน

ปณรสี เอี่ยมสะอาด, สุปราณีวี ขวัญบุญจันทร์, อนันต์ มาลารัตน์, และวาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2559) ได้ศึกษาและวิจัยพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสม ควรประกอบด้วย 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผล คือ ครูผู้สอน นักเรียน เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน 2) กระบวนการประเมินผล ที่จะต้องมุ่งประเมินผลผู้เรียน 5 ด้านคือ ความรู้ เจตคติ ทักษะ สมรรถภาพทางกาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ 3) คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนต้องได้รับการประเมินตามตัวชี้วัดระดับชั้นของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และต้องมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อนำรูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ พบว่า สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสม

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากนั้น ได้นำแนวคิดทางการศึกษา เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมธรรม ทฤษฎีโครงสร้าง หน้าที่ ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ทฤษฎีปรากฏการณ์ ทฤษฎีระบบ กรอบแนวคิดการกำหนดนโยบายสาธารณะ ของ Dror (1973) และโครงการศึกษานำร่อง (Pilot study) มาออกแบบและพัฒนาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาโดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ดังแผนผังกรอบแนวคิด ต่อไปนี้

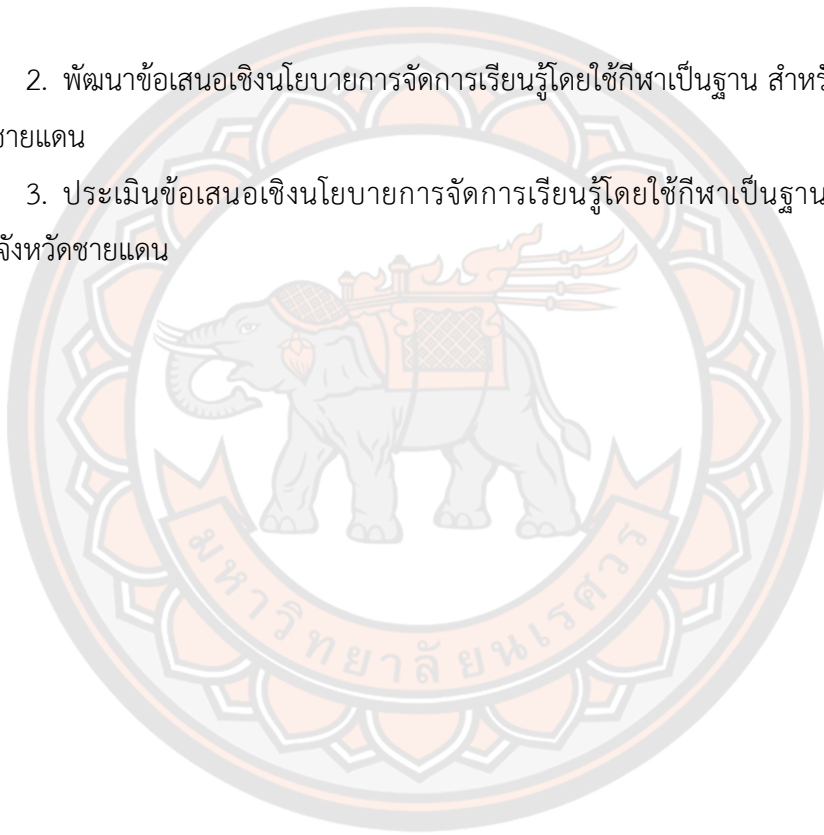
ภาพ 5 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

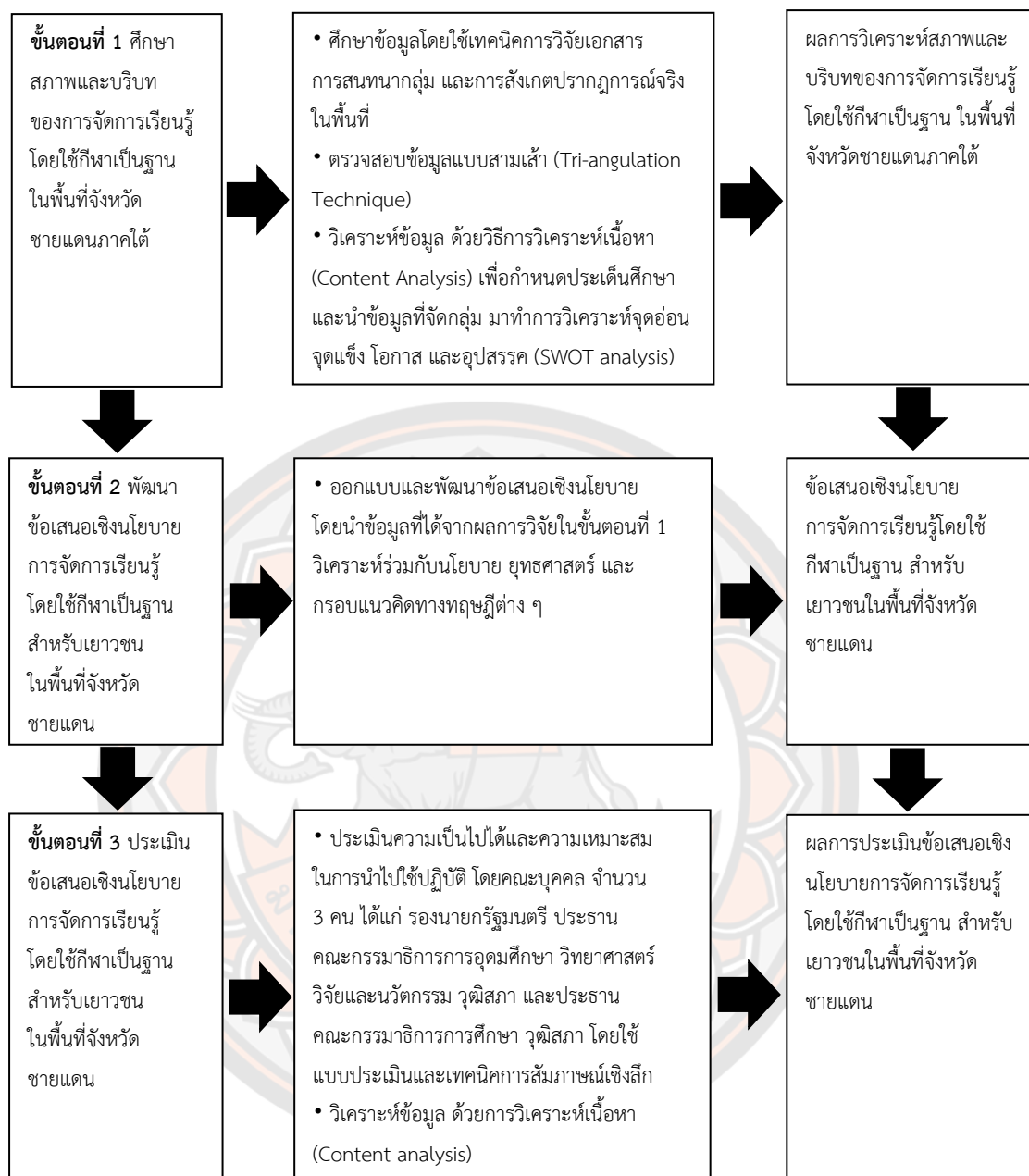
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และได้มีการแบ่งขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน
3. ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ภาพ 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาจากการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม และสังเกตจากปรากฏการณ์จริงในพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูลเอกสาร บุคคล และสถานที่

1.1 แหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร ได้แก่ เอกสารทางราชการและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนำกีฬาเข้าไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2561

1.2 แหล่งข้อมูลเชิงบุคคล ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ และการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้กีฬาเพื่อไปพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นายกสมาคมสถาบันการศึกษาปอเนาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้แทนจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า

1.3 แหล่งข้อมูลเชิงพื้นที่ ได้แก่ การสังเกตจากปรากฏการณ์จริงของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้

2. ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ สภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานใน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบาย 2) เป้าหมาย 3) กระบวนการบริหาร 4) การจัดการเรียนการสอน 5) การอบรมและพัฒนาบุคลากร 6) งบประมาณ และ 7) ผลกระทบต่อโครงการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือสำหรับการวิจัยเอกสาร เป็นแบบวิจัยเอกสารตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด โดยแหล่งข้อมูลเชิงเอกสารมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังต่อไปนี้

3.1.1 เป็นเอกสารของทางราชการมีอายุไม่เกิน 5 ปี (ตั้งแต่ปี 2557-2561)

3.1.2 ลักษณะเอกสารครอบคลุมทั้งกรณีที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ประเภทหนังสือ บทความวิชาการ บทความวิจัย และ/หรือ บทความออนไลน์/สิ่งตีพิมพ์ออนไลน์

แบบวิจัยเอกสารเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อจำแนก แยกแยะประเด็นต่าง ๆ ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2 เครื่องมือสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นแบบบันทึกข้อมูลตามแหล่งข้อมูลเชิงบุคคลมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังต่อไปนี้

3.2.1 เป็นบุคลากรที่เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

3.2.2 เป็นบุคลากรที่เคยปฏิบัติงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายการจัดการศึกษา/การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี

3.2.3 เป็นบุคลากรที่เคยปฏิบัติงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายการจัดการศึกษา/การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และสำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาโท ทางการศึกษา

แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อจำแนกแยกแยะประเด็นต่าง ๆ ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือโดยวิธีการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษา
2. มีผลงานวิชาการระดับชาติ/นานาชาติ
3. เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการบริหารการศึกษาระดับชาติ

3.3 เครื่องมือสำหรับการศึกษาข้อมูลในพื้นที่ เป็นแบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ใช้แบบวิจัยเอกสารบันทึกการสังเคราะห์เอกสารวิชาการ เอกสารทางราชการและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้-ส่วนเสียในพื้นที่ ใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้กีฬาเพื่อไปพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการจัดสนทนากลุ่ม เมื่อวันศุกร์ที่ 21 สิงหาคม 2563 มีผู้เข้าร่วม จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นายกสมาคมสถาบันการศึกษาปอเนาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้แทนจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต โดยการสังเกตการจัดการศึกษาและกีฬาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ระหว่างวันที่ 20-30 สิงหาคม 2563

ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Tri-angulations technique) เป็นเทคนิคหลักในการตรวจสอบข้อมูล โดยแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน โดยข้อมูลด้านเอกสารใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งต่างกัน ด้านบุคคลใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากบุคคลหลายคน ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้กีฬาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อกำหนดประเด็นในการศึกษา และนำข้อมูลที่จัดกลุ่มตามประเด็นในการศึกษาแล้ว มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) เพื่อกำหนดองค์ประกอบของการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

6. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive induction)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานสำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการยกร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานสำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน มีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูลเอกสาร

แหล่งข้อมูลเชิงเอกสาร ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นผลจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้อง และรวมถึงผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 ประกอบกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎีต่าง ๆ

2. ประเด็นที่ศึกษา

องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย 1) นโยบาย 2) โครงการเชิงนโยบาย 3) วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย 4) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ 5) กลไกและมาตรการ และ 6) การประเมินผลเชิงนโยบาย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการวิจัยเอกสาร เป็นแบบบันทึกข้อมูลตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด โดยแหล่งข้อมูลเชิงเอกสารมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังต่อไปนี้

3.1 เป็นเอกสารตำราทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้รับการยอมรับ และน่าเชื่อถือ

3.2 เป็นเอกสารของทางราชการมีอายุไม่เกิน 5 ปี (ตั้งแต่ปี 2557-2561)

3.3 ลักษณะเอกสารครอบคลุมทั้งกรณีที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ประเภทหนังสือ บทความวิชาการ บทความวิจัย และ/หรือ บทความออนไลน์/สิ่งตีพิมพ์ออนไลน์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ใช้แบบบันทึกข้อมูลซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อจำแนก แยกแยะประเด็นต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ นโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย และผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย 1) นโยบาย 2) โครงการเชิงนโยบาย 3) วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย 4) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ 5) กลไกและมาตรการ และ 6) การประเมินผลเชิงนโยบาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) รายประเด็น จากนั้นทำการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) สรุปข้อมูลเชิงเนื้อหาสรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

6. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive induction)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน

สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยอาศัยการประเมินในรูปแบบคณะบุคคล และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่ มีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูลเชิงบุคคล

แหล่งข้อมูลเชิงบุคคลที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกคณะบุคคล โดยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์ว่าจะจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ

ประสบการณ์ และมีบทบาท อำนวยในการควบคุม และออกกฎหมาย เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน ในรูปแบบคณะบุคคล จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี 2) พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา และ 3) นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 12 มีนาคม 2564

2. ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ โดยใช้แบบประเมินและเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือสำหรับการประเมิน เป็นแบบประเมินเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยเนื้อหาการประเมินพิจารณาใน 2 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน จำนวน 6 หัวข้อ ได้แก่ 1) นโยบาย 2) โครงการเชิงนโยบาย 3) วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย 4) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ 5) กลไกและมาตรการ และ 6) การประเมินผลเชิงนโยบาย

ทั้งนี้ ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดความหมายและเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติน้อยที่สุด

สำหรับการแปลผลคะแนน ผู้วิจัยได้แบ่งระดับขั้นของคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.80 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.81 - 2.60 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.61 - 3.42 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ
อยู่ในระดับปานกลาง

3.43 - 4.20 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ
อยู่ในระดับมาก

4.21 - 5.00 หมายถึง มีความเป็นไปได้/ความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ
อยู่ในระดับมากที่สุด

ในการนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือ
โดยวิธีการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณา
ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ
ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษา
2. มีผลงานวิชาการระดับชาติ/นานาชาติ
3. เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญทางการบริหารการศึกษาระดับชาติ

3.2 เครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์แบบ
ไม่เป็นทางการ โดยจะวางแนวคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬา
เป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนไว้อย่างคร่าว ๆ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความเห็น
อย่างเป็นอิสระ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.3.1 ประสานงานกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อขออนุญาต ขอบความยินยอมและ
ตอบรับการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อยืนยันการประสานงาน และ
ขออนุญาตเก็บข้อมูล

3.3.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้
โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนล่วงหน้า

3.3.4 ผู้วิจัยนัดหมายเก็บแบบประเมินและนัดหมายสัมภาษณ์เชิงลึกอีกครั้ง
พร้อมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียงระหว่างดำเนินการร่วมด้วยอีกทางหนึ่ง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

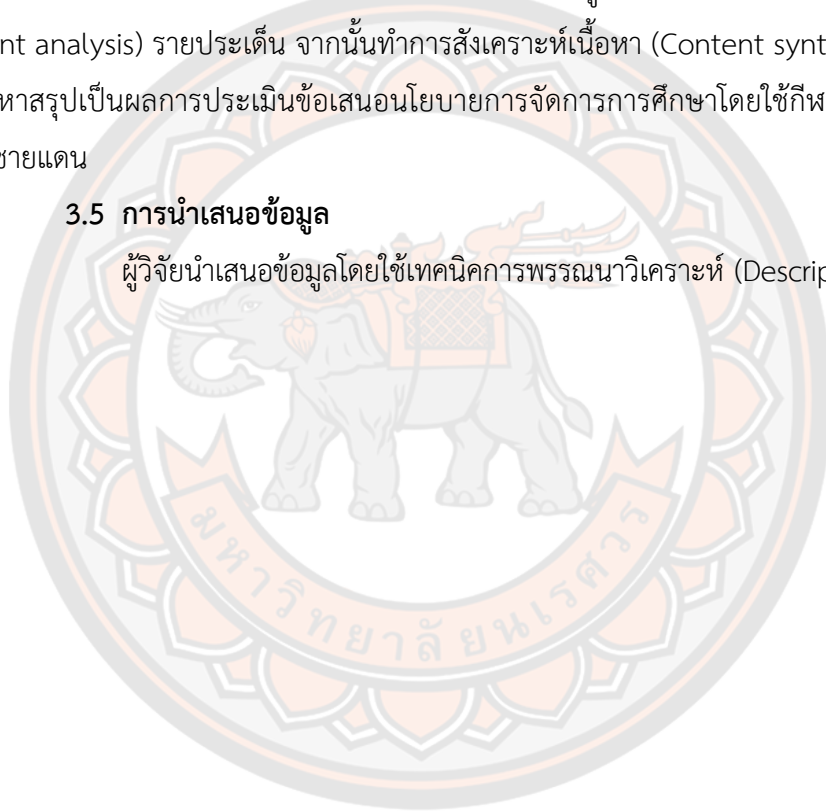
การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์จากแบบประเมิน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.4.1 การวิเคราะห์จากแบบประเมิน ผู้วิจัยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในส่วนข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) รายประเด็น จากนั้น ทำการสังเคราะห์เนื้อหา (Content synthesis) สรุปข้อมูลเชิงเนื้อหาสรุปเป็นผลการประเมินข้อเสนอแนะนโยบายการจัดการการศึกษาโดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดน

3.4.2 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) รายประเด็น จากนั้นทำการสังเคราะห์เนื้อหา (Content synthesis) สรุปข้อมูลเชิงเนื้อหาสรุปเป็นผลการประเมินข้อเสนอแนะนโยบายการจัดการการศึกษาโดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดน

3.5 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive induction)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน และ 3) ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน
3. ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลจากการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการวิเคราะห์จากการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสังเกตจากปรากฏการณ์จริงจากการลงพื้นที่ สามารถจัดกลุ่มประเด็นการศึกษาออกเป็น 7 ประเด็น ได้แก่

1. ด้านนโยบาย ประกอบด้วย ความสอดคล้องด้านนโยบายภาครัฐ และการขับเคลื่อนนโยบายในพื้นที่
2. ด้านเป้าหมาย พิจารณาในประเด็นความชัดเจนของเป้าหมาย
3. ด้านกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การบูรณาการระหว่างสถานศึกษา ระบบข้อมูล ระบบการดูแลนักเรียน การประชาสัมพันธ์โครงการ การกำกับติดตามและการรายงานผลโครงการ การขยายผลและความต่อเนื่องโครงการ และสิ่งต้องการพัฒนา (ด้านแผนงาน และการส่งเสริมอาชีพ)
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การออกแบบการเรียนรู้ สมรรถนะของผู้เรียน และอุปกรณ์การเรียนการสอน/ฝึกซ้อม

5. ด้านการอบรมและพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การพัฒนาครู/โค้ช และขวัญและกำลังใจครู/โค้ช

6. ด้านงบประมาณ พิจารณาในประเด็นแผนงานในการสนับสนุนงบประมาณ

7. ด้านผลกระทบต่อโครงการ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ ความสนใจของชุมชน/หมู่บ้าน การตื่นตัว รัก สามัคคีกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงาน วงการกีฬา และการพัฒนาและความมั่นคงในพื้นที่

ทั้งนี้ ประเด็นการศึกษาทั้ง 7 ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ได้นำหลักการการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านนโยบาย ประกอบด้วย ความสอดคล้องด้านนโยบายภาครัฐ และการขับเคลื่อนนโยบายในพื้นที่ มีผลการศึกษา พบว่า

1.1 ความสอดคล้องด้านนโยบายภาครัฐ

จุดแข็ง พบว่า นโยบายมีการบูรณาการระหว่างนโยบายภาครัฐที่ริเริ่มนโยบายและความต้องการของพื้นที่จากการริเริ่มนโยบายจากภาครัฐ ดังข้อมูลต่อไปนี้

ภายใต้นโยบายที่ 4 การศึกษาจัดให้มีการเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญ การศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือก ให้มีทักษะเป็นคนมีคุณธรรม ภายใต้หลักของยุทธศาสตร์พระราชทานหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งเน้นพัฒนาเชิงพื้นที่ ส่งเสริมความเป็นพหุวัฒนธรรม มีการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ส่งผลให้เป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ มีแนวนโยบายสนับสนุน ความสนใจของเด็ก เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การขับเคลื่อนด้วยแนวทางการดำเนินงาน คือ “จุดประกายฝัน มุ่งมั่นสู่อาคต ปรากฏสู่ความสำเร็จ” ที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เรียนตามความถนัด และความสนใจในหลักสูตรวิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลปภาษา-กีฬา ทั้งนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ คปต. ได้กำหนดภารกิจด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เป็นภารกิจหนึ่ง โดยมุ่งเน้นจะมีการเรียนต่อในสถาบันของรัฐเพิ่มขึ้น มีการจัดกิจกรรมพหุวัฒนธรรมซึ่งกีฬาถือเป็นส่วนสำคัญ (ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร)

โอกาส พบว่า นำนโยบายที่กำหนดจากภาครัฐสามารถแปลงสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างเหมาะสม ดังข้อมูลต่อไปนี้

...เป็นการตอบโจทยความมั่นคง ที่เชื่อมโยงกับงานในพื้นที่ ที่ประชาชนต้องมีความมั่นคง ปลอดภัยและเหตุรุนแรงมีอัตราลดลง โดยการ Socialization เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ อัตลักษณ์ ศาสนา ให้กับเด็ก เพื่อป้องกันการบ่มเพาะเด็กให้ประกอบเหตุรุนแรง ในพื้นที่ โดยใช้การศึกษาและการกีฬาเป็นเครื่องมือ เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แท้จริง

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 5, 21 สิงหาคม 2563)

เริ่มต้นจากข้อสั่งการ (มติ ครม.) โดยมีกระทรวงศึกษาธิการทำโครงการฯ รัฐมนตรี ช่วยกระทรวงศึกษาธิการ ที่รับผิดชอบจังหวัดชายแดนใต้ โดยมอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานบริหารจัดการและประสาน นำเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติ และดำเนินการตั้งแต่ 2561 โดยเริ่มโครงการ “สานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้” มีแนวนโยบายสนับสนุนความสนใจของเด็กเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การขับเคลื่อน ด้วยแนวทางการดำเนินงาน คือ “จุดประกายฝัน มุ่งมั่นสู่นาคต ปรากฏความสำเร็จ” ที่ต้องการ ให้เด็กและเยาวชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เรียนตามความถนัดและความสนใจในหลักสูตร วิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลป์ภาษา-กีฬา (ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร)

...นโยบายของรัฐ 4 ด้าน ได้แก่ ความมั่นคง การพัฒนาทุกช่วงวัย เพิ่มขีดความสามารถใน การแข่งขัน การบริหารจัดการภาครัฐ มีความสอดคล้อง โครงการสานฝันฯ และสอดคล้องกับ นโยบายชาติ 20 ปี

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 3, 21 สิงหาคม 2563)

...มองความมั่นคง 3 จังหวัด และศาสนานอกเหนือจากพื้นที่ทั่วไป ความมั่นคงเริ่ม ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมาในพื้นที่เป็นการตอบโจทยความมั่นคงในการดำเนินตามยุทธศาสตร์ ในพื้นที่ เนื่องจากปัญหาชักจูงให้นักเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาโรงเรียนภาครัฐน้อย ส่วนใหญ่ นักเรียนเข้าสู่ระบบศาสนา มาก มองทางจิตวิทยานักเรียนชอบกีฬา เมื่อใช้กีฬาจะเป็น แรงจูงใจให้เข้ามาเรียนภาครัฐ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือผ่าน ระบบ การศึกษาและ โรงเรียนปอเนาะ ที่ใช้กีฬาฟุตบอล ปัญจักสีลัต และตะกร้อ เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ หรือเป็นแรงจูงใจเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษาที่มีความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น เป็นกลไก ดำเนินการ

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 4, 21 สิงหาคม 2563)

...มุมมอง ผลจากโครงการผลวิจัยที่เกิดขึ้นนำไปส่งต้นสังกัด ความสำเร็จสามารถมองเห็นได้จริง ลงมาจากนโยบายสู่การปฏิบัติ กระบวนการที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมโครงการฯ ทำอย่างต่อเนื่อง เกิดนักเรียน นักกีฬามีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี ครองตนในการพัฒนาประเทศ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 9, 21 สิงหาคม 2563)

1.2 การขับเคลื่อนนโยบายในพื้นที่

จุดแข็ง พบว่า ในการขับเคลื่อนนโยบายบูรณาการให้พื้นที่อย่างบูรณาการ ภาวะผู้นำของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งมีเครือข่ายผู้ปกครองในรูปแบบสมาคมและชมรมก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนนโยบาย ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ในการบริหารโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้หลักบูรณาการของ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ในการบริหารและขับเคลื่อนนโยบาย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 8, 21 สิงหาคม 2563)

...การบริหารโครงการทั้งสามระยะเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็ก โดยในระยะแรก จุดประกายความฝัน เป็นการสร้างความตระหนักในแต่ละระดับ เริ่มภายในโรงเรียน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ ระยะที่สอง มุ่งมั่นสู่นาคต เป็นการบริหารโครงการ และระยะที่สามเป็นการนำไปสู่ความสำเร็จ ประเด็นสำคัญ คือ ต้องมีการบริหารโครงการอย่างต่อเนื่อง

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 9, 21 สิงหาคม 2563)

...เมื่อได้สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการ คุณลักษณะของผู้นำ ได้แก่ มีประสบการณ์ในการบริหาร เชิงพื้นที่ มุ่งมั่นตั้งใจ ทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และประสานพลังร่วมกัน (ศาสนา สถานศึกษา ผู้ปกครอง/ชุมชน/ท้องถิ่นท้องถิ่น) ส่งผลต่อการทำงานให้เกิดผลสำเร็จในการทำโครงการสานฝันฯ รวมถึงโรงเรียนมีวิสัยทัศน์นโยบาย กลยุทธ์ การขับเคลื่อนนำไปสู่การปฏิบัติ มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่รับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจน ในลักษณะผสม เช่น มีงานวิชาการเป็นตัวร่วม โดยมีงานทักษะกีฬางานหอพักนักเรียน งานส่งเสริมกิจการโครงการ งานโภชนาการ/ซักรีด แยกอย่างชัดเจน ส่วนบางโรงเรียน ใช้โครงสร้างหลักของ สพฐ. เป็นองค์กรในการขับเคลื่อนโครงการมี

กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน ในการสนับสนุนด้านความเป็นอยู่ หอพัก อาหาร พี่เลี้ยงในการแข่งขันกีฬา แต่มีน้อยตามแต่กรณี

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียนที่ 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

จุดอ่อน พบว่า การบริหารงานบางครั้งมีช่องว่างในการบริหาร การสื่อสารนำนโยบาย ไปปฏิบัติ และความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองที่ยังมีข้อจำกัดทางกฎระเบียบและกฎหมาย ดังข้อมูลต่อไปนี้

...การเปลี่ยนตัวผู้บริหารบ่อยครั้งทำให้เกิดช่องว่างในการบริหารงาน ประสิทธิภาพ ของผู้บริหาร โดยเฉพาะโรงเรียนในโครงการควรถูกกำหนดคุณสมบัติ/เกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงการสื่อสารทำความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการฯ ถึงประชาชน เครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียนที่ 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

...ผลการดำเนินโครงการ ควรส่งไปให้หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อทราบผลของการดำเนิน โครงการในเชิงนโยบาย เป็นข้อสังเกตว่า จะทำอย่างไรให้ดำเนินโครงการได้ครบวงจร อย่างต่อเนื่อง เกิดผลต่อผู้เรียนในเชิงความรู้ ความสามารถ เจตคติ ตามที่ต้องการ นำไปสู่ การพัฒนาประเทศ

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 9, 21 สิงหาคม 2563)

...ในส่วนของโครงการ เป็นนโยบายที่ชัดเจนและมีการขยายผลทุกปี ซึ่งเป็นการสร้าง การรับรู้ในเชิงกีฬาให้กับคนในจังหวัดชายแดนใต้ ในลักษณะของการทำงานเชิงบูรณาการ กับเครือข่ายผู้ปกครองทางกฎระเบียบ/กฎหมาย

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 6, 21 สิงหาคม 2563)

โอกาส พบว่า สามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่เนื่องจากไม่ขัดกับหลักศาสนา รวมทั้ง มีเครือข่ายภายนอกมาสนับสนุน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...โครงการเป็นการตอบโจทย์ทางศาสนาด้วย เพราะเป็นไปตามหลักการทางศาสนา ที่พระนบีได้กล่าวถึงการสั่งสอนให้ลูกหลานได้เรียนรู้ในการเล่นกีฬา (ยิงธนู ซี่ม้า ว่ายน้ำ) การใช้จิตวิทยาในการสร้างความรับผิดชอบ ความสามัคคีในหมู่คณะ โดยการเปรียบเทียบสาระสำคัญในการสอนตามหลักศาสนา และปฏิบัติตามคำสอนนั้นๆ ด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 2, 21 สิงหาคม 2563)

...มีโรงเรียนเดียวที่สามารถประสานเครือข่ายภายนอกจัดโค้ชระดับชาติ/ระดับสโมสร เข้ามาจัดกิจกรรมฝึกสอนกีฬา

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียนที่ 1, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

อุปสรรค พบว่า ข้อควรระวังเรื่องการแต่งกายตามหลักศาสนา รวมถึงการสนับสนุนด้านกีฬาของเครือข่ายยังไม่มากพอและต่อเนื่องในอนาคต ดังข้อมูลต่อไปนี้

...นักกีฬาต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม แต่งกายมิดชิด ผู้หญิงสวมฮิญาบ ผู้ชายไม่เห็นหัวเข่า ข้อห้ามทางศาสนาของกีฬาไม่ได้ห้าม

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 2, 21 สิงหาคม 2563)

...ในอนาคต ควรหนุนเสริมให้ดำเนินการต่อ เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นข้อสังเกตในกรณีของการทำอะไรให้โรงเรียนกีฬา และโรงเรียนในโครงการสานฝันการกีฬา ได้หนุนเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อเปิดโอกาสและเปิดกว้างให้กับประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากสนามกีฬารวมชนของหมู่บ้าน จะมีเกือบทุกพื้นที่ เมื่อมีนโยบายเป็นโอกาสส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ สังเกตได้ในช่วงของการมีการแข่งขันทุกระดับทั้ง ชุมชน หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด จะให้ความสนใจเป็นตัวชี้วัดประชาชนมีความสนใจในเรื่องการพัฒนาในเรื่องของกีฬา ผู้ปกครองให้ความสนใจในการพัฒนาลูกหลาน

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 3, 21 สิงหาคม 2563)

2. ด้านเป้าหมาย

จุดแข็ง พบว่า มีเป้าหมายโครงการที่ชัดเจน สามารถพัฒนานักเรียนและเยาวชนให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจทางด้านกีฬาให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพในพื้นที่จังหวัดชายภาคใต้ ดังข้อมูลต่อไปนี้

...เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่ กับเป็นการตอบโจทยเชิงพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนนโยบายนั้น เน้นความสำคัญที่กระบวนการทางการศึกษา อันผู้บริหาร ผู้นำ และบุคลากรทุกระดับต้องมีแบบอย่างที่ดี กับมีการขยายผลไปสู่หน่วยงานอื่นๆ

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 6, 21 สิงหาคม 2563)

...โครงการสานฝันฯ คือ การสร้างโอกาสให้กับนักเรียน ลดความเหลื่อมล้ำให้นักเรียนในพื้นที่ ซึ่งได้เห็นวิถีชีวิตในกรณีพื้นที่ห่างไกล จะเห็นความแตกต่างที่เป็นความยากจนขาดโอกาส ไม่ได้ได้รับความเสมอภาคจำนวนมาก ทราบระดับการศึกษาของชาวบ้าน ระดับเศรษฐกิจ ไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้ และในการดำเนินงานมานักเรียน นักศึกษา ที่จะเข้ามาสู่อาชีวศึกษาส่งต่อมาจากมัธยมศึกษา เมื่อจบการโรงเรียน 12 แห่งตามโครงการสานฝัน การกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ สัดส่วนอาชีวศึกษา 30: มหาวิทยาลัย 70 ฐานคิดมาจากความต้องการของนักเรียนในการสำรวจของโรงเรียน

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 1, 21 สิงหาคม 2563)

...จากบริบทนักเรียนที่มีสัดส่วนระหว่างรัฐต่อเอกชน เป็น 70:30 ในระดับประถมศึกษา มาเป็น 30:70 ในระดับมัธยมศึกษา เป็นเพราะว่า บริบทสังคมยะลา ครอบครัวส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา มากกว่าโรงเรียนของรัฐ ในอนาคตโครงการควรขยายผลลงสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนของรัฐ 12 โรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามมีจำนวนมาก การนำโครงการกีฬาของยะลา 3 โรงเรียนดำเนินการทางยุทธศาสตร์ได้ดี จากการติดตามปีการศึกษา 2558 เป็นต้นมา การแข่งขันกีฬาค่อนข้างมาก โรงเรียนกีฬาถ้าเป็นไปได้ในเรื่องหลักสูตรในการคัดเลือกเข้าโครงการสานฝัน กีฬายังมีจำนวนไม่มาก โรงเรียนด้านการกีฬาให้มีการสอนศาสนาในหลักสูตรด้วย จะทำให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มมากขึ้น

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 11, 21 สิงหาคม 2563)

...โครงการมีลักษณะเป็นการดึงเด็กในวัยเรียนเข้าสู่ระบบ โดยผ่านกระบวนการทางการกีฬา ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ คือ 1) เด็กมีทักษะกีฬาสูงขึ้น เมื่อดูจากผลการแข่งขันกีฬา 2) โรงเรียนมีนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกโรงเรียน จาก 500 คน เป็น 2,000 คน 3) การที่โรงเรียนข้างเคียงโรงเรียนในโครงการ มีจำนวนนักเรียนลดลง และแสดงความต้องการเข้าร่วมโครงการ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 12, 21 สิงหาคม 2563)

เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม ในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 นักเรียนได้รับทุนการศึกษาเต็มจำนวน เพื่อเข้าศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน โดยได้รับทุนการศึกษาในอัตราทุนละ 55,000 บาท/คน/ปี โดยภาพรวมทั้ง 8 โรงเรียน มีเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อโรงเรียนในโครงการเพิ่มขึ้น ร้อยละ 22.26 ซึ่งมากกว่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) แนวทางการดูแลช่วยเหลือ ลดความเหลื่อมล้ำให้แก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาส นำประชากรวัยเรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษาเข้าสู่ระบบการศึกษา (ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินโครงการฯ ดังนี้ **ปีการศึกษา 2558** จัดการเรียนการสอนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลป์ภาษา-กีฬา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา จังหวัดยะลา และ 2) โรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์ จังหวัดนราธิวาส มีนักเรียน จำนวน 91 คน **ปีการศึกษา 2559** ได้ขยายผลโครงการฯ จำนวน 4 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนมัธยมสุโหงปาตี จังหวัดนราธิวาส 2) โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา จังหวัดปัตตานี 3) โรงเรียนนาทวิวิทยาคม จังหวัดสงขลา และ 4) โรงเรียนละงูพิทยาคม จังหวัดสตูล **ปีการศึกษา 2560** ได้ขยายผลเพิ่ม จำนวน 2 โรงเรียน คือ 1) โรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ประสาน” จังหวัดยะลา และ 2) โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์ จังหวัดปัตตานี สรุปตั้งแต่ปีการศึกษา 2558-2560 ทั้งหมด 12 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 1,436 คน บุคลากรจำนวน 339 คน (ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร และสังเกตจากปรากฏการณ์จริง)

3. ด้านกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การบูรณาการระหว่างสถานศึกษา ระบบข้อมูลระบบการดูแลนักเรียน การประชาสัมพันธ์โครงการ การกำกับติดตามและการรายงานผลโครงการ การขยายผลและความต่อเนื่องโครงการ สิ่งต้องการพัฒนา (ด้านแนะแนว และการส่งเสริมอาชีพ) มีผลการศึกษา พบว่า

3.1 การบูรณาการระหว่างสถานศึกษา

จุดแข็ง พบว่า มีการบูรณาการระหว่างสถานศึกษาระดับมัธยมกับหน่วยงานระดับอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนในการเตรียมพร้อมในการจัดหาสถานที่เรียนในระดับอุดมศึกษาให้นักเรียนในโครงการ ดังข้อมูลต่อไปนี้

...การสานต่อนโยบายสิ่งสำคัญที่สุด คือ การต่อยอดกับอุดมศึกษา การส่งต่อนักเรียนตั้งแต่เข้าสู่โครงการจะสิ้นสุดอย่างเป็นระบบระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

การต่อยอดให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลป์ภาษา-กีฬา ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในสถาบันการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนในโครงการฯ ก่อนที่โรงเรียนดังกล่าวจะเข้าร่วมโรงเรียนกับจำนวนนักเรียนทั้งหมดในปีการศึกษาปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2560) ของโรงเรียนในโครงการ พบว่า ทุกโรงเรียนมีนักเรียนเพิ่มขึ้น โรงเรียนที่มีนักเรียนเพิ่มขึ้นมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 โรงเรียนรือเสาะชนูปถัมภ์ จังหวัดนราธิวาส จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 119.76 อันดับที่ 2 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.35 อันดับที่ 3 โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์ จังหวัดปัตตานี จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.44 โอกาสทางการศึกษา และความสามารถด้านกีฬา นักเรียนในโครงการฯ มีพัฒนาการด้านร่างกาย และทักษะกีฬาที่สามารถแข่งขันกับนักกีฬาต่างประเทศได้ และมีนักเรียนในโครงการฯ เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ระดับ ปวส. ปีการศึกษา 2562 ดังนี้ 1) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก ปัตตานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 คน และปีการศึกษา 2562 จำนวน 6 คน 2) วิทยาลัยเทคนิคยะลา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 คน และปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 คน 3) วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 คน และ 4) วิทยาลัยการอาชีพรามัน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 คน และปีการศึกษา 2562 จำนวน 10 คน (ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร)

จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลด้านการกีฬาโดยตรง (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา) เพื่อให้สามารถรับนักเรียนในโครงการไปศึกษาด้านกีฬาต่ออย่างมืออาชีพ การสานต่อนโยบายระหว่างหน่วยงานผลิตนักกีฬากับหน่วยงานรับต่อยอดการศึกษา ขาดการประสานงานและรายงานผลการดำเนินการให้โครงการทราบอย่างเป็นระบบ ขาดการบูรณาการในการจัดเวทีการแสดงความสามารถของนักเรียนและนักศึกษาในระหว่างการเรียนในแต่ละระดับ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนในรุ่นต่อ ๆ ไป ดังข้อมูลต่อไปนี้

...กระทรวงกีฬาควรทำกีฬาเพื่ออาชีพ (โรงเรียนกีฬา) เมื่อเข้าไปแล้วจะต้องไม่ไปต่อมหาวิทยาลัยอื่นนอกจากมหาวิทยาลัยของกีฬาฯ อย่างเดียวแต่โรงเรียนทั่วไปที่มีการจัดเรียนกีฬาสามารถจะเรียนต่อมหาวิทยาลัยใดก็ได้

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 3, 21 สิงหาคม 2563)

...สิ่งที่ควรปรากฏในอนาคตของโครงการ คือ ความต่อเนื่องของนโยบายและการปฏิบัติงานร่วมกันในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลด้านการกีฬาโดยตรง (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา) รวมถึงการขยายตัวลงสู่ภาคเอกชน และการปรับลักษณะโรงเรียนให้มีสภาพของความเป็น magnate school

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

...การขยายพื้นที่ดำเนินโครงการไปสู่โรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและขยายพื้นที่การแข่งขันกีฬาที่ขาดความต่อเนื่อง มาตั้งแต่ปี 2558 เนื่องจากบางโรงเรียนมีนักเรียนอยู่ประจำ กิจกรรมในโครงการ การแข่งขันภาคฤดูร้อน เคยมีการแข่งขันแต่ปัจจุบันไม่มีการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง การแข่งขันกีฬาเป็นโอกาสที่นักเรียนมาสามารถเข้าร่วมนอกเหนือจากนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ อยากให้มีการแข่งขันกีฬาภาคฤดูร้อนอย่างต่อเนื่อง

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 3, 21 สิงหาคม 2563)

...อาจไม่ใช่เชิงลบ แต่เป็นการแข่งขันด้านความสามารถด้านกีฬาด้วยกัน

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 14, 21 สิงหาคม 2563)

...ควรมีกิจกรรมการเปิดเวทีการแสดงออกทางการกีฬา หรือทางวิชาการ หรือทางคุณธรรม ให้กับเด็กในโครงการ ทั้งนี้รวมถึงการออกแบบระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชนอีกด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

โอกาส พบว่า นโยบายการสนับสนุนด้านกีฬา การจัดแข่งกีฬาในระดับต่าง ๆ ดังข้อมูลต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่นโยบายแนวทางปฏิบัติ “โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้” ให้เข้าถึงเยาวชน ผู้ปกครอง คณาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างทั่วถึง (ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร)

อุปสรรค พบว่า การยอมรับ และคุณสมบัติหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่เอื้อต่อนักกีฬาในโครงการเพื่อเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาต่างๆ ของแต่ละผู้จัด ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ควรมีการสร้างประสบการณ์กีฬาอาชีพ การขยายพื้นที่การแข่งขันกีฬา เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสดงออกซึ่งศักยภาพทางการกีฬาและการสานสัมพันธ์ในวัยเด็กและชุมชนอีกด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 11, 21 สิงหาคม 2563)

3.2 ระบบข้อมูล

จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียน การแข่งขันกีฬา สาเหตุของความล้มเหลวและความไม่สำเร็จการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานทราบ เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการ และพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ข้อมูลเป็นหัวใจสำคัญของโครงการ ข้อมูลที่ต้องเข้าใจคือ ข้อมูลพฤติกรรม ข้อมูลบริบทสังคมที่เด็กอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และในทุกวันหยุด เด็กในพื้นที่ต้องเรียนศาสนา โดยการนี้ควรต้องคำนึงถึงการสอบ RT/NT ด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 10, 21 สิงหาคม 2563)

...สำหรับการบริหารโครงการ ควรจะมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลในลักษณะที่เป็น Big Data และกระบวนการติดตามกำกับกับการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

3.3 ระบบการดูแลนักเรียน

จุดแข็ง พบว่า ระบบการดูแลนักเรียนได้เปิดให้นำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ ทำให้เกิดผลดีกับนักเรียน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...กิจกรรมประจำวันของนักเรียนมีการจัดตารางและปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาอิสลาม

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียน การแข่งขันกีฬา สาเหตุของความล้มเหลวและความไม่สำเร็จ เพื่อให้หน่วยงานในโครงการทราบเพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการ และพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ในส่วนของการบริหารจัดการ ควรจัดให้มีระบบการส่งต่อและมีนโยบายทางการปฏิบัติในการทำงานร่วมกัน กับมีการจัดการในส่วนของนักเรียนที่หลุดออกไปจากระบบของโครงการ และไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ทั้งนี้ เนื่องมาจากเหตุที่เกิดจากตัวเด็ก หรือพฤติกรรมที่ขาด/ด้อยทักษะชีวิตในการดูแลตนเอง รวมถึงความเป็นอยู่ในสังคมของเด็ก

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

3.4 การประชาสัมพันธ์โครงการ

จุดอ่อน พบว่า การประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในรูปแบบต่างๆ ยังไม่เป็นระบบและต่อเนื่องเพียงพอต่อการรับรู้ของผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป และขาดการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบเพื่อเป็นการสนับสนุนโครงการให้เป็นที่สนใจกับองค์กรที่ต้องการเข้ามาสนับสนุนโครงการในรุ่นต่อไป ดังข้อมูลต่อไปนี้

...สิ่งที่พึงปรับปรุง คือ การประชาสัมพันธ์โครงการให้ถึงตัวผู้ปกครองและนักเรียน และการเชื่อมต่อระหว่างความเป็นเลิศทางวิชาการกับการฝึกซ้อมกีฬา อันเป็นผลกระทบทางวิชาการกับเด็ก

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 7, 21 สิงหาคม 2563)

...สร้างการรับรู้ให้กับประชาชน หรือการมีระบบการประชาสัมพันธ์ที่ดี

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 14, 21 สิงหาคม 2563)

3.5 การรายงานผลโครงการ

จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการ ด้านการรายงานผลโครงการ/การประเมินผลโครงการ/การวิเคราะห์และปรับปรุง พัฒนาโครงการต่อไป ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ผลการวิจัย ควรส่งไปให้หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อทราบผลของการดำเนินโครงการในเชิงนโยบาย เป็นข้อสังเกตว่า จะทำอย่างไรให้ดำเนินโครงการได้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง เกิดผลต่อผู้เรียนในเชิงความรู้ ความสามารถ เจตคติ ตามที่ต้องการ นำไปสู่การพัฒนาประเทศ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 9, 21 สิงหาคม 2563)

...ควรมีการประเมินผลโครงการ เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

3.6 การกำกับติดตามต่อเนื่อง

จุดแข็ง พบว่า มีกระบวนการกำกับติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องจากหน่วยต้นสังกัด และมีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...มีการติดตามจากต้นสังกัดระดับจังหวัด ระดับภาคการศึกษา ระดับศูนย์บริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 14, 21 สิงหาคม 2563)

...การติดตามความต้องการ ความคาดหวัง และการตอบโต้ของผู้ปกครอง โดยควรมีการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

จุดอ่อน พบว่า ระบบการกำกับและติดตามยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน ทำให้จัดลำดับการประเมินไม่ตรงความจริง ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ควรมีการนิเทศ ชี้แนะให้คำแนะนำ และเก็บรวบรวมข้อมูล สะท้อนกลับ เพื่อใช้ในการพัฒนา ให้เกิดความยั่งยืน

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 1, 21 สิงหาคม 2563)

...รวมทั้งการประเมินผลโครงการ เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

...โดยการติดตามจากต้นสังกัดระดับจังหวัด ระดับภาคการศึกษา ระดับศูนย์บริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 14, 21 สิงหาคม 2563)

...เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการกำกับติดตามและประเมินผล มีประเด็นความแตกต่าง ดังต่อไปนี้ 1) ระบบการกำกับติดตามและประเมินผลด้านการบริหารโครงการ เนื่องจากบางโรงเรียนมีระบบการติดตามและประเมินผลภายในของโรงเรียนอย่างชัดเจน แต่อีกหลายโรงเรียนใช้ระบบการติดตาม

และประเมินผล จากภายนอกเป็นส่วนใหญ่ 2) ระบบกำกับติดตามประเมินผลนักเรียน เนื่องจากบางโรงเรียนใช้ลักษณะการประเมินแบบ Assessment แต่ส่วนใหญ่ใช้วิธีการตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางที่เป็นการประเมินแบบ Evaluation แต่มีข้อสังเกต คือ ฐานข้อมูล ขาดข้อมูลในการติดตามผลการใช้ทุน ส่วนในเรื่องเกณฑ์การคัดนักเรียน มีประเด็นเหมือน คือ กำหนดภูมิภานา และคุณสมบัติของนักเรียนในการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ และมีข้อสังเกต คือ มีการกำหนดเกณฑ์คัดเลือกเพิ่มเติม ในระดับ ม.ปลาย (ม.4) คือ ส่วนสูงไม่ต่ำกว่า 165 ซม. สำหรับนักเรียนชาย และ 155 ซม. สำหรับนักเรียนหญิง ในส่วนของระดับ ม.ต้น มิได้มีการกำหนดที่ชัดเจน เพียงแต่คัดสรรทางทักษะกีฬาที่สมัครเข้าเรียน ตามแต่ประเภทกีฬาที่โรงเรียนเปิดสอน

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

3.7 การขยายผลโครงการ

จุดอ่อน พบว่า ยังไม่ครอบคลุมถึงโรงเรียนเอกชน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...โรงเรียนของรัฐ 12 โรงเรียนเทียบกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีจำนวนมาก การนำโครงการกีฬาของยะลา 3 โรงเรียนดำเนินการทางยุทธศาสตร์ได้ดี จากการติดตามปีการศึกษา 2558 เป็นต้นมา การแข่งขันกีฬาค่อนข้างมาก โรงเรียนกีฬาถ้าเป็นไปได้ในเรื่องหลักสูตรในการคัดเลือกเข้าโครงการสานฝันการกีฬายังมีจำนวนไม่มาก โรงเรียนด้านการกีฬาให้มีการสอนศาสนาในหลักสูตรด้วย จะทำให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มมากขึ้น

(ผู้ให้ข้อมูล หมายเลข 11, 21 สิงหาคม 2563)

...การขยายพื้นที่ดำเนินโครงการไปสู่โรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและขยายพื้นที่การแข่งขันกีฬาที่ขาดความต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2558 เนื่องจากบางโรงเรียนมีนักเรียนอยู่ประจำ กิจกรรมในโครงการ การแข่งขันภาคฤดูร้อน เคยมีการแข่งขันแต่ปัจจุบันไม่มีการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง การแข่งขันกีฬาเป็นโอกาสที่นักเรียนมาสามารถเข้าร่วมนอกเหนือจากนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ อยากให้มีการแข่งขันกีฬาภาคฤดูร้อนอย่างต่อเนื่อง

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 3, 21 สิงหาคม 2563)

3.8 ความต่อเนื่องโครงการ

จุดอ่อน พบว่า ขาดความต่อเนื่องการกิจกรรมการแข่งขันในลักษณะปีต่อปี เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วม และมีเป้าหมายในเตรียมตัวฝึกซ้อม ในการเข้าร่วมการแข่งขันในแต่ละปี ดังข้อมูลต่อไปนี้

...สิ่งที่ควรปรากฏในอนาคตของโครงการคือ ความต่อเนื่องของนโยบายและการปฏิบัติงานร่วมกันในทุกภาคส่วน รวมถึงการขยายตัวลงสู่ภาคเอกชน และการปรับลักษณะโรงเรียนให้มีสภาพของความเป็น Magnate School

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

...ควรสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาเป็นไปตามศักยภาพ ตอบสนองการพัฒนาคนตามยุทธศาสตร์ชาติ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 12, 21 สิงหาคม 2563)

...เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของโครงการฯ ในการบริหารโครงการใช้หลักของ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ในการบริหารและขับเคลื่อนนโยบาย

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

3.9 สิ่งต้องการพัฒนา (ด้านแนะแนว และส่งเสริมอาชีพ)

จุดอ่อน การแนะแนวด้านการส่งเสริมอาชีพทางการกีฬาให้กับนักเรียนยังไม่ชัดเจน ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการแนะแนวให้นักเรียนทุกโรงเรียน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ในปัจจุบันเด็กกลุ่มเหล่านี้มีไม่มาก ขาดการแนะแนว ส่งเสริมทางด้านการอาชีพ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 1, 21 สิงหาคม 2563)

...ประเด็นที่ขาดหายไป คือ กระบวนการแนะแนวให้กับเด็กที่ควรลงลึกไปถึงเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นการเติมเต็มในกระบวนการสร้างคุณภาพให้กับเด็ก และควรมีการเตรียมครูแนะแนวกับครูพลศึกษาให้กับโรงเรียนในโครงการด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 14, 21 สิงหาคม 2563)

...เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการพัฒนาตนเองของนักเรียน (เป้าหมาย ความมุ่งมั่น) มีความเหมือนกัน คือ ทุกโรงเรียนมีกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนโดยการจัดทัศนศึกษาและแข่งขันกีฬากับสถานศึกษาอื่นในระหว่างปิดภาคเรียน ทั้งภายในภูมิภาคและต่างภูมิภาค แต่มีข้อสังเกต คือ กิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมในเชิงวิชาการที่เน้นการศึกษาต่อและการเข้าสู่อาชีพอื่นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนอาชีพทางการกีฬายังไม่มีความชัดเจนในส่วนนี้ และมีบางโรงเรียนเท่านั้นที่สามารถจัดการแนะแนวด้านอาชีพกีฬาได้อย่างชัดเจน และบางโรงเรียนก็สามารถทำได้แต่ไม่ถึงขั้นที่จะนำไปประกอบอาชีพได้ (โรงเรียนที่ 3) ลักษณะการจ้างครู การจัดพื้นที่การแข่งขันกีฬาให้กับเด็ก การพัฒนาศักยภาพทางการกีฬาของครูกีฬา/โค้ช และความพอเพียงของการนำหลักการวิทยาศาสตร์การกีฬามาใช้ในการพัฒนาศักยภาพทางกายของนักกีฬา/ผู้เรียน

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การออกแบบการเรียนรู้ สมรรถนะของผู้เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน/ฝึกซ้อม มีผลการศึกษา พบว่า

4.1 การออกแบบการเรียนรู้

จุดแข็ง พบว่า มีตัวอย่างการจัดหลักสูตรการจัดการเรียนสอนที่ประสบผลสำเร็จของโรงเรียนในโครงการ สามารถนำมาเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นได้ มีการให้ความสำคัญกับการเรียนทางสายสามัญให้การดูแลในการสอนเสริม การสอบซ่อม กับเด็ก มีรายวิชา IS ในบางโรงเรียน มีการสอนอิสลามศึกษา ซึ่งข้อดีในการการเพิ่มความสามารถทางการคิดให้กับผู้เรียน มีระบบการประเมินผลการเรียนเหมือนกันทุกโรงเรียน โดยใช้ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุงล่าสุดพุทธศักราช 2560 ดังข้อมูลต่อไปนี้

...การจัดครูสอนอิสลามศึกษาเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่จัดแบ่งเป็นสามัญและพื้นฐานเพื่อนำเด็กเข้าระบบ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 13, 21 สิงหาคม 2563)

เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม “มีการนำกีฬาสู่ระบบการศึกษา โดยเปิดแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-กีฬา และแผนการเรียนศิลปศึกษา-กีฬาโดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีการกำหนดรายวิชาการกีฬาเป็นวิชาเพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนักเรียนเลือกรายวิชาการกีฬาจำนวน 10 ชนิด ได้แก่ 1) ฟุตบอล 2) วอลเลย์บอล 3) ตะกร้อ 4) ปั่นจักสีลัด 5) มวยไทย 6) ฟุตซอล 7) บาสเกตบอล 8) เทควันโด 9) กรีฑา และ 10) ฮอกกี้ เช่น โรงเรียนโพธิ์ศรี

ราชศึกษา จังหวัดปัตตานี ได้เปิดหลักสูตรวิทยาศาสตร์-กีฬา และศิลป์-ภาษา ประเภทกีฬา ได้แก่ ฟุตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ เทควันโด (ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร)

...สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการ “การเรียนการสอน การจัดหลักสูตร (จำนวนชั่วโมง วิชาบังคับ วิชาเลือก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) มีประเด็นเหมือน ทุกโรงเรียน จัดหลักสูตรตามแกนกลางขั้นพื้นฐาน ปี 2561 แต่มีประเด็นต่าง คือ 1) มีโรงเรียนเดียวที่จัดหลักสูตรแบบ Block Course และใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ศักยภาพทางกีฬา 2) มีโรงเรียนเดียวที่สามารถจัดโค้ชระดับชาติ/ระดับสโมสร เข้ามาจัด กิจกรรมฝึกสอนกีฬา (โรงเรียนที่ 1) 3) มีบางโรงเรียนที่สามารถจัดให้มีพื้นที่แสดงความสามารถ ระดับชาติให้กับเด็กได้ 4) มีบางโรงเรียนปรับรายวิชาที่เอื้อให้กับเด็กในการก้าวไปสู่ความเป็น นักกีฬาอาชีพในระดับชาติ/นานาชาติ และมีข้อสังเกต คือ ทั้ง 3 โรงเรียน จัดให้มีรายวิชา ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การกีฬาให้กับเด็ก ในบางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนฝึกสอนกีฬาตาม แนวคิด Sport excellent อันเป็นแนวคิดกีฬาเพื่ออาชีพอย่างเด่นชัด แต่บางโรงเรียน ไม่ปรากฏเรื่องนี้ชัด แต่ไปเน้นด้านสุขภาพ และมีบางโรงเรียนที่ปรับเปลี่ยนรายวิชาให้มีการเพิ่มเติมรายวิชาส่งเสริมในกระบวนการสอน ส่วนการจัดการเรียนการสอน (วิชาบังคับ วิชาเลือก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, ช่วงการฝึกซ้อมช่วงปกติ ช่วงแข่งขัน เป็นต้น) มีประเด็น เหมือน คือ มีการจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริมให้กับนักกีฬาที่ขาดการเรียนในชั่วโมง วิชาการ และมีความต่าง คือ 1) บางโรงเรียนมี IS บางโรงเรียนไม่มี 2) บางโรงเรียนกำหนด รายวิชาเลือกโดยแนะนำให้เด็กมีทิศทางในการเลือกเพื่อสนับสนุนทักษะอาชีพของตน หรือเพื่อสนับสนุนทักษะกีฬาของตน และมีข้อสังเกต คือ ในกรณีที่จะสร้างนักกีฬาอาชีพ เห็นได้ชัดว่า ไม่มีการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์การกีฬามาใช้ในการพัฒนาศักยภาพ ทางกายของนักกีฬา ซึ่งสะท้อนไปถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในโครงการ กับสถาบันที่เกี่ยวข้อง และบางโรงเรียนจัดให้มี IS ในระดับ ม.ต้น เพียงระดับชั้นเดียว ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า หากมีการจัดการอย่างต่อเนื่องจะเป็นการเพิ่มความสามารถทาง การคิดให้กับผู้เรียน ถัดมาเรื่องระบบการประเมินผลการเรียน มีประเด็นเหมือน คือ ใช้ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุงล่าสุดพุทธศักราช 2560 และมีความต่าง คือ บางโรงเรียน มีแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการของนักเรียนในลักษณะ ที่ให้นักเรียนทราบผลและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวของตน จนกว่าตนเองจะพอใจ (โดยดูได้จากเกรดเฉลี่ยในแต่ละวิชาของเด็กที่อยู่ในระดับสูง)

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

จุดอ่อน พบว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน จึงทำให้ผลลัพธ์ที่ได้มีความแตกต่างกัน กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการบริหารโรงเรียนอยู่ในลักษณะโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ที่ต้องคำนึงถึงประเด็นการใช้ทรัพยากรการบริหารที่ร่วมกันกับโรงเรียนใหญ่ การเรียนการสอน ยังคงใช้วิชาสามัญร่วมกันกับการกีฬา ซึ่งไม่ได้จัดเป็นห้องเรียนพิเศษ และมีครูอิสลามศึกษา การเรียนการสอน ไม่เอื้อต่อปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว และยังไม่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม รายวิชา IS ที่มีอยู่ไม่ได้กำหนดในการเรียนรู้ในทุกโรงเรียน และไม่ต่อเนื่อง การจัดให้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการของนักเรียนในลักษณะที่ให้นักเรียนทราบผลและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวของตน จนกว่าตนเองจะพอใจ ยังไม่ครอบคลุมทุกโรงเรียน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ในการรับนโยบายมาปฏิบัติ มีการมองไปที่ตัวบ่อนว่า จะมีการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมอย่างไร และดำเนินการจนได้รับความพึงพอใจจากผู้ปกครองในระดับที่สูงมาก และการออกแบบหลักสูตร แบบ Block course ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนทั้งวิชาการและกีฬา ในส่วนของการจัดการเรียนการสอน มีการใช้หลักสูตรเป็นตัวนำ สร้างนวัตกรรมเป็นเครื่องมือกับการให้มีรายได้เป็นตัวตั้ง เป็นการเน้นที่ปลายทางของหลักสูตรหรือสมรรถนะของเด็ก ซึ่งในอนาคต เด็กจะต้องถูกสร้างสุขภาพโดยเอาการกีฬามาเป็นเครื่องมือ ซึ่งต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในอนาคต

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 8, 21 สิงหาคม 2563)

...กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการบริหารโรงเรียน ควรอยู่ในลักษณะโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ที่มีข้อคำนึงในประเด็นทรัพยากรการบริหาร การนี้ควรคำนึงถึงการออกแบบระบบการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม โดยดูจากฐานของโรงเรียนทั้งผู้บริหารและทีมงาน

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 10, 21 สิงหาคม 2563)

...การเรียนการสอน ยังคงใช้วิชาสามัญร่วมกันกับการกีฬา ซึ่งควรจัดเป็นห้องเรียนพิเศษ และมีครูอิสลามศึกษา ทั้งนี้ ปัญหาการเรียนการสอนที่พบ คือ ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวเด็กที่ทำให้เด็กไม่มาเรียนและกระบวนการจัดการศึกษาที่ยังไม่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม แม้ว่า เด็กจะมีปริมาณมากขึ้นก็ตาม

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 13, 21 สิงหาคม 2563)

4.2 สมรรถนะของผู้เรียน

จุดแข็ง พบว่า โรงเรียนสนับสนุนในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในทุกระดับตามกำลังความสามารถของนักเรียน และเป็นทดสอบสมรรถของนักเรียนในด้านกีฬาควบคู่ไปด้วย และบางโรงเรียนสามารถนำโค้ช/ครูผู้สอน ที่มีศักยภาพในระดับอาชีพ/มีความสามารถปลูกเร้า และจูงใจเด็กให้กำหนดเป้าหมายของชีวิตเป็นนักกีฬาอาชีพได้ ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ในส่วนของนักเรียน มีการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมและสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนในเรื่องของการใช้ความรู้ในเชิงกีฬาและสามัญ เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีความสำเร็จจากความพอดี พอเพียง และพอประมาณ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 8, 21 สิงหาคม 2563)

...ข้อค้นพบในเรื่องของกิจกรรมกีฬา เด็กมีความต้องการ ในพื้นที่ 3 จังหวัด กีฬาที่ใช้เล่นจะมีทักษะที่ดี จุดประสงค์การเรียนรู้ มิติที่ 1 ความรู้ สติปัญญา มิติที่ 2 ทักษะการกระทำ และมิติที่ 3 จิตใจ อารมณ์ ทำให้ทุกโรงเรียนมีการเล่นกีฬา

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 9, 21 สิงหาคม 2563)

เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม “ผลงานความเป็นเลิศสูงสุดของนักเรียนด้านกีฬา” มีนักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันรายการ เช่น นางสาวรอฮานา ดาราฮา เจริญทองเยาวชนหญิง กีฬาปันจักสีลัด ชิงแชมป์ภาคใต้ ปี พ.ศ. 2559 นางสาวผกาวัลย์ แก่นไชย ชนะเลิศการแข่งขันฟุตซอลรายการ Roza-Sport Hero กีฬาดาวรุ่งมุ่งโอลิมปิก 2020 เป็นต้น รวมทั้ง มีการเข้าร่วมแข่งขันระดับชาติและระดับนานาชาติ ในรายการต่าง ๆ ของสมาคมกีฬาที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ และสากล ตลอดจนส่งผู้ฝึกสอนและนักกีฬาไปพัฒนาในต่างประเทศ (ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร)

...สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการ “ในผลสัมฤทธิ์ทางการกีฬา” ดูได้จากเหรียญรางวัลที่มีตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งปรากฏเป็นความสามารถทางการกีฬาของนักเรียนส่วนใหญ่ มีข้อสังเกต คือ มีบางโรงเรียนมีเป้าหมายผลสำเร็จของเด็กในระดับประกอบอาชีพทางการกีฬา (โรงเรียนที่ 1) ในขณะที่บางโรงเรียนไม่ชัดเจน และบางโรงเรียนกำหนดเป้าหมายศักยภาพทางกีฬาในระดับชาติ/นานาชาติ แต่บางโรงเรียนก็กำหนดระดับภูมิภาค/พื้นที่

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

4.3 อุปกรณ์การเรียนการสอน/ฝึกซ้อม

จุดแข็ง พบว่า มีสถานที่อาคารหอพัก/ห้องน้ำ เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในโครงการ มีนักโภชนาการประจำโรงเรียนทำให้น่าเชื่อถือในเรื่องการจัดโภชนาการสำหรับนักกีฬา มีความร่วมมือของผู้ปกครองที่เข้ามาช่วยทำอาหาร มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่เข้ามาช่วยทำอย่างสม่ำเสมอ มีสนามกีฬาเพียงพอรองรับนักเรียนในโครงการ มีรถส่วนกลาง/รถประจำโครงการใช้เพียงพอตามความเหมาะสม มีการกำหนดกิจกรรมประจำวันของนักเรียนอย่างชัดเจน และเสริมด้วยกิจกรรมพิเศษในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาฝึกทักษะชีวิตให้กับนักเรียน แต่มีข้อสังเกตได้แก่ มาตรฐาน/การบำรุงรักษาอาคารหอพัก/ห้องน้ำยังไม่พบระบบการจัดการที่ชัดเจน และต่อเนื่อง และเรื่องมาตรฐาน/การบำรุงรักษาสนามกีฬาและอุปกรณ์ในการฝึกซ้อม ยังไม่พบว่า มีระบบบริหารการจัดการที่ชัดเจน และเรื่องมาตรฐาน/การบำรุงรักษารถและการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ ยังไม่พบว่ามีระบบบริหารการจัดการที่ชัดเจน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการ สิ่งอำนวยความสะดวก 1) หอพัก มีข้อสังเกต คือ หอพักทั้งชายและหญิงมีความเพียงพอที่จะรองรับจำนวนนักเรียนได้ แต่เรื่องมาตรฐานของหอพักยังเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อไป ทั้งในเรื่องของสุขภาวะ และความปลอดภัย 2) ห้องน้ำ มีข้อสังเกต คือ ห้องน้ำทั้งชายและหญิงมีความเพียงพอที่จะรองรับจำนวนนักเรียนได้ แต่เรื่องมาตรฐานของห้องน้ำยังเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อไป ทั้งในเรื่องของสุขภาวะ และความปลอดภัย 3) โรงอาหาร มีความเหมือน คือ มีนักโภชนาการประจำโรงเรียนทำให้น่าเชื่อถือในเรื่องการจัดโภชนาการสำหรับนักกีฬา แต่มีข้อสังเกต คือ ประเภทอาหารที่ต้องสอดคล้องกับหลักศาสนาในพื้นที่ ทำให้จำกัดถึงความหลากหลายของสารอาหารที่อาจทดแทนได้ด้วยการกำหนดประเภทของวัตถุดิบอาหาร และโรงอาหารทุกแห่งมีแต่มาตรฐานของโรงอาหาร เรื่องความสะอาด ภาชนะ การจัดทำ ยังเป็นข้อที่น่าสังเกต และความร่วมมือของผู้ปกครองที่เข้ามาช่วยทำอาหาร มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่เข้ามาช่วยทำอย่างสม่ำเสมอ 4) สนามกีฬา มีข้อสังเกต คือ เรื่องการบำรุงรักษาสนามกีฬา โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณ และเรื่องอุปกรณ์ป้องกันตนในการฝึกซ้อมและแข่งขันที่น่าจะต้องมีความสมบูรณ์และเพียงพอในการใช้งานมากกว่านี้ 5) รถ มีข้อสังเกตในเรื่องการบำรุงรักษายานพาหนะ โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณ และเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องควรจะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทรายการให้มีความชัดเจน เพื่อการเกลี่ยงบประมาณในชั้นการปฏิบัติงาน บางโรงเรียนมีการประสานงานกับส่วนราชการอื่นในการใช้ยานพาหนะเพื่อสนับสนุนกิจกรรมบางอย่างของนักเรียน และบางโรงเรียนมีส่วนราชการอื่นเข้ามาขอใช้ 6) กิจกรรมประจำวันตื่นนอนถึงเข้านอน

(วันเรียน/วันหยุด) มีข้อสังเกต คือ ทุกโรงเรียนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการฝึกทักษะชีวิตให้กับนักเรียน เพื่อเป็นฐานของการดำเนินชีวิตในอนาคต

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

5. ด้านการอบรมและพัฒนาครู ประกอบด้วย การพัฒนาครูและโค้ช และขวัญ กำลังใจครู และโค้ช มีผลการศึกษา พบว่า

5.1 การพัฒนาครูและโค้ช

จุดแข็ง พบว่า มีการพัฒนาครูผู้กีฬา/โค้ชในโครงการโดยใช้มาตรการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทำให้มีความเข้าใจในเป้าหมายของโครงการร่วมกัน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ดำเนินการตามกิจกรรม การนันทกีฬา ผู้ฝึกสอนที่มีประสบการณ์ระดับชาติมาฝึกทักษะขั้นสูงให้นักเรียน ทั้งในชนิดกีฬาฟุตบอล และวอลเลย์บอลในรูปแบบคลินิก สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการ “มีประเด็นเหมือน คือ 1) จ้างครูผู้สอนและโค้ชแบบจ้างเหมา 2) มีการสื่อสารกับครูและโค้ช ให้มีความเข้าใจในเป้าหมายของโครงการร่วมกัน 3) ทุกโรงเรียนมีการพัฒนาครูในโครงการโดยใช้มาตรการของ สพฐ. เหมือนกันและไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางการกีฬาของโค้ชได้เหมือนกัน 4) ทุกโรงเรียนมีครูพี่เลี้ยงเข้ามาช่วยในการฝึกสอนด้านวินัยในตนให้กับผู้เรียน และมีความต่าง คือ มีบางโรงเรียนผู้นำสามารถใช้ศักยภาพของครูในการสร้างแรงบันดาลใจในอาชีพกีฬาให้กับนักเรียนได้ชัดเจนมากกว่าหรือได้มีประสิทธิภาพสูงกว่า (โรงเรียนที่ 1) แต่มีข้อสังเกต ดังนี้ 1) ทุกโรงเรียนไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางการกีฬาของโค้ช ยกเว้นโค้ชบางคนที่ใช้ทรัพยากรของตนไปดำเนินการพัฒนาศักยภาพทางการกีฬา เพียงแต่อาศัยการสนับสนุนด้านเวลาจากโรงเรียน 2) ความมั่งคั่งในอาชีพของครูกีฬาและโค้ชมีแนวโน้มที่ไม่มั่นคงเพราะลักษณะการจัดจ้างเป็นการจ้างเหมาทำงาน ไม่ใช่การจ้างบุคลากรปฏิบัติงานจะทำให้ขาดความคงอยู่ในงาน 3) ในบางโรงเรียนที่สามารถรักษาอัตราการคงอยู่ของบุคลากรประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี เพราะมีการสร้างแรงจูงใจและการนำที่ดีจากผู้บริหารกับองค์ประกอบเกื้อหนุนบางประการทางวัฒนธรรมและบริบทของชุมชนรอบโรงเรียน

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

5.2 ขวัญ กำลังใจครูและโค้ช

จุดอ่อน พบว่า การจ้างครูกีฬา/โค้ชในโครงการเป็นแบบจ้างเหมาเกิดความไม่มั่นคงในอาชีพเพราะลักษณะการจัดจ้างเป็นการจ้างเหมาทำงาน ไม่ใช่การจ้างบุคลากรปฏิบัติงานจะทำให้ขาดความคงอยู่ในงาน ขาดขวัญกำลังใจ และขาดการวางแผนในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของครูกีฬา/โค้ช ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ปัญหาการยกสถานะของครูให้เป็นพนักงานราชการ เพื่อขวัญและกำลังใจของครู

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 13, 21 สิงหาคม 2563)

...กระบวนการจัดการต้องมีครูและโค้ช และมีการรับรู้ร่วมกัน อาจเป็นโค้ชจิตอาสาที่จะเข้ามาช่วยมากกว่าโค้ชรายได้ รายเดือน

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 14, 21 สิงหาคม 2563)

...ทั้งนี้ รวมถึงความไม่ต่อเนื่องและความไม่มั่นคงในอาชีพของตัวบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการประเภทครูอัตราจ้างและโค้ช

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 7, 21 สิงหาคม 2563)

6. ด้านงบประมาณ

จุดอ่อน พบว่า แผนงานในการสนับสนุนงบประมาณด้านครูผู้สอน/โค้ชกีฬา อุปกรณ์ครูที่เลี้ยง การบำรุงรักษาหอพัก ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยังไม่ชัดเจน ไม่มีแผนงานสนับสนุนงบประมาณในการจัดพื้นที่แสดงความสามารถทางการกีฬาให้กับนักเรียน ไม่มีแผนงานสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการต่อยอดให้กับนักเรียนเมื่อเห็นว่ามีแนวโน้มที่สามารถสนับสนุนให้ไปถึงนักกีฬาระดับอาชีพได้ ดังข้อมูลต่อไปนี้

...บทบาทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดคือ การประสาน สนับสนุนและส่งเสริมงบประมาณที่จะเข้ามาไม่เพียงพอ ต่อยอดเด็กไปสู่ความเป็นเลิศ กีฬาบางอย่างไม่เหมาะสมกับหลักศาสนา ฐานที่ประสบความสำเร็จผู้บริหารมีความเอาใจใส่ สามารถแก้ปัญหาให้กับชุมชนได้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม งานวิจัยเสร็จนำมาสู่การพัฒนาเรื่องกีฬาของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 10, 21 สิงหาคม 2563)

...รัฐต้องสนับสนุนทรัพยากรการบริหารประเภทงบประมาณและครู ครูผู้สอน
อุปกรณ์ ครูพี่เลี้ยง หอพัก อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาเป็นไปตามศักยภาพ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 12, 21 สิงหาคม 2563)

...เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการ
การบริหารงบประมาณโครงการ มีประเด็นที่เหมือน คือ 1) ระบบการจ้างครู/โค้ช ที่อาจ
ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการ 2) งบประมาณในการบำรุงรักษาอุปกรณ์
สนามกีฬา ยังไม่เพียงพอ และมีข้อสังเกต คือ 1) ขาดแผนงาน/งบประมาณ ในการจัดพื้นที่
แสดงความสามารถทางการกีฬา 2) เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณทั้งที่เป็นงบประมาณรายหัว
และงบประมาณสนับสนุนในแต่ละประเภทกีฬาควรจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการจำแนก
ประเภทรายการให้มีความชัดเจน เพื่อการเกลี่ยงบประมาณในขั้นการปฏิบัติงาน

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 2, 3, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

7. ด้านผลกระทบต่อโครงการ เป็นผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ การพัฒนาคุณลักษณะ
การเป็นผู้นำ ความสนใจของชุมชน/หมู่บ้าน การตื่นตัว รัก สามัคคีกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงาน
วงการกีฬา และการพัฒนาและความมั่นคงของพื้นที่ มีผลการศึกษา พบว่า

7.1 พัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ

จุดแข็ง พบว่า นักเรียนในโครงการได้รับการฝึกฝนให้มีวินัย มีความรับผิดชอบ
มีคุณธรรม ควบคู่ไปกับการมีทักษะด้านกีฬาและวิชาการที่พอเหมาะ ทำให้สังคมมีคนดี มีคุณภาพ
และมีความสุขเพิ่มขึ้น เด็กที่เข้าโครงการจะให้ความสนใจกับกีฬา การเรียนมากขึ้น และไม่มีเวลากับ
สิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยต่อชุมชน คือยาเสพติด หรือการมั่วสุม ดังข้อมูลต่อไปนี้

...เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและเป็นพลังในการพัฒนาสังคม โดยเด็กได้โอกาส
ในการเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ทำให้เด็กมีความโดดเด่นกว่าเด็กปกติ ก่อให้เกิด
การเป็นผู้นำโดยอัตโนมัติ เนื่องจากการได้รับโอกาสในการเป็นนักเรียนกินนอนที่ทำให้
ได้รับการฝึกความมีวินัยและความรับผิดชอบ เมื่อมีโครงการเข้ามาจะดีทำให้เข้าสู่ระบบ
ได้รับโอกาสในการเด็กที่เข้ามาได้โอกาส เติบโตไปอย่างมีคุณภาพมาพัฒนาจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ ถ้าไม่มีโครงการเด็กจะขาดโอกาสจำนวนมาก ให้เด็กเรียนทั้งวิชาการ วิชาชีพ กีฬา
จะทำให้ได้รับโอกาสมากขึ้น

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 1, 21 สิงหาคม 2563)

...ให้ความสำคัญกับกรอบคิดการกีฬา เพราะเป็นการพัฒนาคน ให้รู้จัก “รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย” ไม่ใช่พัฒนานักแข่งขัน อันจะเป็นการตอบโจทย์ความเป็นพหุวัฒนธรรมที่ไม่ทำให้เด็กในวัยเรียนหลุดจากระบบกับเป็นเครื่องเตือนใจโรงเรียนในประเด็นการคัดเลือกประเภทกีฬาที่จะทำการฝึกสอน

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 10, 21 สิงหาคม 2563)

...ผลที่เกิดกับโครงการกับตัวเด็กคือ นักเรียนมีวินัยสูง มีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะกีฬา เป็นการดึงศักยภาพของเด็กให้เด่นออกมาอย่างเห็นได้ชัด

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 13, 21 สิงหาคม 2563)

...เด็กที่เข้าโครงการจะให้ความสนใจกับกีฬา การเรียนมากขึ้น และไม่มีเวลากับสิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยต่อชุมชน คือยาเสพติด หรือการมั่วสุม

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 15, 21 สิงหาคม 2563)

7.2 ผลกระทบเชิงบวกต่อครอบครัว

จุดแข็ง พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดของครอบครัวของนักเรียน เนื่องจากสามารถช่วยเหลือให้ครอบครัวลดค่าใช้จ่าย และยังสามารถให้นักเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ครอบครัวมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังข้อมูลต่อไปนี้

เมื่อได้ดำเนินการตามกิจกรรม เป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน นักเรียน และประชาชนในพื้นที่โรงเรียนในโครงการฯ ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2561 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 457 คน มีความพึงพอใจในภาพรวมของการดำเนินโครงการฯ ในระดับมากที่สุด 84.70 (ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร)

...ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ครอบครัว ถ้าไม่มีโครงการฯ ครอบครัวมีภาระมาก เนื่องจากครอบครัวมีบุตรมากลดภาระของครอบครัว ในส่วนของชุมชน/สังคม โครงการช่วยลดภาระทางเศรษฐกิจให้กับพ่อแม่ และทำให้เด็กสามารถสร้างคุณภาพชีวิตของตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษาอาชีพ ที่ทำให้เด็กมีโอกาสได้รับการคัดสรรเข้าสู่วงการกีฬาอาชีพได้มากขึ้น

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 1, 21 สิงหาคม 2563)

...สังเกตได้จากกิจกรรมได้ถูกนำไปดำเนินการ “มีความพึงพอใจจากผู้ปกครองอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะจากบางโรงเรียนในพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งผู้ปกครองให้ข้อมูลว่า “...ถ้าไม่มีโครงการนี้ลูกก็เรียนไม่จบ...” หรือ “...ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือต่อ...”

(ข้อมูลจากการสังเกตปรากฏการณ์จริง โรงเรียน 1, 20 - 30 สิงหาคม 2564)

7.3 ความสนใจของชุมชน/หมู่บ้าน

จุดแข็ง พบว่า ประชาชน ชุมชน รอบโรงเรียนในความสนใจ และติดตามการดำเนินการ พร้อมให้ความร่วมมือกับโครงการ มีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการเข้าร่วมการแข่งขันทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการแข่งขันกีฬาในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชนและชุมชน ทำให้เกิดความรักสามัคคี ส่งผลต่อความมั่นคงในพื้นที่อย่างยั่งยืน ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ในอนาคต ควรหนุนเสริมให้ดำเนินการต่อ เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ และเป็นข้อสังเกตในกรณีของการทำอะไรให้โรงเรียนกีฬาและโรงเรียนในโครงการสานฝันกีฬา ได้หนุนเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อเปิดโอกาสและเปิดกว้างให้กับประชาชนในพื้นที่เนื่องจากสนามกีฬาชุมชนของหมู่บ้าน จะมีเกือบทุกพื้นที่ เมื่อมีนโยบายเป็นโอกาสส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ สังเกตได้ในช่วงของการมีการแข่งขันทุกระดับทั้ง ชุมชน หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด จะให้ความสนใจเป็นตัวชี้วัดประชาชนมีความสนใจในเรื่องการพัฒนาในเรื่องของกีฬา ผู้ปกครองให้ความสนใจในการพัฒนาลูกหลาน และความต้องการของพื้นที่ชุมชนวิถีชีวิตของคน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ที่ชอบเล่นกีฬาโดยเฉพาะฟุตบอล รวมทั้งการเล่นกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมในที่มีการแข่งขันใหม่ๆ เกิดกระแสในเรื่องความตื่นตัวของผู้ปกครอง โรงเรียนส่งนักเรียนเข้ารับการศึกษาคัดเลือกเป็นตัวแทน ส่งผลต่อบุคคลในพื้นที่ออกมาเล่นกีฬา

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 3, 21 สิงหาคม 2563)

...ผลที่เกิดกับการดำเนินโครงการคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนที่อยู่ในระดับสูงขึ้น

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 13, 21 สิงหาคม 2563)

...ควรให้ความสำคัญกับกีฬาตะกร้อ ก็เป็นกีฬาพื้นบ้านที่ชุมชนให้ความสนใจ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 14, 21 สิงหาคม 2563)

...ในอนาคตเมื่อจบการศึกษากลับมาอยู่ในพื้นที่ที่สามารถพัฒนาในพื้นที่ส่งผลต่อความมั่นคงในพื้นที่อย่างยั่งยืน

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 1, 21 สิงหาคม 2563)

จุดอ่อน การขยายพื้นที่ในการแข่งขันกีฬาของนักเรียน ยังไม่มีแผนการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ ที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินด้วย ดังข้อมูลต่อไปนี้

...ควรมีการขยายพื้นที่การแข่งขันกีฬา จัดโปรแกรมแข่งขัน ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสดงออกซึ่งศักยภาพทางการกีฬา และการสานสัมพันธ์ในตัวเด็กและชุมชนอีกด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 11, 21 สิงหาคม 2563)

7.4 การตื่นตัว รัก สามัคคีกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงาน

จุดแข็ง พบว่า เกิดการตื่นตัว เกิดความรักความสามัคคีกันทั้งระดับโรงเรียน ประชาชน ผู้ปกครอง ชุมชนรอบโรงเรียน ครู อาจารย์ โค้ช ข้าราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามาสนใจ มีส่วนร่วม และสนับสนุนด้านกีฬากับนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ดังข้อมูลต่อไปนี้

...กระบวนการบริหารโครงการจะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบในส่วนอื่นๆ ด้วย ทั้งในระดับโรงเรียนและชุมชน ในการดำเนินโครงการการใช้กีฬาเยาวชนจะต้องอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้ในการเล่นกีฬามีการพัฒนาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไป ในเรื่องกีฬาเป็นฐานส่งผลให้เกิดทุกระยะ เกิดกับใครบ้าง กองเชียร์ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ โค้ช ข้าราชการ หน่วยงานอื่น ประชาชน องค์กร

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 9, 21 สิงหาคม 2563)

7.5 วงการกีฬา

จุดแข็ง พบว่า โครงการช่วยเพิ่มปริมาณนักกีฬาและพัฒนาความเป็นเลิศด้านกีฬาให้แก่ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และเพิ่มศักยภาพทางการกีฬาให้แก่วงการกีฬาระดับชาติ ดังข้อมูลต่อไปนี้

...โครงการนี้ช่วยเพิ่มปริมาณนักกีฬาและพัฒนาความเป็นเลิศด้านกีฬาให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และเพิ่มศักยภาพทางการกีฬาให้แก่วงการกีฬาระดับชาติด้วย

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 7, 21 สิงหาคม 2563)

7.6 การพัฒนาและความมั่นคงของพื้นที่

จุดแข็ง กีฬาเป็นแรงจูงใจให้เด็กเข้ามาเรียนในโรงเรียนภาครัฐ โดยใช้การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเป็นเครื่องมือผ่านเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ หรือเป็นแรงจูงใจเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษาที่มีความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น เป็นกลไกดำเนินการ โครงการสร้างความมั่นคงในพื้นที่ด้วยนักเรียนได้โอกาสเรียนรู้ร่วมกัน อยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตอบโจทย์การพัฒนาหุ้ปัญญา เพราะนักเรียนได้เรียนตามความถนัดความชอบของตน และยังตอบโจทย์ความมั่นใจของผู้ปกครอง เพราะนักเรียนได้พัฒนาสุขภาพทางไกลยาเสพติดและการสร้างควมมีวินัยในตนเอง ดังข้อมูลต่อไปนี้

...มองความมั่นคง 3 จังหวัด และศาสนานอกเหนือจากพื้นที่ทั่วไป ความมั่นคงเริ่มตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมาในพื้นที่เป็นการตอบโจทย์ความมั่นคงในการดำเนินตามยุทธศาสตร์ในพื้นที่ เนื่องจากปัญหาชักจูงให้นักเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาโรงเรียนภาครัฐน้อย ส่วนใหญ่นักเรียนเข้าสู่ระบบศาสนา มาก มองทางจิตวิทยานักเรียนชอบกีฬา เมื่อใช้กีฬาจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามาเรียนภาครัฐ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือผ่านระบบการศึกษาและโรงเรียนปอเนาะที่ใช้กีฬาฟุตบอล ตะกร้อ และป็นจักสีลัด เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ หรือเป็นแรงจูงใจเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษาที่มีความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น เป็นกลไกดำเนินการ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 4, 21 สิงหาคม 2563)

...เป็นการตอบโจทย์ความมั่นคง ที่เชื่อมโยงกับงานในพื้นที่ ที่ประชาชนต้องมีความมั่นคงปลอดภัยและเหตุรุนแรงมีอัตราลดลง โดยการ Socialization เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ อัตลักษณ์ ศาสนา ให้กับเด็ก เพื่อป้องกันการบ่มเพาะเด็กให้ประกอบเหตุรุนแรงในพื้นที่ โดยใช้การศึกษาและการกีฬาเป็นเครื่องมือ เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แท้จริง โดยการดำเนินงานของ กอ.รมน. มี KPIs อยู่ 5 ข้อหลัก คือ การสูญเสียต้องลดลง ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ในโครงการหากมีการใช้ข้อมูลของ กอ.รมน. เข้ามาเป็นตัวขับเคลื่อนพื้นที่ จะช่วยบูรณาการงานในพื้นที่ได้ดีมากยิ่งขึ้น การให้ความสนใจในการสื่อสารกับองค์กรต่างชาติ การที่ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และการยกระดับเศรษฐกิจของประชาชน ซึ่งทั้งกรณีจะเป็นการตอบโจทย์ของ กอ.รมน. ทั้งสิ้น

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 5, 21 สิงหาคม 2563)

...เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่ กับเป็นการตอบโจทย์เชิงพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนนโยบายนั้น เน้นความสำคัญที่กระบวนการทางการศึกษา อันผู้บริหาร ผู้นำ และบุคลากรทุกระดับ ต้องมีแบบอย่างที่ดีกับการขยายผลไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 6, 21 สิงหาคม 2563)

...โครงการนี้ตอบโจทย์ทั้งด้านความมั่นคงในพื้นที่ เพราะนักเรียนได้โอกาสเรียนรู้ ร่วมกัน อยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตอบโจทย์การพัฒนาพหุปัญญาเพราะนักเรียน ได้เรียนตามความถนัดความชอบของตน และยังตอบโจทย์ความมั่นใจของผู้ปกครอง เพราะนักเรียนได้พัฒนาสุขภาพห่างไกลยาเสพติดและการสร้างความมีวินัยในตนเอง

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม หมายเลข 7, 21 สิงหาคม 2563)

จากผลจากการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 7 ประเด็นที่กล่าวในข้างต้น สามารถสังเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญ ที่จะนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงประเด็นสำคัญที่จะนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ประเด็นในการศึกษา	ประเด็นสำคัญที่จะนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
1. ด้านนโยบาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การขับเคลื่อนนโยบายที่เข้มแข็งต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง 2. ผู้นำที่เข้มแข็ง มีประสบการณ์ และความต่อเนื่องในการบริหารนโยบาย มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบาย 3. การทำงานเชิงบูรณาการของหน่วยจัดการศึกษาที่หลากหลายในพื้นที่ เป็นส่วนสำคัญในการบริหารนโยบายและโครงการในระดับปฏิบัติการ ให้ประสบผลสำเร็จ 4. แผนงานที่ชัดเจนเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย ทั้งในระดับนโยบาย และปฏิบัติการ 5. การติดตาม รายงาน และประเมินผลนโยบาย มีอิทธิพลต่อการบริหารนโยบาย

ประเด็นในการศึกษา	ประเด็นสำคัญที่จะนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
2. ด้านเป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. กีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพและสร้างแรงจูงใจให้กับเด็ก เยาวชน และชุมชน 2. กีฬาและการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างโอกาสให้กับนักเรียน และชุมชน 3. การส่งต่อนักเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสำเร็จของนโยบาย นอกเหนือจากการสร้างงานและอาชีพทางการกีฬา
3. ด้านกระบวนการบริหาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. การให้ความสำคัญกับ “ระบบส่งต่อ” จากการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือการเข้าสู่การประกอบอาชีพ 2. การพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูล โดยให้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารโครงการและการกำกับ ติดตาม รายงานและประเมินผลโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การสร้างกระบวนการสื่อสารทางสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบายให้กับทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม 4. ระบบการติดตาม รายงานและประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารโครงการ 5. การสนับสนุนและส่งเสริมความต่อเนื่องของโครงการ ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์และผลกระทบในมิติต่าง ๆ รวมถึงมีอิทธิพลทางจิตวิทยาต่อชุมชน 6. การส่งเสริมให้สร้างแผนงานรองรับการบริหารนโยบายและโครงการในเชิงบูรณาการในระดับพื้นที่และระดับนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม 7. การให้ความสำคัญและความเอาใจใส่ของผู้บริหารทุกระดับ ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 8. การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือของทุกภาคส่วนมีอิทธิพลต่อกระบวนการผลักดันนโยบายให้ประสบความสำเร็จ 9. การสนับสนุนและส่งเสริมช่องทางในการต่อยอดหรือเข้าสู่ความเป็นกีฬาอาชีพและ/อาชีพทางการกีฬาของเด็กและเยาวชนในโครงการ 10. การเสริมพลังและกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาให้กับสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการบริหารนโยบายและโครงการในระดับปฏิบัติการให้ประสบผลสำเร็จ
4. ด้านการจัด การเรียนการสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการกีฬาที่บูรณาการกับการศึกษาผ่านกระบวนการ พัฒนาหลักสูตร และโปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของโรงเรียนและนักเรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารนโยบายและโครงการ

ประเด็นในการศึกษา	ประเด็นสำคัญที่จะนำไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย
	<p>2. การจัดโปรแกรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการบริหารโครงการ</p> <p>3. หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับโรงเรียนที่มีความยืดหยุ่นและสามารถจัดการเรียนการสอนในระหว่างภาควิชาการกับภาคการฝึกกีฬาให้เกิดความสมดุล มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการบริหารนโยบายและการบริหารโครงการ</p> <p>4. การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมกีฬาและการฝึกทักษะการกีฬาเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มกำลังและศักยภาพที่มี</p> <p>5. การพัฒนารูปแบบกีฬาและประเภทกีฬาให้มีความหลากหลาย โดยเฉพาะการฟื้นฟูกีฬาและเกมส์จากภูมิปัญญาของพื้นที่ เพื่อบูรณาการกับรูปแบบการพัฒนาสังคมในมิติอื่น ๆ</p> <p>6. การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมและการฝึกสอนกีฬาอย่างเพียงพอและเหมาะสมตามศักยภาพของสถานที่</p> <p>7. การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษาจากภาครัฐอย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการบริหารโครงการ</p>
5. ด้านการอบรมและพัฒนาบุคลากร	<p>1. การสรรหาและธำรงรักษาครูกีฬารวมถึงบุคลากรสนับสนุนเป็นปัจจัยความสำเร็จของการบริหารโครงการในระดับปฏิบัติการ</p> <p>2. กระบวนการพัฒนาครูกีฬา โค้ช และบุคลากรสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการและทักษะเฉพาะทาง เป็นปัจจัยความสำเร็จของโครงการ</p> <p>3. ขวัญกำลังใจของครูกีฬา บุคลากรสนับสนุน และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องสภาพภาพของบุคลากร หรือสภาพการจ้างงาน</p> <p>4. การสนับสนุนให้บุคลากรทางการกีฬาที่มีคุณค่าทั้งในและนอกพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกีฬาและการฝึกทักษะทางการกีฬาให้กับนักเรียน เพื่อเป็นการสร้างตัวแบบและการถ่ายทอดประสบการณ์</p>
6. ด้านงบประมาณ	<p>งบประมาณเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการสร้างความต่อเนื่องของโครงการ โดยเฉพาะในส่วนของ การสนับสนุนทุนการศึกษาให้นักเรียนและงบประมาณในการสร้างพื้นที่ในการแสดงออก ซึ่งศักยภาพทางการกีฬาของนักเรียน</p>
7. ด้านผลกระทบ	<p>การสร้างภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่สนับสนุนการบริหารและจัดการขับเคลื่อนโครงการอย่างเป็นรูปธรรม</p>

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

จากการยกร่างและพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย และผลการวิเคราะห์สภาพและบริบทในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” ในพื้นที่ตามแนวชายแดนผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่ใช้กีฬาเป็นฐาน “คน” ที่กล่าวถึงเป็นโอกาสของคนไทยในอนาคต และอยู่ร่วมกับคนไทยในแผ่นดินได้ อย่างสงบสุข และสันติร่างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ต้องสร้างความเสมอภาค ความชอบธรรม ความเป็นธรรมให้กับ “คนในพื้นที่ชายแดน” เพื่อหล่อหลอมคนต่างวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันเหมือนเป็นคนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน และอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่ใช้กีฬาเป็นฐานเพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างจิตสำนึกของ “ความเป็นคนไทย” และ “ความรักในแผ่นดินไทย”

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ประกอบด้วย 6 ข้อ ดังนี้ 1) นโยบาย 2) โครงการเชิงนโยบาย 3) วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย 4) กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ 5) กลไกและมาตรการ และ 6) การประเมินผลเชิงนโยบาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นโยบาย คือ จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติผ่านกระบวนการทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชนตามแนวชายแดน โดยมีนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 พัฒนากระบวนการสื่อสารสาธารณะในภาพกว้างระดับรัฐและสาธารณชน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสังคมในเจตนาของนโยบายและโครงการ

1.2 พัฒนาขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษา ครู และโค้ช

1.3 พัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูและผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 พัฒนาระบบการสรรหาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องมีความเข้าใจและรักในการพัฒนากับผู้บริหารการศึกษาที่มีความเข้าใจและมุ่งมั่นในการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม

1.5 สร้างเครือข่ายและความเข้มแข็งของเครือข่ายในการช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษา ทั้งในเชิงวิชาการ กีฬา และวิชาชีพ ทั้งนี้ หมายความว่าถึงเครือข่ายทางวิชาการในการส่งต่อนักเรียน รวมถึงเครือข่ายอาชีพทางการกีฬาและเกี่ยวเนื่องกับการกีฬา

1.6 ปรับกฎระเบียบที่ยังไม่ชัดเจนแต่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งต่อ ทั้งนี้ รวมถึงประเด็นงบประมาณ ฐานข้อมูล และกระบวนการติดตามกำกับประเมินผล

1.7 พัฒนาระบบการสรรหาและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ครูและโค้ช ให้มี ศักยภาพ และคงอยู่กับสถานศึกษา

1.8 ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารสถานที่ฝึกซ้อมกีฬา หอพัก นักเรียน ตลอดจนถึงอุปกรณ์กีฬา ให้มีความทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอต่อการเรียนรู้ อยู่อาศัย และฝึกซ้อม

1.9 สื่อสารและประชาสัมพันธ์โครงการให้กับชุมชนและสังคม เพื่อสร้างความตระหนัก และสนับสนุนช่วยเหลือทั้งในเชิงวิชาการและอาชีพกีฬา รวมถึงความเกี่ยวเนื่องของอาชีพทางการกีฬา

1.10 สร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย เพื่อเป็นกลไกช่วยเหลือสถานศึกษาและ นักเรียนในโครงการ

1.11 ปรับและพัฒนาระบบการเบิกจ่ายงบประมาณที่ทันต่อระยะเวลาในการใช้จ่าย และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง

1.12 พัฒนาระบบการแนะแนวในการศึกษาต่อและฝึกอาชีพ รวมถึงการประกอบอาชีพ (ทั่วไป กีฬา และที่เกี่ยวข้องกับกีฬา) ให้กับนักเรียนในโครงการ

1.13 พัฒนาระบบบริหารโครงการเชิงบูรณาการ โดยพัฒนาโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ การประสานงาน และการกำกับติดตาม ในระดับพื้นที่ปฏิบัติการและระดับจังหวัด

1.14 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดช่องทางในการต่อยอด หรือเข้าสู่ความเป็นนักกีฬา อาชีพและ/อาชีพทางการกีฬาของเด็กและเยาวชนในโครงการ

1.15 ยกย่องและสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของนโยบายทั้งในระดับผลลัพธ์นโยบาย และผลกระทบนโยบายในมิติต่าง ๆ

2. โครงการเชิงนโยบาย คือ โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดน

3. วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย มีดังต่อไปนี้

3.1 เพื่อใช้การศึกษาและการกีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชาติ

3.2 เพื่อเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนในพื้นที่ให้มีความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา

3.3 เพื่อเป็นการสร้างสมรรถนะในการใช้ชีวิตและการมีสุขภาวะที่ดี ตลอดจนการมีคุณลักษณะเชิงนักกีฬาของบุคคลในอันที่จะสร้างความสงบสุขและความมั่นคงของชาติผ่านสภาวะของการมีและใช้ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำและการมีอาชีพ นอกเหนือไปจากการมีความรู้ในเชิงวิชาการที่เป็นการสร้างความสามารถในการมีและใช้ทักษะชีวิตอยู่ในพื้นที่ส่วนหลังหรือพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลจากแนวชายแดน

4. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ 1) กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดนและพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือพื้นที่จังหวัดชายแดน รวมถึงพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5. กลไกและมาตรการ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ

5.1 ระดับนโยบาย

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ การดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายในระดับรัฐบาล กระทรวง ศึกษาธิการ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ 1) สร้างความเข้าใจ สื่อสารในเจตนาและเป้าหมายของการบริหารจัดการของนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชนตามแนวชายแดนผ่านกระบวนการทางการกีฬา รวมถึงความมั่นคงตามแนวชายแดน ความสงบปลอดภัยในระดับชุมชน 2) สนับสนุนโดยจัดทำแผนงานงบประมาณเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณทั้งที่เป็นงบประมาณรายหัว และงบประมาณสนับสนุนในแต่ละประเภทกีฬามีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทรายการให้มีความชัดเจน เพื่อการเกลี่ยงบประมาณในชั้นการปฏิบัติงาน 3) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการจัดการโครงการ โดยเฉพาะเรื่องการส่งต่อและกระบวนการกำกับ ติดตาม ประเมินผล 4) กรอบอัตรากำลัง ระบบการสรรหา การคัดเลือก และพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาครูผู้สอน/โค้ชกีฬา ครูพี่เลี้ยงโดยที่ครูผู้สอน/โค้ชกีฬา ครูพี่เลี้ยงมีสถานภาพเป็นข้าราชการหรือพนักงานราชการ และ 5) แสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สโมสรกีฬา โดยทำข้อตกลง (Memorandum of Understanding: MOU) ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านเทคนิคของโค้ช และการสร้างโอกาสแก่นักเรียนในการฝึกซ้อมกีฬา ฝึกประสบการณ์ ศึกษาดูงาน รวมถึงกีฬาอาชีพอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา รวมถึงโอกาสในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ตามความสามารถของนักเรียน

5.2 ระดับการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบาย

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นหน่วยงานระดับแผนปฏิบัติการ ได้แก่ ศูนย์ประสานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร ดำเนินการการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรทางการศึกษา (ครู โค้ช และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน) ให้เป็นบุคลากรมืออาชีพ และการจัดทำแผนอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก บุคลากรในตำแหน่งที่ว่าง โดยเฉพาะตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จะทำให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนา ดำเนินการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียน การจัดพื้นที่แสดงความสามารถด้านกีฬาและการแข่งขันกีฬาทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ การระดมทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งการสร้างเครือข่าย/สมาคมต่าง ๆ ลงสู่ผู้ปกครอง/ชุมชน 3) ด้านการบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณ และกระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่ร่วมกัน 4) ด้านพัฒนาวัสดุ/อุปกรณ์ให้เอื้อต่อการจัดโครงการในพื้นที่ และ 5) ด้านการกำกับติดตาม ระบบการส่งต่อนักเรียน และการประเมินผลรวมถึงผลสัมฤทธิ์และคุณภาพชีวิตของนักเรียน

5.3 ระดับปฏิบัติการในพื้นที่

หน่วยงานที่รับผิดชอบได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมสำคัญ ได้แก่ 1) กำหนดปรัชญาการศึกษาที่ว่าการศึกษาและการกีฬาสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม 2) การกำหนดแนวทางการบริหารโครงการฯ โดยกำหนดโครงสร้าง ภาระงานของสถานศึกษา การจัดทำและบริหารหลักสูตร การกำกับดูแล และการสนับสนุน 3) หลักสูตรและการเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรแบบ Block Course กิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือ Active Learning หรือเป็นแบบ Project Based Learning และใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพทางกีฬา 4) กำหนดเกณฑ์คัดเลือกนักเรียน ทั้งเกณฑ์ ภูมิภาค ผลการเรียน ส่วนสูง และทักษะความสามารถด้านกีฬา 5) คู่มือและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความเพียงพอและเหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้และการกีฬา 6) การประเมินผล อาจประเมินทั้งผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร โครงการ กิจกรรมของโรงเรียน หรือเป็น Performance & Authentic Assessment 7) คู่มือคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของนักเรียนมีโภชนาการกับอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้และการกีฬา 8) ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริง ด้วยวิธีการที่มีระบบ และเชื่อถือได้ หรือ Action Research 9) พัฒนาระบบการแนะแนวและการส่งต่อ มีการปรับและพัฒนาแนวทางกับกฎระเบียบให้สอดคล้องกับความเป็นจริง กับมีระบบข้อมูลและกระบวนการติดตามกำกับที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง 10) สร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของสมาคมผู้ปกครอง หน่วยงาน/สโมสร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฝึกซ้อม การจัดพื้นที่แสดงความสามารถด้านกีฬา และการสนับสนุนด้านกีฬาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา และอาชีพอื่น ๆ และ 11) ยกกระดับความเป็นต้นแบบโรงเรียนกีฬาสู่ความเป็นสถาบันการพัฒนาศักยภาพกีฬาอาชีพสำหรับสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูง

6. การประเมินผลเชิงนโยบาย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

6.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีประเด็นประเมิน เช่น การบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติและบริบทพื้นที่ การสื่อสารสร้างความเข้าใจ จำนวนและความครอบคลุมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ทรัพยากรในการบริหารโครงการ

6.2 ด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินกระบวนการจัดการศึกษาโดยใช้กีฬาเป็นฐาน มีประเด็นประเมิน เช่น การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ระบบข้อมูล ระบบการติดตาม การแนะแนว และระบบการส่งต่อ ระบบการวัดและการประเมินผล ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

6.3 ด้านผลลัพธ์ (Outputs) มีประเด็นประเมิน เช่น การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา

6.4 ด้านผลกระทบ (Impact) มีประเด็นประเมิน เช่น คุณภาพชีวิตของนักเรียน ความสงบสุขและความมั่นคงในพื้นที่ เป็นต้น

ตอนที่ 3 ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยการประเมินในรูปแบบคณะบุคคล จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี 2) พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา และ 3) นายทอง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 12 มีนาคม 2564

1. ผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

จากการวิเคราะห์แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนปรากฏผลว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.46 รายละเอียดดังตาราง 2 และสรุปผลการวิเคราะห์เป็นรายประเด็น ดังนี้

1.1 นโยบาย พบว่า ผลการประเมินทุกข้อทั้งด้านความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 โครงการเชิงนโยบาย พบว่า ผลการประเมินทุกข้อทั้งด้านความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย พบว่า ผลการประเมินทุกข้อ ทั้งด้านความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ พบว่า ผลการประเมินทุกข้อทั้งด้านความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 กลไกและมาตรการ

1.5.1 ระดับนโยบาย พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผลการประเมินด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นประเด็นการสร้างความเข้าใจ สื่อสารในเจตนาและเป้าหมายของการบริหารจัดการของนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชนตามแนวชายแดนผ่านกระบวนการทางการกีฬา รวมถึงความมั่นคงตามแนวชายแดน ความสงบปลอดภัยในระดับชุมชนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.5.2 ระดับการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบาย พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผลการประเมินด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นประเด็นการบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณ และกระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่ร่วมกัน และการพัฒนาวัสดุ/อุปกรณ์ให้เอื้อต่อการจัดโครงการในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.5.3 ระดับปฏิบัติการในพื้นที่ พบว่า ผลการประเมินทุกข้อทั้งด้านความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 การประเมินผลเชิงนโยบาย

1.6.1 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผลการประเมินด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1.6.2 ด้านกระบวนการ พบว่า ผลการประเมินทุกข้อทั้งด้านความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6.3 ด้านผลลัพธ์ พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผลการประเมินด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ เห็นว่าประเด็นการมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และในส่วนประเด็น

ของการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการมีอาชีพกึ่งกีฬา อาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา และอาชีพอื่นๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.6.4 ด้านผลกระทบ พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผลการประเมินด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ เห็นว่าประเด็นคุณภาพชีวิตของนักเรียนและครอบครัวที่ดีขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และใน ส่วนประเด็นของความสงบสุขและความมั่นคงในพื้นที่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติใช้ของข้อเสนอเชิงนโยบาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	นโยบาย : จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติผ่านกระบวนการทางการกีฬา เพื่อนำไปสู่การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชนตามแนวชายแดน	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด
1.1	พัฒนากระบวนการสื่อสารสาธารณะในภาพกว้างระดับรัฐและสาธารณชน เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับสังคมในเจตนาของนโยบายและโครงการ	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.2	พัฒนาขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษา ครู และโค้ช	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.3	พัฒนาความรู้ความเข้าใจของครูและผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.4	พัฒนาระบบการสรรหาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องมีความเข้าใจและรักในการพัฒนา กับผู้บริหารการศึกษาที่มีความเข้าใจและมุ่งมั่นในการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.5	สร้างเครือข่ายและความเข้มแข็งของเครือข่ายในการช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษาทั้งในเชิงวิชาการกีฬา และวิชาอาชีพ ทั้งนี้หมายความถึงเครือข่ายทางวิชาการในการส่งต่อนักเรียน รวมถึงเครือข่ายอาชีพทางการกีฬาและเกี่ยวเนื่องกับการกีฬา	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
1.6	ปรับกฎระเบียบที่ยังไม่ชัดเจน แต่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งต่อ ทั้งนี้ รวมถึงประเด็นงบประมาณฐานข้อมูล และกระบวนการติดตามกำกับ ประเมินผล	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
1.7	พัฒนาระบบการสรรหาและพัฒนาคณาจารย์ทางการศึกษา ได้แก่ ครูและโค้ช ให้มีศักยภาพ และคงอยู่กับสถานศึกษา	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
1.8	ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารสถานที่ฝึกซ้อมกีฬา หอพักนักเรียน ตลอดจนถึงอุปกรณ์กีฬา ให้มีความทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอต่อการเรียนรู้ อยู่อาศัย และฝึกซ้อม	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.9	สื่อสารและประชาสัมพันธ์โครงการให้ทั้งชุมชนและสังคม เพื่อสร้างความตระหนักและสนับสนุนช่วยเหลือทั้งในเชิงวิชาการและอาชีพกีฬา รวมถึงความเกี่ยวเนื่องของอาชีพทางการกีฬา	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.10	สร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นกลไกช่วยเหลือสถานศึกษาและนักเรียนในโครงการ	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.11	ปรับและพัฒนาระบบการเบิกจ่ายงบประมาณที่ทันต่อระยะเวลาในการใช้จ่าย และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.12	พัฒนาระบบการแนะแนวในการศึกษาต่อและฝึกอาชีพ รวมถึงการประกอบอาชีพ (ทั่วไปกีฬา และที่เกี่ยวข้องกับกีฬา) ให้กับนักเรียนในโครงการ	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
1.13	พัฒนาระบบบริหารโครงการเชิงบูรณาการ โดยพัฒนาโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ การประสานงาน และการกำกับติดตามในระดับพื้นที่ปฏิบัติการและระดับจังหวัด	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.14	ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดช่องทางในการต่อยอด หรือเข้าสู่ความเป็นนักกีฬาอาชีพ และ/อาชีพทางการกีฬาของเด็กและเยาวชนในโครงการ	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1.15	ยกระดับและสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของนโยบายทั้งในระดับผลลัพธ์ นโยบายและผลกระทบนโยบายในมิติต่างๆ	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
2.	โครงการเชิงนโยบาย	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด
3.	วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย						
3.1	เพื่อใช้การศึกษาและการกีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชาติ	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด
3.2	เพื่อเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนในพื้นที่ให้มีความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
3.3	เพื่อเป็นการสร้างสมรรถนะในการใช้ชีวิต และการมีสุขภาวะที่ดี ตลอดจนการมีคุณลักษณะเชิงนักกีฬาของบุคคลในอันที่จะสร้างความสงบสุขและความมั่นคงของชาติผ่านสภาวะของการมีและใช้ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำและการมีอาชีพ นอกเหนือไปจากการมีความรู้ในเชิงวิชาการที่เป็น การสร้างความสามารถในการมีและใช้ทักษะชีวิตอยู่ในพื้นที่ส่วนหลังหรือพื้นที่ชนบท ที่ห่างไกลจากแนวชายแดน	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4.	กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่						
4.1	กลุ่มเป้าหมาย: เด็กที่มีภูมิฐานะอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดนและพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด
4.2	พื้นที่: พื้นที่จังหวัดชายแดน รวมถึงพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
5.	กลไกและมาตรการ						
	5.1 ระดับนโยบาย						
5.1.1	สร้างความเข้าใจ สื่อสาร ในเจตนาและเป้าหมายของการบริหารจัดการของนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชนตามแนวชายแดนผ่านกระบวนการทางการกีฬา รวมถึงความมั่นคงตามแนวชายแดน ความสงบปลอดภัยในระดับชุมชน	4.33	.577	มากที่สุด	4.00	.000	มาก
5.1.2	สนับสนุนโดยจัดทำแผนงานงบประมาณเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ ทั้งที่เป็นงบประมาณรายหัว และงบประมาณสนับสนุนในแต่ละประเภทกีฬาที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทรายการ ให้มีความชัดเจน เพื่อการเกลี่ยงบประมาณในขั้นการปฏิบัติงาน	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1)	สนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถสูงนักกีฬาระดับอาชีพได้ รวมทั้งสนับสนุนอาชีพที่เกี่ยวข้องกีฬา และอาชีพอื่น ๆ ตามความสามารถของนักเรียน	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด
2)	การจัดกิจกรรมแข่งขัน หรือพื้นที่แสดงความสามารถทางการกีฬา ให้กับนักเรียน	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด
3)	จัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียน การสอน การบำรุงรักษาหอพัก ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5.1.3	ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการจัดการโครงการ โดยเฉพาะเรื่องการส่งต่อ และกระบวนการกำกับ ติดตาม ประเมินผล	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
5.1.4	กรอบอัตรากำลัง ระบบการสรรหา การคัดเลือกและพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหาร สถานศึกษา พัฒนาครูผู้สอน/โค้ชกีฬา ครูพี่เลี้ยง โดยที่ครูผู้สอน/โค้ชกีฬา ครูพี่เลี้ยง มีสถานภาพ เป็นข้าราชการหรือพนักงานราชการ	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
5.1.5	แสวงหาความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สโมสรกีฬา โดยทำข้อตกลง (Memorandum of Understanding: MOU) ในการแลกเปลี่ยน ข้อมูลด้านเทคนิคของโค้ช และการสร้างโอกาส แก่นักเรียนในการฝึกซ้อมกีฬา ฝึกประสบการณ์ ศึกษาดูงาน รวมถึงกีฬาอาชีพอาชีพที่เกี่ยวข้อง กับกีฬา รวมถึงโอกาสในการประกอบอาชีพ อื่น ๆ ตามความสามารถของนักเรียน	5.00	.000	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
5.2 ระดับการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบาย							
5.2.1	ด้านบุคลากร ดำเนินการการพัฒนา ความก้าวหน้าในสายอาชีพของบุคลากรทางการศึกษา (ครู โค้ช และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน) ให้เป็นบุคลากรมืออาชีพ และการจัดทำแผน อัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือกบุคลากร ในตำแหน่งที่ว่าง โดยเฉพาะตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา จะทำให้เข้าใจและ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
1)	การพัฒนาความก้าวหน้าในสาย อาชีพของบุคลากรทางการศึกษา (ครู โค้ช และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน) ให้เป็นบุคลากร มืออาชีพโดยจัดทำแผน พัฒนาความก้าวหน้า ในสายอาชีพต่าง ๆ เช่น การจัดทำเส้นทาง ความก้าวหน้า การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	โดยช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกอบรม การจัดการความรู้ การสอนงาน การศึกษางาน การเรียนรู้ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บุคลากร มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่รับผิดชอบ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน						
	2) การจัดทำแผนอัตรากำลัง การสรรหา การคัดเลือก บุคลากรในตำแหน่ง ที่ว่าง โดยเฉพาะตำแหน่งผู้อำนวยการ สถานศึกษา จะทำให้เข้าใจและสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
	5.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมและ การพัฒนา ดำเนินการคัดเลือกนักเรียน เข้าเรียน การจัดพื้นที่แสดงความสามารถ ด้านกีฬาและการแข่งขันกีฬาทั้งในระดับพื้นที่ และระดับชาติ การระดมทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งการสร้างเครือข่าย/สมาคมต่าง ๆ ลงสู่ผู้ปกครอง/ชุมชน	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
	5.2.3 ด้านการบูรณาการแผนงาน/ โครงการ งบประมาณและกระบวนการบริหาร จัดการในพื้นที่ร่วมกัน	4.33	.577	มากที่สุด	4.00	.000	มาก
	5.2.4 ด้านพัฒนาวัสดุ/อุปกรณ์ให้เอื้อ ต่อการจัดโครงการในพื้นที่	4.33	.577	มากที่สุด	4.00	.000	มาก
	5.2.5 ด้านการกำกับติดตาม ระบบ การส่งต่อนักเรียน และการประเมินผล รวมถึงผลสัมฤทธิ์และคุณภาพชีวิตของนักเรียน	4.33	.577	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
	5.3 ระดับปฏิบัติการในพื้นที่						
	5.3.1 กำหนดปรัชญาการศึกษาที่ว่า การศึกษาและการกีฬาสามารถเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด
	5.3.2 การกำหนดแนวทางการบริหาร โครงการฯ โดยกำหนดโครงสร้าง ภาระงาน ของสถานศึกษา การจัดทำและบริหารหลักสูตร การกำกับดูแล และการสนับสนุน	5.00	.000	มากที่สุด	5.00	.000	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5.3.3	หลักสูตรและการเรียนรู้ พัฒนา หลักสูตรแบบ Block Course กิจกรรม การเรียนรู้ ใช้สถานการณ์หรือเงื่อนไข ที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือ Active Learning หรือเป็นแบบ Project Based Learning และใช้กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพ ทางกีฬา	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
5.3.4	กำหนดเกณฑ์คัดเลือกนักเรียน ทั้งเกณฑ์ ภูมิลำเนา ผลการเรียนรู้ ส่วนสูง และทักษะความสามารถด้านกีฬา	4.33	.577	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
5.3.5	คู่มือและอุปกรณ์การเรียน การสอน ให้มีความเพียงพอและเหมาะสม กับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้และ การกีฬา	4.33	.577	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
5.3.6	การประเมินผล อาจประเมิน ทั้งผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร โครงการ กิจกรรม ของโรงเรียน หรือเป็น Performance & Authentic Assessment	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
5.3.7	ดูแลคุณภาพชีวิตและ ความเป็นอยู่ของนักเรียน มีโภชนาการกับ อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม กับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้และ การกีฬา	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
5.3.8	ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนา ด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริง ด้วยวิธีการที่มีระบบและเชื่อถือได้ หรือ Action Research	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด
5.3.9	พัฒนาระบบการแนะแนวและ การส่งต่อ มีการปรับและพัฒนาแนวทางกับ กฎระเบียบให้สอดคล้องกับความเป็นจริง กับมีระบบข้อมูลและกระบวนการติดตามกำกับ ที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง	4.67	.577	มากที่สุด	4.67	.577	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5.3.10	สร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของสมาคมผู้ปกครอง หน่วยงาน/สโมสร และ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฝึกซ้อม การจัดพื้นที่แสดงความสามารถด้านกีฬา และการสนับสนุนด้านกีฬา อาชีพที่เกี่ยวข้องกับ กีฬาและอาชีพอื่น ๆ	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
5.3.11	ยกระดับความเป็นต้นแบบโรงเรียน กีฬาสู่ความเป็นสถาบันการพัฒนาศักยภาพกีฬา อาชีพสำหรับสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูง	5.00	.000	มากที่สุด	4.33	.577	มากที่สุด
6. การประเมินผลเชิงนโยบาย							
6.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs)							
6.1.1	การบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ ระดับชาติและบริบทพื้นที่	4.33	.577	มากที่สุด	4.00	1.000	มาก
6.1.2	การสื่อสารสร้างความเข้าใจของ นโยบาย	4.33	.577	มากที่สุด	4.00	1.000	มาก
6.1.3	การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็ก ในศตวรรษที่ 21	4.67	.577	มากที่สุด	4.00	1.000	มาก
6.1.4	จำนวนและความครอบคลุม ของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ	4.33	.577	มากที่สุด	3.67	.577	มาก
6.1.5	ทรัพยากรในการบริหารโครงการ (บุคลากร งบประมาณ วัสดุ/อุปกรณ์)	4.67	.577	มากที่สุด	4.00	1.000	มาก
6.2 ด้านกระบวนการ (Process)							
6.2.1	กลไกการบริหารและการขับเคลื่อน นโยบาย	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.2.2	การบริหารหลักสูตรและ การจัดการเรียนรู้	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.2.3	ระบบข้อมูล ระบบการติดตาม การแนะแนว และระบบการส่งต่อ	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.2.4	ระบบการวัดและการประเมินผล	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.2.5	ความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.2.6	การประชาสัมพันธ์และการจัดพื้นที่/ การแข่งขันเพื่อแสดงความสามารถของนักเรียน	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด

ข้อ	ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
6.2.7	การบริหารจัดการสื่อ วัสดุ/อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.3 ผลลัพธ์ (Outcome)							
6.3.1	การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย เป็นต้น	4.67	.577	มากที่สุด	4.00	1.000	มาก
6.3.2	มีอาชีพกึ่งอาชีพที่เกี่ยวข้อง กับกีฬา และอาชีพอื่น ๆ	4.67	.577	มากที่สุด	4.00	1.000	มาก
6.3.3	มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.4 ผลกระทบ (Impact)							
6.4.1	คุณภาพชีวิตของนักเรียนและ ครอบครัวที่ดีขึ้น	4.67	.577	มากที่สุด	4.33	1.155	มากที่สุด
6.4.2	ความสงบสุขและความมั่นคงในพื้นที่	4.67	.577	มากที่สุด	4.00	1.000	มาก
	รวม	4.77	.326	มากที่สุด	4.46	.626	มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากข้อเสนอแนะและการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.1 นโยบาย

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อนโยบาย พบว่า นโยบายที่ผู้วิจัยร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

...1) เห็นว่ากีฬานอกจากเป็นเรื่องของการออกกำลังกายแล้ว กีฬายังมีประโยชน์ได้หลายอย่าง 2) โดยธรรมชาติของคนภาคใต้ ผู้ชายและผู้หญิงต่างทำกิจกรรมคนละรูปแบบ แต่พอมีกิจกรรม เช่น ดนตรี กีฬา ก็ทำให้เข้ามาร่วมกันได้ ซึ่งข้อดีของกีฬา คือ ไม่มีข้อห้ามทางศาสนา ในขณะที่ดนตรีเสี่ยงต่อข้อห้ามทางศาสนาอยู่หลายจุดเช่นกัน หากดึงคนเข้ามา ก็จะช่วยเรื่องความมั่นคงได้ ดังนั้น การตั้งชื่อตั้งแนวมาถูกต้องแล้ว และควรใช้เป็นเครื่องมืออย่างยิ่ง

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 1, 12 มีนาคม 2564)

...ข้อ 6 การปรับกฎระเบียบที่ยังไม่ชัดเจนแต่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งต่อ
ทั้งนี้รวมถึงประเด็นงบประมาณ ฐานข้อมูล และกระบวนการติดตามกำกับประเมินผล และ
ข้อ 8 การปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารสถานที่ฝึกซ้อมกีฬา
หอพักนักเรียน ตลอดจนถึงอุปกรณ์กีฬา ให้มีความทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอต่อ
การเรียนรู้ อยู่อาศัย และฝึกซ้อม ควรให้ความสำคัญในลำดับต้นๆ

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 2, 12 มีนาคม 2564)

2.2 โครงการเชิงนโยบาย

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อโครงการเชิงนโยบาย พบว่า โครงการเชิงนโยบาย
ที่ผู้วิจัยร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด
โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

...การบรรจุในแผนแม่บทหรือแผนในระดับชาติ โดยมีความสอดคล้องกับนโยบาย
การศึกษา และนโยบายความมั่นคง จะมี คน เครื่องมือ เงิน และความต่อเนื่องของโครงการ
ซึ่งจะช่วยเป็นหลักประกันความสำเร็จของโครงการ

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 2, 12 มีนาคม 2564)

...อาจจะกล่าวได้ว่า กีฬา คือ กุญแจไปสู่กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสันติสุข
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 3, 25 กุมภาพันธ์ 2564)

2.3 วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อวัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย พบว่า
วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบายที่ผู้วิจัยร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการ
นำไปใช้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.4 กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ พบว่า กลุ่มเป้าหมาย
และพื้นที่ที่ผู้วิจัยร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ อยู่ในระดับ
มากที่สุด โดยไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.5 กลไกและมาตรการ

2.5.1 ระดับนโยบาย

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อกลไกและมาตรการระดับนโยบาย พบว่า กลไกและมาตรการระดับนโยบายที่ผู้วิจัยยกร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.5.2 ระดับบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบาย

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อกลไกและมาตรการระดับบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบาย พบว่า กลไกและมาตรการระดับบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายที่ผู้วิจัยยกร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

...1) สนับสนุนให้กีฬาเข้าไปในสถานศึกษาให้ครอบคลุมและหลากหลาย ทุกประเภททุกรูปแบบ โดยเน้นการพัฒนาครูและโค้ช เพราะการเล่นกีฬาโดยไม่มีกติกาจะเกิดข้อเสียมากกว่าข้อดี กับอุปกรณ์การเล่นกีฬาต้องพร้อม” 2) มีระเบียบปฏิบัติที่สามารถจ้างเป็นพนักงานราชการได้ คราวละ 4 ปี เพื่อเป็นการสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงในสายอาชีพของครู โค้ช และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน 3) การมีส่วนร่วมและการพัฒนา ควรมีการเชื่อมโยงกับการกีฬาแห่งประเทศไทย คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมกีฬาต่างๆ เพื่อให้เครือข่ายเหล่านี้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ให้งานวัล หรือสร้างแรงจูงใจ (incentive) เพื่อให้เด็กเยาวชนรู้สึกมีความภาคภูมิใจและมีความเป็นสากลมากขึ้น 4) ควรสร้างและเพิ่มโอกาสด้านกีฬาให้กับคนพิการ โดยพิจารณาถึงศักยภาพการเรียนรู้และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 1, 12 มีนาคม 2564)

...การมีส่วนร่วมคือหัวใจสำคัญของความสำเร็จในข้อเสนอเชิงนโยบายนี้

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 3, 25 กุมภาพันธ์ 2564)

2.5.3 ระดับปฏิบัติการในพื้นที่

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อกลไกและมาตรการระดับปฏิบัติการในพื้นที่ พบว่า กลไกและมาตรการระดับปฏิบัติการในพื้นที่ที่ผู้วิจัยยกร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

...1) ควรมีการเพิ่มวิชาเลือกดนตรี ให้มีทักษะการเล่นดนตรีเป็นอีกหนึ่งอย่าง โดยอาจจะบูรณาการครูและอุปกรณ์ดนตรีเพื่อมาเป็นวิชาเลือกหรือเสริมความสามารถได้
2) ควรส่งเสริมกีฬามวยไทย

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 1, 12 มีนาคม 2564)

...1) ต้องเกิดความไว้วางใจจากต้นสังกัด ชุมชน และผู้นำองค์กรในพื้นที่ รวมทั้งผู้ปกครอง เพื่อร่วมดำเนินการอย่างเสียสละจริงใจ 2) ต้องได้รับการสนับสนุนจากสื่ออย่างต่อเนื่อง (ป้องกัน Fake news/การบิดเบือน)

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 2, 12 มีนาคม 2564)

2.6 การประเมินผลเชิงนโยบาย

ความคิดเห็นของคณะบุคคลที่มีต่อการประเมินผลเชิงนโยบาย พบว่า การประเมินผลเชิงนโยบายที่ผู้วิจัยยกร่างขึ้น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

...1) ควรมีการสำรวจว่าเด็กในโครงการที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่กับเด็กที่ออกไปอยู่หอพัก มีพฤติกรรมและทัศนคติที่แตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา 2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีประโยชน์มหาศาล ทั้งคุณภาพชีวิตและความสุขขมั้นคงในพื้นที่ด้วย เพราะกีฬาทำให้คนรู้จักกติกา กติกาทำให้รู้จักวินัย สิ่งเหล่านี้จะทำให้คนมีทัศนคติที่คล้อยตามบรรทัดฐานของสังคม (Norm) คือ ทำตามวินัย ซึ่งผลที่เกิดขึ้น คือ ความสุขของพื้นที่ นอกจากนี้ การเล่นกีฬายังเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คนเราเมื่อเล่นกีฬาก็ต้องมีการฝึกซ้อม และหากมีสนามฝึกซ้อมก็จะมี การเข้ากลุ่มเข้าพวก มาทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 1, 12 มีนาคม 2564)

...พื้นที่ชายแดนยังมีปัญหาอีกหลายด้านที่ซับซ้อนและส่งผลกระทบต่อโครงการ ซึ่งอาจถือเป็นภัยคุกคามต่อตัวบุคคล ครอบครัวและชุมชน เช่น ยาเสพติด หนีสินนอกระบบ ภัยจากการหลอกลวงในสังคมออนไลน์ เป็นต้น

(ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ หมายเลข 1, 12 มีนาคม 2564)

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า สภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จำแนกประเด็นการศึกษา ออกเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ นโยบาย เป้าหมาย กระบวนการบริหาร การจัดการเรียนการสอน การอบรมและพัฒนาบุคลากร งบประมาณ และผลกระทบต่อโครงการ ในส่วนของการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ข้อ ได้แก่ นโยบาย โครงการเชิงนโยบาย วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย กลุ่มเป้าหมาย และพื้นที่ กลไกและมาตรการ และการประเมินผลเชิงนโยบาย ทั้งนี้ จากการประเมินผลข้อเสนอเชิงนโยบายจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 และ 4.46 ตามลำดับ และจากการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1. กีฬานอกจากเป็นเรื่องของการออกกำลังกายแล้ว ก็ยังมีประโยชน์ได้หลายอย่าง
2. ธรรมชาติของคนภาคใต้ ผู้ชายและผู้หญิงต่างทำกิจกรรมคนละรูปแบบ แต่พอมีกิจกรรม เช่น ดนตรี กีฬา ก็ทำให้เข้ามาร่วมกันได้ ซึ่งข้อดีของกีฬา คือ ไม่มีข้อห้ามทางศาสนา ในขณะที่ดนตรี เสี่ยงต่อข้อห้ามทางศาสนาอยู่หลายจุดเช่นกัน หากดึงคนเข้ามาก็จะช่วยเรื่องความมั่นคงได้
3. กีฬาควรเข้าไปในสถานศึกษาอย่างครอบคลุมและหลากหลาย ทุกประเภท ทุกรูปแบบ
4. เน้นการพัฒนาครูและโค้ช เพราะการเล่นกีฬาโดยไม่มีกติกาจะเกิดข้อเสียมากกว่าข้อดี กับอุปกรณ์การเล่นกีฬาต้องพร้อม
5. ด้านบุคลากร
  - 5.1 มีระเบียบปฏิบัติที่สามารถจ้างเป็นพนักงานราชการได้ คราวละ 4 ปี เพื่อเป็นการสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงในสายอาชีพของครู โค้ช และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน
  - 5.2 พัฒนาครูโดยเฉพาะครูผู้หญิงให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นและมีให้เพียงพอต่อการดูแลนักเรียน ผู้หญิง เนื่องจากสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนที่มีกีฬามักจะมีปัญหาเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศ
6. การมีส่วนร่วมและการพัฒนาเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในข้อเสนอเชิงนโยบาย
  - 6.1 ควรมีการเชื่อมโยงกับการกีฬาแห่งประเทศไทย คณะกรรมการโอลิมปิกแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมกีฬาต่าง ๆ เพื่อให้เครือข่ายเหล่านี้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ หารางวัล หรือสร้างแรงจูงใจ (incentive) เพื่อให้เด็กเยาวชนรู้สึกมีความภาคภูมิใจ และมีความเป็นสากลมากขึ้น
  - 6.2 ต้องเกิดความไว้วางใจจากต้นสังกัด ชุมชน และผู้นำองค์กรในพื้นที่ รวมทั้งผู้ปกครอง เพื่อร่วมดำเนินการอย่างเสียสละจริงจัง
  - 6.3 ต้องได้รับการสนับสนุนจากสื่ออย่างต่อเนื่อง (ป้องกัน Fake news/การบิดเบือน)

7. ควรสร้างและเพิ่มโอกาสด้านกีฬาให้กับคนพิการ โดยพิจารณาถึงศักยภาพการเรียนรู้ และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

8. ในด้านหลักสูตรควรมีการเพิ่มวิชาเลือกดนตรี โดยให้มีทักษะการเล่นดนตรีเป็นอีกหนึ่งอย่าง ซึ่งอาจจะบูรณาการครูและอุปกรณ์ดนตรีเพื่อมาเป็นวิชาเลือกหรือเสริมความสามารถได้ กับควรส่งเสริม กีฬามวยไทย

9. ควรมีการสำรวจว่าเด็กในโครงการที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่กับเด็กที่ออกไปอยู่หอพัก มีพฤติกรรมและทัศนคติที่แตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการศึกษา ต่อระดับอุดมศึกษา

10. การปรับกฎระเบียบที่ไม่มีความชัดเจนและการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอ ควรมีการดำเนินการในลำดับต้น ๆ

11. ผลกระทบของโครงการที่เกิดขึ้นมีประโยชน์มหาศาล ทั้งคุณภาพชีวิตและความสงบสุข มั่นคงในพื้นที่ เนื่องจาก

11.1 กีฬาทำให้คนรู้จักกติกา กติกาทำให้รู้จักวินัย สิ่งเหล่านี้จะทำให้คนมีทัศนคติ ที่คล้อยตามบรรทัดฐานของสังคม (norm) คือ ทำตามวินัย ซึ่งผลที่เกิดขึ้น คือ ความสงบสุขของพื้นที่

11.2 การเล่นกีฬาเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คนเราเมื่อเล่นกีฬาก็ต้องมีการฝึกซ้อม และหากมีสนามฝึกซ้อมก็จะมีกลุ่มเข้าพวก มาทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์

12. การบรรจุในแผนแม่บทหรือแผนในระดับชาติ โดยมีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา และนโยบายความมั่นคง จะมีคน เครื่องมือ เงิน และความต่อเนื่องของโครงการ ซึ่งจะช่วยเป็นหลัก ประกันความสำเร็จของโครงการ

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน และ 3) ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาจากการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จำนวน 15 คน และการสังเกตจากปรากฏการณ์จริงในพื้นที่ จากนั้น นำข้อมูลจากทั้ง 3 แหล่ง ทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) รายประเด็น และสามารถจำแนกประเด็นการศึกษา ออกเป็น 7 ประเด็น โดยในแต่ละประเด็นได้นำหลักการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) มาประยุกต์ใช้ร่วมด้วย ในส่วนของการนำเสนอข้อมูลใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive induction)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยผู้วิจัยได้ออกแบบข้อเสนอเชิงนโยบายจากการนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 หลอมรวมกับการวิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ และกรอบแนวคิดทางทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และในส่วนของการนำเสนอข้อมูลใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive induction)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยใช้แบบประเมินและการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความเป็นไปได้ และเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) รองนายกรัฐมนตรี 2) ประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา และ 3) ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content synthesis) และในส่วนของการนำเสนอข้อมูลใช้เทคนิคการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive induction)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการศึกษา สามารถแบ่งประเด็นจากการศึกษาออกเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบาย 2) เป้าหมาย 3) กระบวนการบริหาร 4) การจัดการเรียนการสอน 5) การอบรมและพัฒนาบุคลากร 6) งบประมาณ 7) ผลกระทบต่อโครงการ สรุปได้ดังนี้

1.1 นโยบาย

1.1.1 ความสอดคล้องด้านนโยบายภาครัฐ จุดแข็ง พบว่า นโยบายมีการบูรณาการระหว่างนโยบายภาครัฐที่ริเริ่มนโยบายและความต้องการของพื้นที่ โอกาส พบว่า นำนโยบายที่กำหนดจากภาครัฐสามารถแปลงสู่การปฏิบัติในพื้นที่อย่างเหมาะสม

1.1.2 การขับเคลื่อนนโยบายในพื้นที่ จุดแข็ง พบว่า ในการขับเคลื่อนนโยบายบูรณาการให้พื้นที่อย่างบูรณาการ ภาวะผู้นำของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งมีเครือข่ายผู้ปกครองในรูปแบบสมาคมและชมรมก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนนโยบาย จุดอ่อน พบว่า การบริหารงานบางครั้งมีช่องว่างในการบริหาร การสื่อสารนำนโยบายไปปฏิบัติ และความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ปกครองที่ยังมีข้อจำกัดทางกฎระเบียบและกฎหมาย โอกาส พบว่า สามารถนำไปปฏิบัติในพื้นที่เนื่องจากไม่ขัดกับหลักศาสนา รวมทั้ง มีเครือข่ายภายนอกมาสนับสนุน อุปสรรค พบว่า ข้อควรระวังเรื่องการแต่งกายตามหลักศาสนา รวมถึงการสนับสนุนด้านกีฬาของเครือข่ายยังไม่มากพอและต่อเนื่องในอนาคต

1.2 เป้าหมาย จุดแข็ง พบว่า มีเป้าหมายโครงการที่ชัดเจน สามารถพัฒนานักเรียนและเยาวชนให้สอดคล้องกับความถนัดความสนใจทางด้านกีฬาให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 กระบวนการบริหาร

1.3.1 การบูรณาการระหว่างสถานศึกษา จุดแข็ง พบว่า มีการบูรณาการระหว่างสถานศึกษาระดับมัธยมกับหน่วยงานระดับอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนในการเตรียมพร้อมในการจัดหาสถานที่เรียนในระดับอุดมศึกษาให้นักเรียนในโครงการ จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลด้านการศึกษาโดยตรง (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา) เพื่อให้สามารถรับนักเรียนในโครงการไปศึกษาด้านกีฬาต่ออย่างมืออาชีพ การสานต่อนโยบายระหว่างหน่วยงานผลิตนักกีฬากับหน่วยงานรับต่อยอดการศึกษา ขาดการประสานงานและรายงานผลการดำเนินการให้โครงการทราบอย่างเป็นระบบ ขาดการบูรณาการในการจัดเวทีการแสดงความสามารถของนักเรียนและนักศึกษาในระหว่างการเรียนรู้ในแต่ละระดับ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนในรุ่นต่อไป โอกาส พบว่า

มีนโยบายการสนับสนุนด้านกีฬาและการจัดแข่งกีฬาในระดับต่าง ๆ อุปสรรค พบว่า การยอมรับและคุณสมบัติหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่เอื้อต่อนักกีฬาในโครงการเพื่อเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาของแต่ละผู้จัด

1.3.2 ระบบข้อมูล จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการข้อมูลของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียน การแข่งขันกีฬา สาเหตุของความสำเร็จและความไม่สำเร็จการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานทราบ เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการ และพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.3.3 ระบบการดูแลนักเรียน จุดแข็ง พบว่า ระบบการดูแลนักเรียนได้เปิดให้นำหลักศาสนาอิสลามเข้าใช้ทำให้เกิดผลดีกับนักเรียน จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการข้อมูลของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียน การแข่งขันกีฬา สาเหตุของความสำเร็จและความไม่สำเร็จ เพื่อให้หน่วยงานในโครงการทราบ เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการ และพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.3.4 การประชาสัมพันธ์โครงการ จุดอ่อน พบว่า การประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในรูปแบบต่าง ๆ ยังไม่เป็นระบบ และต่อเนื่องเพียงพอต่อการรับรู้ของผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป และขาดการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบเพื่อเป็นการสนับสนุนโครงการให้เป็นที่สนใจกับองค์กรที่ต้องการเข้ามาสนับสนุนโครงการในรุ่นต่อไป

1.3.5 การรายงานผลโครงการ จุดอ่อน พบว่า ขาดการบูรณาการ ด้านการรายงานผลโครงการ/การประเมินผลโครงการ/การวิเคราะห์และปรับปรุง พัฒนาโครงการต่อไป

1.3.6 การกำกับติดตามต่อเนื่อง จุดแข็ง พบว่า มีกระบวนการกำกับติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องจากหน่วยต้นสังกัด และมีการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกัน จุดอ่อน พบว่า ระบบการกำกับและติดตามยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน ทำให้จัดลำดับการประเมินไม่ตรงความจริง

1.3.7 การขยายผลโครงการ จุดอ่อน พบว่า ยังไม่ครอบคลุมถึงโรงเรียนเอกชน

1.3.8 ความต่อเนื่องโครงการ จุดอ่อน พบว่า ขาดความต่อเนื่องการกิจกรรมการแข่งขันในลักษณะปีต่อปี เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วม และมีเป้าหมายในเตรียมตัวฝึกซ้อมในการเข้าร่วมการแข่งขันในแต่ละปี

1.3.9 สิ่งต้องการพัฒนา (ด้านแนะแนว และส่งเสริมอาชีพ) จุดอ่อน พบว่า การแนะแนวด้านการส่งเสริมอาชีพทางการกีฬาให้กับนักเรียนยังไม่ชัดเจน ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการแนะแนวให้นักเรียนทุกโรงเรียน

1.4 การจัดการเรียนการสอน

1.4.1 การออกแบบการเรียนรู้ จุดแข็ง พบว่า มีตัวอย่างการจัดหลักสูตรการจัดการเรียนสอนที่ประสบผลสำเร็จของโรงเรียนในโครงการ สามารถนำมาเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นได้ มีการให้ความสำคัญกับการเรียนทางสายสามัญให้การดูแลในการสอนเสริม การสอบซ่อมกับเด็ก

มีรายวิชา IS ในบางโรงเรียน มีการสอนอิสลามศึกษา ซึ่งข้อดีในการเพิ่มความสามารถทางการคิดให้กับผู้เรียน มีระบบการประเมินผลการเรียนเหมือนกันทุกโรงเรียน โดยใช้ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปรับปรุงล่าสุด พุทธศักราช 2560 จุดอ่อน พบว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน จึงทำให้ผลลัพธ์ที่ได้มีความแตกต่างกัน กระบวนการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการบริหารโรงเรียน อยู่ในลักษณะโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ที่ต้องคำนึงถึงประเด็นการใช้ทรัพยากรการบริหาร ที่ร่วมกันกับโรงเรียนใหญ่ การเรียนการสอน ยังคงใช้วิชาสามัญร่วมกันกับการศึกษา ซึ่งไม่ได้จัดเป็นห้องเรียนพิเศษ และมีครูอิสลามศึกษา การเรียนการสอน ไม่เอื้อต่อปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวและยังไม่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม รายวิชา IS ที่มีอยู่ไม่ได้กำหนดในการเรียนรู้ในทุกโรงเรียน และไม่ต่อเนื่องการจัดให้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการของนักเรียนในลักษณะที่ให้นักเรียนทราบผลและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวของตน จนกว่าตนเองจะพอใจ ยังไม่ครอบคลุมทุกโรงเรียน

1.4.2 สมรรถนะของผู้เรียน จุดแข็ง พบว่า โรงเรียนสนับสนุนในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในทุกระดับตามกำลังความสามารถของนักเรียน และเป็นทดสอบสมรรถนะของนักเรียนในด้านกีฬาควบคู่ไปด้วย และบางโรงเรียนสามารถนำโค้ช/ครูผู้สอน ที่มีศักยภาพในระดับอาชีพ/มีความสามารถปลูกเร้าและจูงใจเด็กให้กำหนดเป้าหมายของชีวิตเป็นนักกีฬาอาชีพได้

1.4.3 อุปกรณ์การเรียนการสอน/ฝึกซ้อม จุดแข็ง พบว่า มีสถานที่อาคารหอพัก/ห้องน้ำ เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในโครงการ มีนักโภชนาการประจำโรงเรียนทำให้น่าเชื่อถือในเรื่องการจัดโภชนาการสำหรับนักกีฬา มีความร่วมมือของผู้ปกครองที่เข้ามาช่วยทำอาหาร มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่เข้ามาช่วยทำอย่างสม่ำเสมอ มีสนามกีฬาเพียงพอรองรับนักเรียนในโครงการ มีรถส่วนกลาง/รถประจำโครงการใช้เพียงพอตามความเหมาะสม มีการกำหนดกิจกรรมประจำวันของนักเรียนอย่างชัดเจน และเสริมด้วยกิจกรรมพิเศษในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาฝึกทักษะชีวิตให้กับนักเรียน แต่มีข้อสังเกตได้แก่ มาตรฐาน/การบำรุงรักษาอาคารหอพัก/ห้องน้ำยังไม่พบระบบการจัดการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และเรื่องมาตรฐาน/การบำรุงรักษาสวนกีฬาและอุปกรณ์ในการฝึกซ้อม ยังไม่พบว่า มีระบบบริหารการจัดการที่ชัดเจน และเรื่องมาตรฐาน/การบำรุงรักษาและการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ ยังไม่พบว่ามีระบบบริหารการจัดการที่ชัดเจน

1.5 การอบรมและพัฒนาบุคลากร

1.5.1 การพัฒนาครู/โค้ช จุดแข็ง พบว่า มีการพัฒนาครูผู้กีฬา/โค้ชในโครงการ โดยใช้มาตรการของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทำให้มีความเข้าใจในเป้าหมายของโครงการร่วมกัน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

1.5.2 ขวัญ กำลังใจครูและโค้ช จุดอ่อน พบว่า การจ้างครูกีฬา/โค้ชในโครงการ เป็นแบบจ้างเหมาเกิดความไม่มั่นคงในอาชีพเพราะลักษณะการจัดจ้างเป็นการจ้างเหมาทำงาน ไม่ใช่ การจ้างบุคลากรปฏิบัติงานจะทำให้ขาดความคงอยู่ในงานขาดขวัญกำลังใจ และขาดการวางแผน ในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของครูกีฬา/โค้ช

1.6 งบประมาณ จุดอ่อน พบว่า แผนงานในการสนับสนุนงบประมาณด้านครูผู้สอน/โค้ช กีฬา อุปกรณ์ ครูพี่เลี้ยง การบำรุงรักษาหอพัก ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยังไม่ชัดเจน ไม่มีแผนงาน สนับสนุนงบประมาณในการจัดพื้นที่แสดงความสามารถทางการกีฬาให้กับนักเรียน ไม่มีแผนงาน สนับสนุนงบประมาณ เพื่อใช้ในการต่อยอดให้กับนักเรียนเมื่อเห็นว่ามีแนวโน้มที่สามารถสนับสนุน ให้ไปถึงนักกีฬาระดับอาชีพได้

1.7 ผลกระทบต่อโครงการ

ผลกระทบต่อโครงการเป็นผลกระทบด้านบวก ได้แก่ การพัฒนาคุณลักษณะ การเป็นผู้นำ ความสนใจของชุมชน/หมู่บ้าน การตื่นตัว รัก สามัคคีกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงาน วงการกีฬา ความมั่นคง ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.7.1 พัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำ จุดแข็ง พบว่า นักเรียนในโครงการได้รับการฝึกฝนให้มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม ควบคู่ไปกับการมีทักษะด้านกีฬาและวิชาการ ที่พอเหมาะ ทำให้สังคมมีคนดี มีคุณภาพ และมีความสุขเพิ่มขึ้น เด็กที่เข้าโครงการจะให้ความสนใจ กับกีฬา การเรียนมากขึ้น และไม่มีเวลาดูสิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยต่อชุมชน คือ ยาเสพติด หรือการมั่วสุม

1.7.2 ครอบครัว จุดแข็ง พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดของครอบครัว ของนักเรียน เนื่องจากสามารถช่วยเหลือให้ครอบครัวลดค่าใช้จ่าย และยังสามารถให้นักเรียนต่อ ในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ครอบครัวมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.7.3 ความสนใจของชุมชน/หมู่บ้าน จุดแข็ง พบว่า ประชาชน ชุมชน รอบโรงเรียน ในความสนใจ และติดตามการดำเนินการ พร้อมให้ความร่วมมือกับโครงการ มีส่วนร่วมให้การสนับสนุน การเข้าร่วมการแข่งขันทั้งให้พื้นที่ และนอกพื้นที่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการแข่งขันกีฬา ในรูปแบบต่าง ๆ ของประชาชนและชุมชนทำให้เกิดความรักสามัคคี ส่งผลต่อความมั่นคงในพื้นที่ อย่างยั่งยืน จุดอ่อน การขยายพื้นที่ในการแข่งขันกีฬาของนักเรียน ยังไม่มีแผนการสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ ที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินด้วย

1.7.4 การตื่นตัว รัก สามัคคีกับผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงาน จุดแข็ง พบว่า เกิดการ ตื่นตัว เกิดความรักสามัคคีกันทั้งระดับโรงเรียน ประชาชน ผู้ปกครอง ชุมชนรอบโรงเรียน ครู อาจารย์ โค้ช ข้าราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามาสนใจ มีส่วนร่วม และสนับสนุนด้านกีฬา กับ นักเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.7.5 วงการกีฬา จุดแข็ง พบว่า โครงการช่วยเพิ่มปริมาณนักกีฬาและพัฒนาความเป็นเลิศด้านกีฬาให้แก่แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา และเพิ่มศักยภาพทางการกีฬาให้แก่วงการกีฬาระดับชาติ

1.7.6 การพัฒนาและความมั่นคงของพื้นที่ จุดแข็ง 1) กีฬาเป็นแรงจูงใจให้เด็กเข้ามาเรียนในโรงเรียนภาครัฐ โดยใช้การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเป็นเครื่องมือผ่านเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ หรือเป็นแรงจูงใจเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษาที่มีความรัก ความเมตตา ความอบอุ่น เป็นกลไกดำเนินการ 2) โครงการสร้างความมั่นคงในพื้นที่ ด้วยนักเรียนได้โอกาสเรียนรู้ร่วมกัน อยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตอบโจทย์การพัฒนาหุบเขาเพราะนักเรียนได้เรียนตามความถนัด ความชอบของตน และยังตอบโจทย์ความมั่นใจของผู้ปกครองเพราะนักเรียนได้พัฒนาสุขภาพทางไกล ยาเสพติดและการสร้างควมมีวินัยในตนเอง

2. ผลการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน มีองค์ประกอบ 6 ข้อ ดังนี้

2.1 นโยบาย คือ จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติผ่านกระบวนการทางการกีฬา เพื่อนำไปสู่การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชนตามแนวชายแดน โดยมีนโยบายเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ 15 ประเด็น เช่น พัฒนาระบบการสื่อสารสาธารณะ พัฒนาขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษา ครู และโค้ช สร้างเครือข่ายและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ปรับกฎระเบียบที่ยังไม่ชัดเจน ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอ พัฒนาระบบการแนะแนวในการศึกษาต่อและฝึกอาชีพ เป็นต้น

2.2 โครงการเชิงนโยบาย คือ โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดน

2.3 วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อ 1) ใช้การศึกษาและการกีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชาติ 2) เป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนในพื้นที่ให้มีความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา และ 3) เป็นการสร้างสมรรถนะในการใช้ชีวิตและการมีสุขภาพที่ดีตลอด จนการมีคุณลักษณะเชิงนักกีฬาของบุคคลในอันที่จะสร้างความสงบสุขและความมั่นคงของชาติผ่านสภาวะของการมีและใช้ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำและการมีอาชีพ นอกเหนือไปจากการมีความรู้ในเชิงวิชาการที่เป็นการสร้างความสามารถในการมีและใช้ทักษะชีวิตอยู่ในพื้นที่ส่วนหลังหรือพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลจากแนวชายแดน

2.4 กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ ได้แก่ 1) กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กที่มีภูมิภานาอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดนและพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือพื้นที่จังหวัดชายแดน รวมถึงพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.5 กลไกและมาตรการ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับนโยบาย 2) ระดับการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบาย และ 3) ระดับปฏิบัติการในพื้นที่

2.6 การประเมินผลเชิงนโยบาย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลลัพธ์ และ 4) ด้านผลกระทบ

3. ผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติของข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน พบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 และ 4.46 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายข้อ พบว่า

1. ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกข้อ
2. ผลการประเมินด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีบางประเด็นที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) กลไกและมาตรการระดับนโยบายในประเด็นย่อยการสร้างความเข้าใจ สื่อสารในเจตนาและเป้าหมายของการบริหารจัดการของนโยบายการจัดการศึกษา 2) กลไกและมาตรการระดับการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายในประเด็นย่อยการบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณและกระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่ร่วมกัน และการพัฒนาวัสดุ/อุปกรณ์ให้เอื้อต่อการจัดโครงการ 3) การประเมินผลเชิงนโยบายด้านปัจจัยนำเข้า 4) การประเมินผลเชิงนโยบายด้านผลลัพธ์ในประเด็นย่อยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการมีอาชีพ และ 5) การประเมินผลเชิงนโยบายในประเด็นย่อยความสงบสุขและความมั่นคงในพื้นที่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผล แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน 2) การพัฒนาระบบการจัดการทำข้อเสนอเชิงนโยบาย และ 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

1.1 กรอบความคิดในการกำหนดนโยบาย

เนื่องจากข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น มีกรอบคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” ในพื้นที่ตามแนวชายแดน ผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่ใช้กีฬาเป็นฐาน “คน” ที่กล่าวถึง เป็นโอกาสของคนไทยในอนาคต และอยู่ร่วมกับคนไทยในแผ่นดินได้ อย่างสงบสุขและสันติ ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว ต้องสร้างความเสมอภาค ความชอบธรรม ความเป็นธรรมให้กับ “คนในพื้นที่ชายแดน” เพื่อหล่อหลอมคนต่างวัฒนธรรมให้อยู่ร่วมกันเหมือนเป็นคนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน และอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่ใช้กีฬาเป็นฐาน ตลอดจนถึงยกระดับคุณภาพชีวิต และสร้างจิตสำนึกของ “ความเป็นคนไทย” และ “ความรักในแผ่นดินไทย” ให้กับคนที่ไม่ใช่คนไทยแต่อยู่ในแผ่นดินไทย ด้วยใช้กลไกการศึกษาบูรณาการทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ว่า

...“ในหลักการ การกีฬาเป็นสิ่งที่มีความประสงค์พื้นฐานที่จะส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรง และสามารถที่จะแสดงฝีมือในเชิงกีฬาเพื่อความสามัคคี และเพื่อให้คุณภาพของมนุษย์ที่ดีขึ้นมาเวลานี้การกีฬาก็นับว่ามีความสำคัญในทางอื่นด้วย คือ ในทางสังคมทำให้ประเทศชาติได้หันมาปฏิบัติสิ่งที่มีประโยชน์มีสุขภาพของร่างกายและของจิตใจ ทำให้สามารถที่จะอยู่เป็นสังคมอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญของบ้านเมือง และโดยเฉพาะในการกีฬาระหว่างประเทศก็ได้เพิ่มความสำคัญกับมนุษย์อื่น ซึ่งอยู่ในประเทศอื่น ฉะนั้นกีฬาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชีวิตของแต่ละคนและชีวิตของบ้านเมือง ถ้าปฏิบัติอย่างถูกต้อง หมายความว่า อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถก็จะนำชื่อเสียงแก่ตน ประเทศชาติ ถ้าปฏิบัติกีฬาด้วยความเรียบร้อย ด้วยความสุภาพ ก็ทำให้มีชื่อเสียงเหมือนกัน และจะส่งเสริมความสามัคคีในประเทศชาติ”

(พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน, 28 มีนาคม 2530)

1.2 นโยบาย

นโยบายที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติผ่านกระบวนการทางการกีฬาเพื่อนำไปสู่การศึกษาต่อและการมีงานทำของเยาวชนตามแนวชายแดน ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กล่าวคือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และการดำเนินยุทธศาสตร์ชาติใน 2 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) นอกจากนี้ นโยบายการนำกีฬามาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาในครั้งนี้ ยังมีเป้าหมายที่จะใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสให้แก่เยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนได้มีการศึกษาที่สูงขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตตนเองและครอบครัวด้วยการสร้างรายได้เลี้ยงชีพ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของกีฬาในมิติต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 มิติกีฬาเพื่อสุขภาพ เป็นมิติของการส่งเสริมกีฬา เพื่อการออกกำลังกายและก่อให้เกิดสุขภาวะที่ดีของเด็กและเยาวชน จนเป็นวิถีชีวิตในการออกกำลังกาย

1.2.2 มิติกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ เป็นมิติกีฬาที่มีพื้นฐาน เพื่อสร้างความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา ความสามัคคี รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งกายและจิตใจ และเป็นมิติที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความสำเร็จในการแข่งขันกีฬา ทั้งของตนเองและของคนทั้งชาติ ในทุกระดับความสำเร็จของนักกีฬาจะนำไปสู่ความมีชื่อเสียงและความเจริญในด้านต่างๆ ของประเทศ

1.2.3 มิติกีฬาเพื่อการอาชีพ เป็นมิติกีฬาที่มุ่งเน้นการแพ้ชนะจากการแข่งขัน เป็นมิติที่มุ่งพัฒนาให้คนมีความอดทนมุ่งมั่นและรับผิดชอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งจากการแข่งขัน ความมีชื่อเสียง และผลตอบแทนที่ได้จากการแข่งขัน

1.3 วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย

วัตถุประสงค์ของข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้การศึกษาและการกีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชาติ พัฒนาศักยภาพกำลังคนในพื้นที่ให้มีความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกีฬา และสร้างสมรรถนะในการใช้ชีวิตและการมีสุขภาวะที่ดีตลอด จนการมีคุณลักษณะเชิงนักกีฬาของบุคคลในอันที่จะสร้างความสงบสุขและความมั่นคงของชาติผ่านสภาวะของการมีและใช้ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำและการมีอาชีพในพื้นที่ส่วนหลังหรือพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลจากแนวชายแดน สอดคล้องกับ Coakley (2011) กล่าวไว้ว่า กีฬาก่อให้เกิดการพัฒนา หรือ Sport contributes to development เป็นตัวช่วยที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนในการสร้างสามัญสำนึกแห่งความดีที่สำคัญ (Essential goodness) ในขณะที่

Purkey, & Novak (2008) เห็นว่า การเรียนรู้ตามความถนัดความสามารถอย่างมีความสุขโดยใช้กีฬาเป็นเครื่องมือ นั้น ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์สังคม จิตวิญญาณ และตระหนักกว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ (able) เป็นผู้ที่มีคุณค่าในตนเอง (valuable) มีความรับผิดชอบ (responsible) และสามารถนำศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกมาพัฒนาจนถึงขีดสุด ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานจึงเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนแบบองค์รวม ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม สามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ โดยสร้างและพัฒนานักกีฬาของชาติให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันในระดับต่าง ๆ เพื่อสร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และเกียรติภูมิของประเทศชาติให้ทัดเทียมกับนานาชาติ หรือต่อยอดไปสู่การมีอาชีพทางการกีฬาอย่างเต็มตัว สามารถสร้างรายได้จากความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์เพื่อการดูแลชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัวและชุมชน อีกทั้ง กีฬายังเป็นเครื่องมือในการรวมจิตใจ สร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ

1.4 กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา หรือการประกอบอาชีพอื่น ๆ ตามความสามารถของนักเรียน อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (United Nation, 2015) และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเน้นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเสมอกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดารและยากจนและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ การจัดให้มีมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การสนับสนุนกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับจังหวัด การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความรู้และนวัตกรรมของคนทุกกลุ่ม รวมถึงระบบการติดตามสนับสนุนและประเมินผลเพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

1.5 กลไกและมาตรการ

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น กำหนดกลไกและมาตรการ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับนโยบายเป็นการขับเคลื่อนจากหน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ รัฐบาลและกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการดำเนินกิจกรรมสำคัญ เช่น การสร้างความเข้าใจและสื่อสาร

นโยบาย การสนับสนุนการจัดทำแผนงานและงบประมาณ การปรับปรุงกฎหมายระเบียบข้อบังคับ การกำหนดกรอบอัตรากำลัง และการแสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2) ระดับการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบายเป็นการขับเคลื่อนจากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและหน่วยงานสนับสนุนในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์ประสานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการดำเนินกิจกรรมสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมและการพัฒนา การบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณและกระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่ร่วมกัน การพัฒนาวัสดุ/อุปกรณ์ให้เอื้อต่อการจัดโครงการในพื้นที่ และการกำกับติดตาม ระบบการส่งต่อนักเรียน และการประเมินผลรวมถึงผลสัมฤทธิ์และคุณภาพชีวิตของนักเรียน และ 3) ระดับปฏิบัติการในพื้นที่การขับเคลื่อนจากสถานศึกษา โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ เช่น กำหนดแนวทางการบริหารโครงการตามนโยบาย การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การคัดเลือกนักเรียน การดูแลสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความเพียงพอและเหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนรู้และการกีฬา การประเมินผล การดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของนักเรียน การพัฒนาระบบการแนะแนวและการส่งต่อ การสร้างเครือข่าย ความเข้มแข็งของสมาคมผู้ปกครอง หน่วยงาน/สโมสร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นต้น สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2562) ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไทย พบว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าวควรจัดทำเป็น 3 ระดับ คือ

1) ยุทธศาสตร์ระดับรัฐบาลส่วนกลาง มีแนวทางดำเนินงาน 4 ประเด็น ได้แก่ เร่งรัดและพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายที่ไปสู่การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง สร้างความต่อเนื่องในการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และสร้างกลไกในการติดตามและประเมินนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา 2) ยุทธศาสตร์ระดับหน่วยงานจัดการศึกษาในพื้นที่ มีแนวทางดำเนินงาน 4 ประเด็น ได้แก่ สร้างความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา สร้างกลไกการนำนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ บริหารแผนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และสร้างกลไกในการติดตามและประเมินแผนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และ 3) ยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษาทุกประเภทและทุกสังกัด มีแนวทางดำเนินงาน 4 ประเด็น ได้แก่ สร้างความตระหนักในการรับกระจายอำนาจการจัดการศึกษา สร้างความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา บริหารแผนปฏิบัติการการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา และสร้างกลไกในการติดตามและประเมินแผนปฏิบัติการการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา

เมื่อพิจารณาประเด็นความสอดคล้องของงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า

1. ระดับนโยบายหรือระดับรัฐบาล มีประเด็นที่สอดคล้องกัน คือ การปรับปรุงกฎหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของกระทรวงที่จะต้องพิจารณาตรวจสอบกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานว่ามีความสอดคล้องหรือเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศหรือไม่

2. ระดับการขับเคลื่อนนโยบายหรือระดับหน่วยงานจัดการศึกษาในพื้นที่ มีประเด็นที่สอดคล้องกันทั้งในด้านการสร้างความพร้อม ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นได้เสนอให้มีการเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรและวัสดุ/อุปกรณ์ให้เอื้อต่อการจัดโครงการตามนโยบายด้านการสร้างกลไกการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น ได้เสนอให้มีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมด้านการบริหารแผน ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น ได้เสนอให้มีการบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณและกระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่ร่วมกัน และการติดตามประเมินผลซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นได้เสนอให้มีการกำกับติดตาม ระบบการส่งต่อนักเรียน และการประเมินผลรวมถึงผลสัมฤทธิ์และคุณภาพชีวิตของนักเรียน

3. ระดับปฏิบัติการในพื้นที่หรือระดับสถานศึกษา มีประเด็นที่สอดคล้องกัน ในด้านสร้างความพร้อม ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นได้เสนอให้มีกิจกรรมการคัดเลือกนักเรียน การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และการดูแลสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความเพียงพอและเหมาะสม ด้านการบริหารซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นได้เสนอให้มีกิจกรรมการกำหนดแนวทางการบริหารโครงการตามนโยบาย การดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของนักเรียน การพัฒนาระบบการแนะแนวและการส่งต่อ การสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของสมาคมผู้ปกครอง หน่วยงาน/สโมสร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รวมทั้งมีระบบการติดตามประเมินผลเช่นเดียวกัน

1.6 การประเมินผลเชิงนโยบาย

ข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น กำหนดการประเมินผลเชิงนโยบาย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลลัพธ์ และ 4) ด้านผลกระทบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งการประเมินผลเชิงนโยบายดังกล่าว เป็นหนึ่งในวิธีการที่นิยมปฏิบัติ คือ การประเมินผลด้วยระบบวิเคราะห์ (Analytical evaluation) เป็นการประเมินผลซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าออกไปเป็นผลผลิต (Outputs) และได้ผลผลิตออกมา การประเมินผลระบบนี้ได้นำเอาหลักการวิจัยมาดัดแปลงให้ง่ายเข้า เพื่อมิให้เสียเวลางบประมาณ และแรงงานมากเกินไป การเก็บข้อมูลไม่ละเอียดเท่ากับการประเมินผลด้วยวิธีวิจัย แต่ก็สามารถ

จะให้ข้อมูลเพียงพอที่ผู้ประเมินจะเห็นสภาพที่แท้จริงตามที่ต้องการได้โดยปกติแล้ว (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2540 อ้างอิงใน สัญญา เคนาภูมิ, 2560, หน้า 40)

2. การพัฒนากระบวนการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

การพัฒนากระบวนการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ Dror (1973) ในการก่อรูปนโยบาย ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การประมวลค่านิยม (Processing values) การประมวลสภาพจริง (Processing reality) การประมวลปัญหา (Processing problems) การสำรวจ ประมวลและพัฒนาทรัพยากร (Surveying, processing and developing resources) การออกแบบประเมิน และทบทวนการออกแบบระบบการดำเนินงานนโยบาย (Designing, evaluating and redesign the policy making system) การระบุปัญหา ค่านิยมและทรัพยากร (Allocating problems, values and resources) และการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานนโยบาย (Determining policy making strategy จะเห็นได้ว่าในขั้นตอนแรกของการประมวลค่านิยมได้ดำเนินการทบทวนประเด็นยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายนี้ยึดหลักการจัดการศึกษาตามศักยภาพผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ สร้างโอกาสทางการศึกษาและการมีงานทำ รวมถึงการศึกษาเพื่อความมั่นคง ขั้นตอนต่อมา คือ การประมวลสภาพจริงและการประมวลปัญหา ได้มีการศึกษาสภาพและบริบทของการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้โครงการนำร่อง คือ โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสังเกตปรากฏการณ์ในพื้นที่จริง ในขั้นตอนของการออกแบบ และระบุปัญหานั้น อาศัยหลักการการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ในการจำแนกประเด็นในการศึกษาออกเป็น 7 ประเด็น และนำไปสู่การกำหนดแนวทาง/กลยุทธ์ที่สำคัญในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึง มีดังนี้

3.1 หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนโดยใช้กีฬาเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศและต่อยอดความสำเร็จในระดับอาชีพ ซึ่งจะเป็นหลักสูตรที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-based Learning) เป็นสำคัญ โดยมีการพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบการเรียนวิชาเดียวต่อเนื่อง (Block Course) กิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่สร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือ Active Learning หรือเป็นแบบ Project Based Learning และใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพทางกีฬา สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา

ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาในด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะแบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะ คุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาหรือโครงการเป็นฐาน ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคม ต่อยอดพื้นฐานทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าระดับสูง เน้นทักษะความเป็นผู้นำ รวมทั้งส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพและฝึกประสบการณ์อย่างเข้มข้นในด้านความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้สร้างความรู้จากปฏิบัติการเชิงวิจัยทั้งในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นนวัตกรรมทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์และโครงการ ความร่วมมือปฏิบัติการวิจัยในระดับชุมชนเชื่อมโยงกับพหุวัฒนธรรม และบริบทของชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2564)

3.2 บุคลากรทางการศึกษา

3.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำ มีความมุ่งมั่น และมีความเข้าใจในเจตนาของนโยบายว่า เป็นการจัดการศึกษาตามนโยบาย ไม่ใช่การสอนพลศึกษาหรือนำกีฬา มาสอนให้กับเด็ก แต่เป็นการฝึกทักษะกีฬาให้กับเด็กเพื่อที่เด็กจะได้นำไปใช้ในการสร้างอาชีพของตนในอนาคต มีความสามารถสรรหาและธำรงรักษาครูกีฬา โค้ช หรือบุคลากรสนับสนุน เช่น นักกายภาพ นักโภชนาการที่มีความสามารถให้คงอยู่กับสถานศึกษา รวมถึงประสานงานและทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนได้เป็นอย่างดีเพื่อสร้างเครือข่ายต่าง ๆ ในการสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของสถานศึกษา สอดคล้องกับ Swrgiovanni, & Carver (1980) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องแสดงความเป็นผู้นำใน 3 ประการ ได้แก่ 1) พฤติกรรมของผู้บริหาร ซึ่งต้องแสดงพฤติกรรม 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมมุ่งมั่น และพฤติกรรมมุ่งคน 2) พัฒนาคณะอื่น คือ การพัฒนาคนที่จะต้องพัฒนา คือ ผู้เรียน และผู้สอน โดยพัฒนาทั้งระดับความสามารถและจิตใจให้ได้ตามระดับที่พึงปรารถนาแล้ว ย่อมเชื่อได้ว่าสถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายได้ และ 3) หน้าที่ผู้นำของกลุ่ม จะต้องแสดงบทบาทใน 2 ประการ คือ บทบาทในการปฏิบัติการกิจของกลุ่ม และบทบาทในการสร้างกลุ่ม นอกจากนี้ ทิฆัมพร สมพงษ์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้หลักการบริหารที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบในการบริหารสถานศึกษา คือ ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรและ

การเรียนการสอน และการมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับในความหลากหลายของอัตลักษณ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม

3.2.2 ครูกีฬา โค้ช และบุคลากรสนับสนุน (นักกายภาพและนักโภชนาการ) ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งด้านวิชาการและกีฬา และเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพการงาน เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ และธำรงรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพให้คงอยู่กับสถานศึกษา ทั้งนี้ ลูกซ์ และบาร์ตเลตต์ (2561) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจหลัก ๆ ในการให้คนอยู่กับองค์กร ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ในองค์กร หัวหน้างานที่น่าเคารพ ค่าตอบแทนที่ยุติธรรม ความสัมพันธ์ในการทำงาน และงานที่มีความหมาย ในขณะที่ สุธินี ฤกษ์ขำ (2563) ได้สรุปแนวทางการดำเนินการในการส่งเสริมความพึงพอใจ ในงานและพฤติกรรมเชิงบวก ได้แก่ การทำให้งานน่าสนใจ ท้าทายความสามารถ การดูแลสนับสนุน ให้มีโอกาสเจริญเติบโตในหน้าที่การงาน การให้ความสำคัญต่อความยืดหยุ่นภายในองค์การ การส่งเสริมให้ผู้บริหารดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติงาน การปฏิบัติต่อพนักงาน อย่างให้เกียรติ เป็นธรรม การดูแลอย่างเท่าเทียม การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์การ การส่งเสริมวัตถุประสงค์หลักและพันธกิจที่โดดเด่นขององค์กรที่นอกเหนือไปจากการสร้าง ผลตอบแทนทางการเงิน การดูแลระดับผลตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เป็นธรรม

3.3 ความพร้อมด้านทรัพยากร ได้แก่ อาคารเรียน หอที่พัก วัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ การกีฬา ต้องมีความเพียงพอ เหมาะสม ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพทางด้านกีฬา สอดคล้องกับมยุรี อนุมานราชชน (2549) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งเวลาและทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ เป็นหนึ่งในปัจจัยที่จะนำนโยบายสู่การปฏิบัติบรรลุผล และศุภชัย ยาวะประภาษ (2550) ได้กล่าวถึงปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ 8 ประการ โดยเห็นว่าความพร้อมของทรัพยากร ได้แก่ การสนับสนุนด้านการเงินเพียงพอ กำลังและคุณภาพของเจ้าหน้าที่ ปัจจัยทางด้านบริการ เช่น วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้มีเพียงพอหรือไม่ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

3.4 ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูล ต้องมีระบบข้อมูลที่ครอบคลุมองค์ประกอบ พื้นฐานของการจัดการศึกษา ทั้งข้อมูลในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผู้เรียน ครู หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนระบบการดูแลนักเรียน ระบบการแนะแนว ระบบการส่งต่อนักเรียนจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังระดับอุดมศึกษา ระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียน รวมถึงการกำกับ ติดตาม รายงานและประเมินผลโครงการตามนโยบาย โดยพิจารณาจากนักเรียนเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ สอดคล้องกับ สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ และคณะ (2546) กล่าวว่า การบริหารของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนและบริหารสถานศึกษา 2) ข้อมูล

และสารสนเทศเป็นพื้นฐานหรือปัจจัยหลักในการตัดสินใจด้วยหลักเหตุผล 3) ข้อมูลสารสนเทศเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารนำไปใช้ในการวินิจฉัยสั่งการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา 4) ข้อมูลสารสนเทศทำให้พัฒนาภาระงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนโดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนปรับภาษาเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้หรือเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น และ 5) ข้อมูลสารสนเทศบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา กับสิ่งอื่น เพราะการศึกษามีความสัมพันธ์กับด้านเศรษฐกิจและสังคม ช่วยทำให้ประเมินสถานการณ์การพัฒนาการศึกษาได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

3.5 การวัดและประเมินผล เพื่อให้การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ ดังนั้น การวัดและประเมินผลจะใช้การตัดสินคุณค่าผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจประเมินทั้งผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร โครงการ กิจกรรมของโรงเรียน หรือใช้การประเมินผลงานหรือการปฏิบัติ (Performance Assessment) และการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) สอดคล้องกับแนวทางการประเมินผลผู้เรียนตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กล่าวคือ ระบบการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (personalized learning) และสามารถสะท้อนสมรรถนะของผู้เรียนได้ตามบริบทของสถานศึกษา (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2564) นอกจากนี้ ศศิธร บัวทอง (2560) ยังเห็นว่า การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ เน้นการปฏิบัติจริง บูรณาการวิธีการประเมิน และใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดและประเมินผล และนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน

3.6 การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย โดยให้ความสำคัญกับการแสวงหาความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย เช่น การจัดทำข้อตกลง (Memorandum of Understanding: MOU) การจัดตั้งสมาคมหรือชมรม การสร้างความสัมพันธ์อันดีและการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน รวมถึงการสื่อสารประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับ มนต์นภัส มโนการณ (2561) ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based education) ที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ เป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมีการกระจายอำนาจให้จังหวัดเป็นผู้จัดการศึกษา อาจดำเนินการในรูปแบบของ “สภาการศึกษา” ที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วน มีอิสระและอำนาจในการกำหนดและตัดสินใจ ร่วมออกแบบการพัฒนาการศึกษา สนับสนุน ตลอดจน

ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษาและร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัด ในขณะที่อมรวิชัย นาคทรพร และคณะ (2550) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ พบว่า บทเรียนสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ คือ การอาศัย “พลังเครือข่ายครู” เป็นผู้นำการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภายใต้การรวมพลังกันและสนับสนุนของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำศาสนา รวมถึงแรงหนุนจากนักวิชาการภายนอก เครือข่ายการเรียนรู้ตลอดจนการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงพลังจากครอบครัวและชุมชนที่ถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญยิ่งต่อการรวมกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การศึกษาระดับพื้นที่ (area-based strategy) ให้เป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการเจริญงอกงามอย่างมั่นคงของเด็ก ๆ ในท้องถิ่นต่อไป นอกจากนี้ รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย และคณะ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ปัจจัยด้านเครือข่ายเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ประกอบด้วย 9 ตัวแปร เรียงลำดับชื่อตัวแปรตามค่า Factor Loading ดังนี้ มีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการทำงานของครู (.690) มีการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่าย (.686) มีการร่วมเผยแพร่การจัดการกระบวนการเรียนรู้สะเต็มศึกษาระหว่างเครือข่าย (.649) มีการร่วมเรียนรู้การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาระหว่างเครือข่าย (.584) มีการขยายผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาสู่โรงเรียนเครือข่าย (.545) มีโรงเรียนแกนนำคอยช่วยเหลือในการจัดการกระบวนการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (.542) ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกและชุมชน (.525) สนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาของครู (.491) มีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และเครือข่าย (.476)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ระดับนโยบาย

1.1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการกีฬา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ในการกำหนดนโยบายและวิธีทำงานให้เป็นไปในลักษณะเชิงบูรณาการและคำนึงถึงความต้องการและความสอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่านโยบายที่เกิดจากการบูรณาการระหว่างโครงการที่ริเริ่มโดยภาครัฐกับความต้องการของพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 กระทรวงศึกษาธิการควรบรรจุโครงการเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน เป็นข้อเสนอโครงการสำคัญ (Flagship projects) ของหน่วยงานภายใต้ยุทธศาสตร์ 20 ปี รวมถึงมีแผนงานและงบประมาณรองรับการดำเนินงานตามนโยบาย เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยได้กำหนดเจตนาและเป้าหมายของนโยบายและโครงการที่จะนำการกีฬาเข้ามาเป็นเครื่องมือของการจัดการศึกษาและพัฒนาสังคมเพื่อความมั่นคงของชาติ รวมถึงการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปต่อยอดสู่ความเป็นเลิศหรือประกอบอาชีพ อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

1.1.3 กระทรวงศึกษาธิการควรเป็นหน่วยงานหลักในการประชุมพิจารณาหารือร่วมกับกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการปรับแก้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับทางราชการที่ไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยพบว่าสภาพการดำเนินโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ซึ่งโครงการศึกษานำร่องในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อจำกัดในเรื่องของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งต่อนักเรียน รวมถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ ระบบฐานข้อมูล และการกำกับ ติดตาม รายงานและประเมินผลที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินโครงการ

1.1.4 กระทรวงศึกษาธิการควรแสวงหาความร่วมมือกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน หรือชุมชน ในรูปของเครือข่ายหรือการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการสนับสนุนกิจกรรมการดำเนินงาน บุคลากร และทรัพยากรทางการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้มีความพร้อม พอเพียง และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า การขับเคลื่อนนโยบายที่เข้มแข็งและประสบความสำเร็จต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง

1.1.5 กระทรวงศึกษาธิการควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารนโยบายฯ เพื่อเป็นกลไกในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าการกำกับ ติดตาม และประเมินผลมีอิทธิพลต่อการบริหารนโยบายให้เป็นไปตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 ระดับการขับเคลื่อนนโยบาย

1.2.1 หน่วยงานทางการศึกษาในระดับพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และศูนย์

ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการในการขับเคลื่อนนโยบาย ควรพิจารณาถึงการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยเน้นกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการในพื้นที่ตามแนวชายแดน ซึ่งมีความละเอียดอ่อนและแตกต่างไปจากธรรมชาติของพื้นที่เมือง

1.2.2 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายฯ ในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการแผนงาน/โครงการประสานงานหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ บูรณาการการส่งต่อนักเรียนและกำกับ ติดตามและประเมินผล เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่ากระบวนการบริหารโครงการยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ขาดการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนไปศึกษาด้านกีฬา การสานต่อนโยบายระหว่างหน่วยงานผลิตนักกีฬา (สถานศึกษา) กับหน่วยงานรับต่อยอดทางการศึกษา (สถาบันอุดมศึกษา/สถาบันอาชีวศึกษา) ขาดการประสานและรายงานผลการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายฯ จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ระดับปฏิบัติการ

1.3.1 สถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินโครงการไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน จัดโครงสร้างภายในองค์กรและมอบหมายบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ วางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกันภายในโรงเรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนสนับสนุนให้การจัดเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานประสบผลสำเร็จ

1.3.2 สถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นโดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนในระหว่างภาควิชาการและภาคการฝึกทักษะกีฬาให้เกิดความสมดุล รวมถึงมีการวัดและผลประเมินผลตามผลงานของสภาพความเป็นจริงของผู้เรียน เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจและความสนใจของผู้เรียน โดยใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม รวมถึงการวัดและประเมินผลต้องสามารถสะท้อนความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

1.3.3 สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับการบริหารจัดการ เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารโครงการรวมถึงการติดตาม รายงานและประเมินผลการขับเคลื่อนโครงการให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของนโยบาย

1.3.4 สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการดูแลนักเรียนและการแนะแนวด้านการศึกษา หรือการส่งเสริมอาชีพการกีฬาให้กับนักเรียน เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าการนำหลัก ศาสนาเข้ามาใช้ในระบบการดูแลนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน รวมถึงการมีระบบการแนะแนวทั้งด้านวิชาการและด้านส่งเสริมอาชีพทางการกีฬาที่ได้มาตรฐาน เดียวกันทุกโรงเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างเหมาะสม หรือสามารถพัฒนาศักยภาพนักเรียนไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านกีฬา หรือกีฬา อาชีพได้

1.3.5 สถานศึกษาควรรจ้างครูกีฬา โค้ช และเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนเป็นพนักงาน ราชการ เพื่อสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงในสายอาชีพและเป็นขวัญกำลังใจให้บุคลากรเหล่านี้ดำรงอยู่ กับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ สถานภาพและสภาพการจ้างงานของครูกีฬา โค้ช นักกายภาพ และนักโภชนาการที่เป็นไปในลักษณะ ของการจ้างเหมาและมีสัญญาจ้างเป็นรายปี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในลักษณะการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัยมีความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสมที่นำไปใช้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานตาม นโยบายดังกล่าวเกิดผลเป็นรูปธรรมและมีความรัดกุมในการนำไปปฏิบัติใช้มากยิ่งขึ้น โดยศึกษาจาก กลุ่มโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาโดยใช้กีฬาเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ เพื่อให้ได้รูปแบบที่จะเป็นแนวปฏิบัติให้แก่สถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา สมรรถนะของผู้เรียนให้มีความรู้ทางวิชาการควบคู่กับการส่งเสริมทักษะทางด้านกีฬาในการต่อยอด สู่ความเป็นเลิศหรือการประกอบอาชีพในอนาคต

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าวได้พัฒนาและ ขยายผลมาจากโครงการศึกษานำร่อง (Pilot study) คือ โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษา จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการมาในระยะหนึ่งและมีผลผลิตที่เกิดขึ้นจาก โครงการแล้ว โดยผลจากการศึกษาวิจัยเชิงประเมินโครงการจะนำไปสู่การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2550). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสค.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสค.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สืบค้น 27 พฤษภาคม 2563, จาก <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=45294&Key=news2>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาพื้นที่ชายแดน (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ผลการดำเนินงานกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กล้า ทองขาว. (2558). การจัดการศึกษาแบบยึดพื้นที่เป็นฐาน: แนวคิด แนวทาง และกรณีศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2(2), 23-40.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2562). *จากนับหนึ่งจนถึงวันนี้: บทสรุปการดำเนินงานและกรณีตัวอย่างการพัฒนาการเรียนรู้เชิงพื้นที่*. กรุงเทพฯ: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- กิริติ คุงสานนท์. (2560). *การจัดการเรียนรู้สู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ปทุมธานี: นัชชาวัตน์.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2564). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จงรัก พลาศัย. (2552). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านกลไกการพัฒนามหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 1(1), 1-20.

- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2528). *การใช้กีฬาฟุตบอลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทัศนคติที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติของเยาวชนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ทิฆัมพร สมพงษ์. (2559). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทิฆัมพร สมพงษ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, เอกรินทร์ สังข์ทอง, และเรชา ชูสุวรรณ. (2559). การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 14(1), 97-107.
- บังอร ร้อยกรอง. (2553). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิ่นรสี เอี่ยมสะอาด, สุปราณีวี ขวัญบุญจันทร์, อนันต์ มลารัตน์, และวาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2559). รูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงในการจัดเรียนรู้พลศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*, 9(3), 114-130.
- ผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2561). *สรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2560*. ปัตตานี: สำนักงาน คปต. ส่วนหน้า.
- พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553. (29 ธันวาคม 2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 (ตอนที่ 80 ก), น. 1-16.
- มติชนออนไลน์. (2559ก). พระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล อาคารใหม่ สวนอัมพร วันที่ 22 ตุลาคม 2522. ใน *พระบรมราชโองการด้านกีฬา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช*. สืบค้น 27 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.matichon.co.th/sport/sportscoop/news_328931.
- มติชนออนไลน์. (2559ข). พระบรมราชโองการพระราชทานแก่คณะกรรมการสมาคมผู้สื่อข่าวกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 18 กันยายน 2516. ใน *พระบรมราชโองการด้านกีฬา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช*. สืบค้น 27 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.matichon.co.th/sport/sportscoop/news_328931
- มนต์นภัส มโนการณ. (2561). การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 19(1), 1-15.

- มยุรี อนุมานราชธน. (2549). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2550). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ ทปอ. เรื่อง มหาวิทยาลัยไทยกับการมีส่วนร่วมสร้างสันติสุขชายแดนใต้*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รชฎ สาตราวุธ. (2554). *ปรากฏการณ์วิทยา*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.philospedia.net/phenomenology.html>
- รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย, แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย, และสุรชัย อนุตระกูลชัย. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 6(5), 2592-2607.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2557). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลูกซ์, ริชาร์ด, และบาร์ตเลตต์, คลิสโตเฟอร์. (2561). *คัมภีร์ผู้จัดการ [Manager's toolkit]* (ณัฐยา สันตรการผล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วรรณดี สุทธิณารากร. (2556). *การวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยในกระบวนทัศน์ทางเลือก*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- วรรณณี แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรเดช จันทรศร. (2552). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*, 10(2), 1856-1867.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ชญาพิมพ์ อูสาโท, กิตติ อมตชีวิน, สุพจน์ เกิดสุวรรณ, และสิวะโชติ ศรีสุทธิยากร. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(3), 285-298.
- ศิลป์ชัย สุวรรณมณี. (2556). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่สอดคล้องกับบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขภูบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2550). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2561). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการส่วนหน้า.

- ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2562ก). 4 ปี การพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เชื่อมโยง บูรณาการ เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นรูปธรรม มั่นคง
ก้าวหน้า ยั่งยืน. ปัตตานี: ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
กระทรวงศึกษาธิการส่วนหน้า.
- ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2562ข). รายงานผลการจัดการศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. ปัตตานี: ศูนย์ประสานงาน
และบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการส่วนหน้า.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2552). นโยบายสาธารณะ แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ.
กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สมเกียรติ อินทสิงห์. (2559). การศึกษาทางเลือก: หลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้น
ความแตกต่างระหว่างบุคคล. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร
(มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 9(2), 1188-1206.
- สัญญา เคนภูมิ. (2560). การประเมินผลนโยบายสาธารณะ: หลักการ รูปแบบ และวิธีการ.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 11(1), 33-48.
- สายสวาท ปัจจิตย์. (2549). ทิศทางนโยบายการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับโลกทัศน์เกี่ยวกับ
สันติภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปริญญานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า. (2557). รายงาน
สรุปผลการดำเนินงานปี พ.ศ. 2557. ปัตตานี: สำนักงาน คปต. ส่วนหน้า.
- สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า. (2558). รายงาน
สรุปผลการดำเนินงานปี พ.ศ. 2558. ปัตตานี: สำนักงาน คปต. ส่วนหน้า.
- สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า. (2561). เข้าใจ
เข้าถึง พัฒนา การปฏิบัติงานผู้แทนพิเศษรัฐบาล. ปัตตานี: สำนักงาน คปต. ส่วนหน้า.
- สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า. (2562). รายงาน
สรุปผลการดำเนินงานปี พ.ศ. 2558-2561. ปัตตานี: สำนักงาน คปต. ส่วนหน้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ
พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน
การดำเนินงานตามแผนบูรณาการการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ 1/2557.
ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

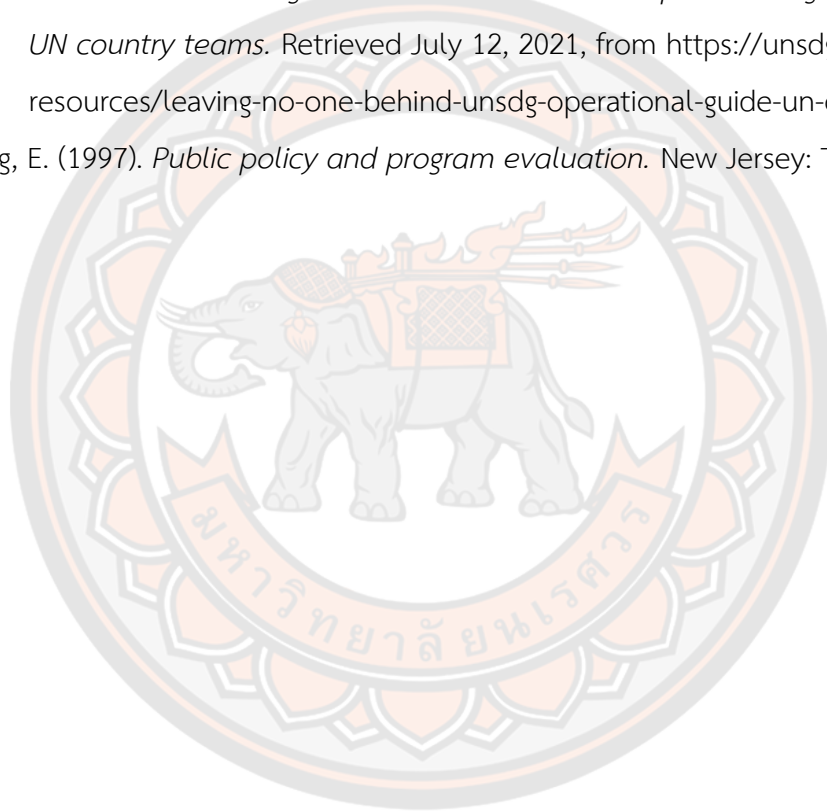
- สำนักงานพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขต 2. (2548). *คู่มือและเกณฑ์การประเมินโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการศึษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2563). *แผนการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2561-2565)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2559). *รายงานผลการดำเนินงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการครูหอพัก โรงเรียนต้นแบบแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-กีฬา/ ศิลป์ภาษา-กีฬา โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สตูล: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2558). *นโยบายการบริหารประเทศ 1 ปี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). *บทสรุปผลงานรัฐบาลรอบ 2 ปี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวศ. (2546). *ประมวลสารชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 8-11*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- สุธินี ฤกษ์ขำ. (2563). *การจัดหาทรัพยากรมนุษย์ในยุคพลิกผัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิรพัทธ์ พิมพ์มาศ. (2561). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่. *วารสารโพธิวิจัย*, 2(2), 16-37.
- สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์. (2562). *จากชายแดนเหนือ สู่ชายแดนใต้*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- อนุสรณ์ ธรรมใจ. (2559). *เศรษฐกิจประเทศไทย*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อมรวิรัช นาคทรพร. (2550). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2563, จาก https://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG4840051
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2551). *พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนแปลงผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม*. เชียงใหม่: ศูนย์ภูมิภาคด้าน สังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำนาจ วิชยานุวัติ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2555). พหุวัฒนธรรมศึกษา: อะไรคือสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี*, 23(1), 18-34.
- Anderson, E. (2000). *Trailblazing: The true story of America's first openly gay track
coach*. Los Angeles, CA: Alyson.
- Anderson, J.E. (2000). *Public policy making: Introduction*. Boston: Houghton Mifflin.
- Bennett, C.I. (1995). *Multicultural education*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Berger, C.R. (2005). Interpersonal communication: Theoretical perspectives, future
prospects. *Journal of Communication*, 55, 415-447.
- Blanks, J.A. (2001). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and
teaching*. Boston: n.p.
- Boulding, & Bertalanffy. (1920). *General system theory*. New York: n.p.
- Canen, A.G., & Canen, A. (2002). Innovation management education for multicultural
organizations: Challenges and a role for logistics. *European Journal of
Innovation Management*, 5(2), 73-85.
- Coakley, J. (2011). Youth sports: What counts as "positive development". *Journal of
Sport and Social Issues*, 35(3), 306-324.
- Cushner, K., McClelland, A., & Safford, P. (2006). *Human diversity in education:
An integrative approach* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Dunn, W.N. (1994). *Public policy analysis: An introduction* (2nd ed.). New Jersey:
Prentice Hall.
- Dror, Y. (1964). Mudding through science of inertia. *Public Administration Review*,
24, 153-157.
- Dror, Y. (1968). *Public policy-making: Re-examined* (3rd ed.). New Brunswick, NJ:
Transaction.
- Dror, Y. (1973). *Public policymaking reexamined*. Bedfordshire: Leonard Hill Books.
- Dye, T.R. (2014). *Understanding public policy*. Harlow: Pearson.
- Elliott, D.J. (1995). *Music matters: A new philosophy on music education*. New York:
Oxford University.
- Hicks, H.G. (1972). *The management of organization: A systems and human*.
New York: Resources Approach.

- Kathryn, B.M., & David, M.C. (1998). *Management* (3rd ed.). New York, McGraw-Hill.
- Kimberly, J.R. (1979). Issues in the creation of organizations: Initiation Innovation and Institutionalization. *Academy of management Journal*, 22, 437-457.
- Kindred, A.R. (1980). *Data system and management: Introduction to systems analysis and design* (2nd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Lincoln, Y., & Guba, E. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Michael, M. (2011). Gender ideologies, youth sports, and the production of soft Essentialism. *Sociology of Sport Journal*, 28, 151-170.
- Miller, E.J., & Rice, A.K. (1967). *Systems of organization*. London: Tavistock.
- Norbert, W. (1948). *Annals of the New York academy of sciences*, 50, 197-220.
- O'Keefe, B.J., & Shepherd, G.J. (1987). The pursuit of multiple objectives in face-to-face persuasive interactions: Effects of construct differentiation on message organization. *Communication Monographs*, 54, 396-419.
- Purkey, W.W., & Novak, J.M. (2008). *Fundamentals of invitational education*. U.S.A.: The International Alliance for Invitational Education.
- Ritzer, G., & Goodman, D.J. (2004). *Modern sociological theory*. Boston: McGrawHill.
- Robbins, S., Bergman, R., Stagg, I., & Coulter, M. (2006). *Organization behaviour* (11th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Robert, M.K. (1959). *Adolescent aggression*. New York: The Ranold.
- Ruiz, E.M. (2011). Policy modeling: Definition, classification, and evaluation. *Journal of Policy Modeling*, 33, 523-536.
- Scott, W.A. (1967). *Introduction to psychology research*. New York: Wiley and Son.
- Sehgal, V.M., & Bharucha-Reid, A.T. (1972). Fix points of contraction mappings in probabilistic metric space math. *Systems Theory*, 7, 97-102.
- Semprevivo, P.C. (1976). *System analysis: Definition, process, and design*. Chicago: Science research Associates.
- Sletter, C.E. & Grant, C. (1987). An analysis of multicultural education in the United States. *Harvard Education Review*, 57(4), 421-444.
- Stuat, S.N. (2002). *Handbook of public policy evaluation*. London: Sage.
- Swrgiovanni, T.J., & Carver, F.D. (1980). *The school executive: A theory of administration*. New York: Harper and Row.

- Theodoulou, S.Z., & Cahn, M.A. (2013). *Public policy: The essential readings* (2nd ed). Boston: Pearson.
- Thomas, K., Christoph, K., & Bernd, K. (1996). Policy definition language for automated management of distributed systems. The Second International Workshop on System Management. *IEEE Computer Society*, 6, 19-21.
- United Nation. (2015). *The sustainable development goals in Thailand*. Retrieved June 11, 2021, from: <https://thailand.un.org/en/sdgs>
- United Nation. (2019). *Leaving no one behind: A UNSDG operational guide for UN country teams*. Retrieved July 12, 2021, from <https://unsdg.un.org/resources/leaving-no-one-behind-unsdg-operational-guide-un-country-teams>
- Vedung, E. (1997). *Public policy and program evaluation*. New Jersey: Transaction.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

วันศุกร์ที่ 21 สิงหาคม 2563

ณ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

1. นายสันติ แสงระวี	ศึกษาธิการภาค 7
2. นายศราวุธ อรรถานุกรักษ์	ศึกษาธิการจังหวัดยะลา
3. นายโชคดี ศรีธากาล	รองศึกษาธิการจังหวัดปัตตานี รักษาการในตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด
4. นายมณูญ บุญชูวงศ์	ศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส
5. นางสาวนवलพรรณ วรรณสุธี	รองผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้
6. นายสุธี บุญญะถิติ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 15
7. นายคังกร รักชูชื่น	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 16
8. นายประสิทธิ์ หนูกุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 1
9. นายราตรีสวัสดิ์ ธนานันต์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี
10. นายอุดร สิทธิพาที	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดปัตตานี
11. นายวิทยาศิลป์ สะอา	ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา
12. พลตรี ชัชภณ สว่างโชติ	ที่ปรึกษาผู้อำนวยการศูนย์สันติวิธี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า
13. พันเอก ขจรศักดิ์ ไทยประยูร	หัวหน้าศูนย์ประเมินผล กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า
14. นายอัปเดตอาซิส ยานยา	นายกสมาคมสถาบันศึกษาปอเนาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
15. นายมานพ จุลีวรรณลีย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนนาทวีวิทยาคม

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

หัวข้อ สภาพและบริบทการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการสนทนากลุ่ม .....

สถานที่ ที่ดำเนินการสนทนากลุ่ม .....

บุคคลที่ร่วมในเหตุการณ์

- 1) ผู้ดำเนินรายการ .....
- 2) ผู้จัดบันทึก .....
- 3) ผู้สังเกตการณ์ .....

แบบบันทึกการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ความเห็น
01	
02	
03	
...	
15	

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

1. กระบวนการจัดทำ “โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้” มีความสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ ความต้องการของพื้นที่/ชุมชน หรือผู้ปกครองนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. ความต้องการของการพัฒนานักเรียน และเยาวชน ด้านกีฬาเป็นอย่างไร
3. กระบวนการบริหารโครงการทั้งเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ เป็นอย่างไร (ข้อดี ข้อเสีย สิ่งที่ควรปรับปรุงอย่างไร)
4. การจัดการการเรียนการสอน/การจัดกีฬาให้กับนักเรียนและเยาวชนเป็นอย่างไร ในด้าน 1) หลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) ครูผู้สอน 4) อุปกรณ์และสิ่งสนับสนุน (ข้อดี ข้อเสีย สิ่งที่ควรปรับปรุงอย่างไร)

**แบบประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติ
ของ ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน
สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน**

ชื่อวิจัย: ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน
สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ผู้วิจัย: พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รหัสประจำตัว 62031170 สาขาวิชาพัฒนศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

วัตถุประสงค์ของการประเมินในครั้งนี้

เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้เชิงทฤษฎีและความเหมาะสมในการนำไปใช้ปฏิบัติของ
ข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้โดยใช้กีฬาเป็นฐาน สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน

คำชี้แจง

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบ
ความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นจากข้อมูลการ
วิจัย โดยขอความอนุเคราะห์ได้โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่าน และเขียน
ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในทางการบริหารจัดการและประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกระดับความคิดเห็นความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำไปใช้
ปฏิบัติเป็น 5 ระดับ กล่าวคือ

ระดับ 5 หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นที่ผู้วิจัยนำเสนอในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากท่าน
มา ณ โอกาสนี้ด้วย

พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รหัสประจำตัว 62031170
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม ในการนำไปใช้ปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การมีสุขภาวะที่ดีตลอด จนการมีคุณลักษณะ เชิงนักกีฬาของบุคคลในอันที่จะสร้างความ สงบสุขและความมั่นคงของชาติผ่านสภาวะ ของการมีและใช้ทักษะอาชีพเพื่อการมีงานทำ และการมีอาชีพ นอกเหนือไปจากการมีความรู้ ในเชิงวิชาการที่เป็นการสร้างความสามารถใน การมีและใช้ทักษะชีวิตอยู่ในพื้นที่ส่วนหลังหรือ พื้นที่ชนบทที่ห่างไกลจากแนวชายแดน										

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม ในการนำไปใช้ปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่										
1. กลุ่มเป้าหมาย: เด็กมีภูมิลำเนาอาศัย อยู่ในพื้นที่จังหวัดตามแนวชายแดนและ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้										
2. พื้นที่: พื้นที่จังหวัดชายแดน รวมถึง พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้										

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม ในการนำไปใช้ปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.3 ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อต่อการจัดการโครงการ โดยเฉพาะเรื่อง การส่งต่อ และกระบวนการกำกับ ติดตาม ประเมินผล										
1.4 กรอบอัตรากำลัง ระบบการสรรหา การคัดเลือกและพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหาร สถานศึกษา พัฒนาครูผู้สอน/โค้ชกีฬา ครูพี่เลี้ยง โดยที่ครูผู้สอน/โค้ชกีฬา ครูพี่เลี้ยงมีสถานภาพ เป็นข้าราชการหรือพนักงานราชการ										
1.5 แสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน สโมสรกีฬา โดยทำข้อตกลง (Memorandum of Understanding: MOU) ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านเทคนิคของโค้ช และการสร้างโอกาสแก่นักเรียนในการฝึกซ้อม กีฬา ฝึกประสบการณ์ ศึกษาดูงาน รวมถึงกีฬา อาชีพอาชีพที่เกี่ยวข้องกับกีฬา รวมถึงโอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆตามความสามารถของ นักเรียน										

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม ในการนำไปใช้ปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.2 ด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนา เนื่องจากพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จำเป็นต้อง มีกลไกและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในระดับพื้นที่โดยศูนย์ประสานและบริหาร การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.) กิจกรรมการมีส่วนร่วมได้แก่ การคัดเลือก นักเรียนเข้าเรียน การจัดพื้นที่แสดง ความสามารถด้านกีฬาและการแข่งขันกีฬา ทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติ การระดม ทรัพยากรในพื้นที่ รวมทั้งการสร้างเครือข่าย/ สมาคมต่าง ๆ ลงสู่ผู้ปกครอง/ชุมชน										
2.3 ด้านการบูรณาการแผนงาน/โครงการ งบประมาณและกระบวนการบริหารจัดการ ในพื้นที่ร่วมกัน										
2.4 ด้านพัฒนาวัสดุ/อุปกรณ์ให้เอื้อต่อการจัด โครงการในพื้นที่										
2.5 ด้านการกำกับติดตาม ระบบการส่งต่อ นักเรียน และการประเมินผลรวมถึงผลสัมฤทธิ์ และคุณภาพชีวิตของนักเรียน										

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม ในการนำไปใช้ปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3.7 ดูแลคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ของนักเรียนมีโภชนาการกับอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนา ศักยภาพทางการเรียนรู้และการกีฬา										
3.8 ใช้การวิจัยเพื่อพัฒนา ด้วยกระบวนการ แสวงหาความรู้ความจริง ด้วยวิธีการที่มีระบบ และเชื่อถือได้ หรือ Action Research										
3.9 พัฒนาระบบการแนะแนวและการส่งต่อ มีการปรับและพัฒนาแนวทางกับกฎระเบียบ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง กับมีระบบข้อมูล และกระบวนการติดตามกำกับที่ชัดเจนและ ปฏิบัติได้จริง										
3.10 สร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของ สมาคมผู้ปกครอง หน่วยงาน/สโมสร และ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฝึกซ้อม การจัดพื้นที่แสดงความสามารถด้านกีฬา และ การสนับสนุนด้านกีฬา อาชีพที่เกี่ยวข้องกับ กีฬาและอาชีพอื่นๆ										
3.11 ยกกระดับความเป็นต้นแบบโรงเรียนกีฬา สู่ความเป็นสถาบันการพัฒนาศักยภาพกีฬา อาชีพสำหรับสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูง										

ข้อเสนอแนะ.....
 .....
 .....

ประเด็นประเมิน	ความเป็นไปได้					ความเหมาะสม ในการนำไปใช้ปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3. ผลลัพธ์ (Outcome) เป็นพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นประเมิน ได้แก่										
3.1 การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย เป็นต้น										
3.2 มีอาชีพกสิกรรม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับกสิกรรม และอาชีพอื่นๆ										
3.3 มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว										
4. ผลกระทบ (Impact) เป็นพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นประเมิน ได้แก่										
4.1 คุณภาพชีวิตของนักเรียนและครอบครัว ที่ดีขึ้น										
4.2 ความสงบสุขและความมั่นคงในพื้นที่										

ข้อเสนอแนะ.....
 .....
 .....

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของท่านล้วนมีประโยชน์
 ที่มีใช้เพียงแต่การจัดทำวิทยานิพนธ์ แต่มีผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐอีกด้วย
 ขอขอบพระคุณในความกรุณาจากท่าน